

Torsdagen den 22 oktober

Kl. 12.00–16.49

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 1 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde att *Emma Ahlström Köster* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för *Louise Meijer* (M) under tiden för hennes ledighet den 1 januari 2021–1 juli 2021.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält *Amanda Palmstierna* som suppleant i konstitutionsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

suppleant i konstitutionsutskottet
Amanda Palmstierna (MP)

§ 4 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse
2020/21:28 till finansutskottet

§ 5 Svar på interpellation 2020/21:40 om de nya uppgifterna om Estonia

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Mikael Oscarsson har frågat mig om jag med anledning av de nya uppgifter som framkommit i en dokumentärserie om M/S Estonia är beredd att tillsätta en utredning som inkluderar dykoperationer med full och öppen redovisning av resultaten till allmänheten och medierna i alla

länder som berördes av katastrofen. Vidare har han frågat om jag har kännedom om att uppgifter om känslig last ombord på M/S Estonia sedan tidigare är kända på regeringsnivå och om några av de efterföljande besluten, som bärgningsfrågan, i så fall har påverkats av dessa påstådda transporter.

Regeringen tar de nya uppgifterna som har framkommit i Discovery Networks dokumentärserie om M/S Estonia på största allvar och har en nära dialog med Finland och Estland om det. Dessutom har Statens haverikommission på fråga från den estniska expertmyndigheten accepterat att de tre expertmyndigheterna i Estland, Finland och Sverige tillsammans ska göra en bedömning av de nya uppgifterna. Regeringen välkomnar det arbetet.

Inom ramen för det arbete som expertmyndigheterna ska göra handlar det om att avgöra om de nya uppgifterna i dokumentärserien ger anledning till kompletterande undersökningsåtgärder och i så fall vilka slags åtgärder.

Uppdrag granskning visade i november 2004 en dokumentär om påstådda militära transporter på Estonia under september månad 1994. Den 3 december 2004 tillkallade regeringen en utredare, Johan Hirschfeldt, för att undersöka de påstådda militära transporterna. Samtidigt fick Försvarsmakten och Försvarets materielverk, FMV, uppdrag att redovisa hur man använde sig av civila transportmedel för transporter av försvarsmateriel.

Den 21 januari 2005 redovisade Hirschfeldt sitt uppdrag. Utredningen drog slutsatsen att det inte förelåg någon grund för att anta att Försvarsmakten eller FMV sökt transportera försvarsmateriel ombord på Estonia då fartyget förliste.

Vägen framåt handlar om att finna en förklaring till vad som kan ha orsakat det hål som de nya uppgifterna visar i dokumentärfilmen. Nu måste vi ge expertmyndigheterna bra förutsättningar att kunna genomföra arbetet med att analysera de nya uppgifterna. Regeringen kommer att vidta de ytterligare åtgärder som kan behövas med anledning av de nya uppgifterna.

Anf. 2 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Frågan om Estonia engagerar väldigt mycket, och det är inte så konstigt med tanke på att det finns så många obesvarade frågor. Hur kunde egentligen Estonia sjunka så snabbt, och varför bärgades inte fartyget och de omkomna?

Det vi vet är att det fanns 989 personer ombord, varav 852 drunknade. Av dessa var över 500 svenskar.

Det är positivt att regeringen fäster vikt vid de nya uppgifter som framkommit i dokumentärserien om M/S Estonia och att det nu pågår en diskussion om kompletterande undersökningsåtgärder. Men med det sagt, fru talman, finns det en viktig sak att lyfta fram: Det är av yttersta vikt att en noggrann undersökning av skadorna på M/S Estonia görs, och en sådan undersökning kräver nya dykningar i någon form.

Att den lagstadgade gravfriden som ofta hänvisas till skulle förhindra en noggrann undersökning hittar inget stöd i aktuella grupper. Anhöriga och överlevande prioriterar en fullständig utredning. Allmänheten prioriterar en fullständig utredning. Medlemmar i det etiska rådet prioriterar en fullständig utredning – Caroline Krook har till och med sagt att de kanske

blev förda bakom ljustet. Inte minst sjösäkerheten och framtiden kräver en fullständig utredning.

Det råder alltså i princip konsensus om att det behövs nya dykningar. Det är det viktiga budskapet här, och det är av yttersta vikt att regeringen inte förhindrar det.

Sedan har vi frågan om militärtransporterna. Vad gäller dessa är det riktigt att Hirschfeldts utredning avfärdade att det var FMV och Försvarsmakten som hade last ombord på M/S Estonia natten då fartyget förläste. Men det kom ju också fram att det var militärtransporter två veckor före förlisningen och en vecka före. Vad Hirschfeldt sa var att han inte ens hade tittat på om det var ett annat land som smugglade eller om det var ett företag.

Det har också framkommit att det här skulle kunna vara missilteknologi och att Ryssland inte alls tyckte om att vare sig den första eller andra omgången materiel gick ut på det här viset. Det kom varningar. Det här måste undersökas. Vad ligger egentligen bakom?

Vi har också det märkliga att hela utredningsmaterialet, allt bakgrundsmaterial, förstördes. Det har förmodligen aldrig hänt förut i svensk historia att en utredare gjort på det viset.

Med tanke på situationen som nu uppstått är informationsläget inte tillfredsställande.

År 2006 gjorde Estland en utredning om Estonias militärtransporter, som statsrådet säkert känner till. Den kom fram till en helt annan slutsats än den svenska. Man sa att man inte kan avfärda att militär last förekom ombord på M/S Estonia natten då fartyget förläste.

Jag är säker på att statsrådet har tittat på filmen. Det har allt fler gjort, och den kommer att gå på fler kanaler framöver. Där kommer det fram, fru talman, att det finns vittnen som överlevde förlisningen och som vittnar om att det var en militärtransport.

Frågan är vid vilken tidpunkt den dåvarande regeringen fick information om dessa militärtransporter och om det på något vis har samband med det märkliga betongövertäckningsförslaget. Fanns det en avsikt att dölja att det fraktades militär materiel?

Anf. 3 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi talar om en av nutidshistoriens värsta katastrofer, som drabbade Sverige väldigt hårt men också flera andra länder vars medborgare förolyckades i denna enorma katastrof.

Jag har stor respekt för att människor känner att alla frågor inte är besvarade och att processen när den inleddes och startade kanske inte alltid skedde på det sätt som man hade förväntat sig från anhörigas sida.

Det är därför jag i min nuvarande roll, när jag är minister med ansvar för bland annat den svenska haverikommissionen, tycker att det är så otroligt viktigt att jag försöker hantera det här så öppet och tydligt men framför allt i så mycket samarbete med Estland och Finland som det bara går. Jag är rädd för att om vi inte hanterar den här frågan på ett klokt sätt mellan våra tre länder kan det uppstå nya frågor eller komplikationer som jag inte vill bidra till.

Därför är jag som jag sa i svaret glad över att Estland, som man ska som flaggstat, har ledningen i arbetet med att verifiera de nya uppgifterna men också göra en första bedömning av dem.

I går rapporterade medierna att det i filmmaterialet finns fler hål, vilket nu är känt för haverikommissionerna och som man kommer att studera för att diskutera vad som kan ha orsakat det och vad man behöver för ytterligare utredningsåtgärder för att komma fram till ett svar på vad som kan ha orsakat framför allt det stora hålet men också andra hål i fartygskroppen. Det är ju viktigt att ha ett bra svar på varför fartyget sjönk och hur det här hänger ihop. Om detta får det inte råda några som helst tveksamheter. Vi vill veta vad som pågick och hur detta kan ha påverkat förloppet, om det har gjort det.

I den bedömning som haverikommissionerna nu jobbar med tillsammans ingår att komma tillbaka med förslag när det gäller om vi behöver ytterligare utredningsmaterial eller om vi behöver gå ned och filma. Jag vill vara jättetydlig: Om det skulle visa sig att det är nödvändigt att genomföra nya undervattensundersökningar på den skyddade platsen är jag beredd att vidta de åtgärder som krävs för att göra detta möjligt.

Inom Regeringskansliet pågår nu ett sådant arbete för att titta på vilka åtgärder som kan behövas för att åstadkomma detta. Det kan inte uteslutas att det kan kräva att vi jobbar för en ändring både av det internationella avtalet och av svensk lagstiftning, för svensk lagstiftning är ganska strikt på detta område, kopplat till den gravfridslag vi har haft.

Med detta vill jag säga att Sveriges statsminister Stefan Löfven uttalar sig tydligt. Han utesluter inga åtgärder för att komma till rätta med de nya uppgifterna och få svar. Detta menar regeringen, och därför tror jag att det finns en bred samstämmighet i Sveriges riksdag om att vi ska jobba nära både Estland och Finland i dessa frågor och se till att vi får de svar vi kan få kring de nya uppgifterna, som jag tycker är viktiga och som vi ska ta på allvar.

Detta är min bestämda uppfattning, och jag tror också att Haverikommissionen har kommit en bit med arbetet. De har presenterat en första arbetsplan. De har inget intresse av att dra ut på tiden med detta, så jag förväntar mig att de ganska snart kommer att återkomma till regeringen med sina bedömningar och vägen framåt. Det väntar jag på, och under tiden förbereder vi oss bland annat genom att göra juridiska bedömningar av vad som skulle krävas om nya dykningar skulle behövas.

Anf. 4 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, Mikael Damberg, för svaret! Jag vill ändå passa på att ta upp några saker som ger upphov till frågetecken.

Den första undersökning en haveriutredning gör vid en fartygsförlisning är att kontrollera om skrovet har några skador, sprickor, hål, lossnade plåtar eller liknande. Detta gjordes aldrig.

Det andra en haveriutredning gör är att kontrollera lasten. Var den surrad ordentligt? Var något löst som hade kunnat påverka slagsidan och sjunkförloppet? Detta, fru talman, gjordes heller aldrig.

Det tredje självklara – och jag tror att svenska folket har trott att så har skett – är att man intervjuar samtliga vittnen. Inte heller detta gjorde Haverikommissionen.

Det är detta som är viktigt nu. Det finns två delar. Dels handlar det om att undersöka hålen och sjunkförloppet. Det är sannolikt nästan ställt utom allt tvivel att det måste ha funnits ett hål under vattenlinjen för att det skulle

kunna gå så orimligt snabbt – på 50 minuter sjönk fartyget. Dels handlar det om bristerna i den utredning som finns.

Det är därför man, i likhet med vad Estlands regering har sagt, behöver ha en oberoende, transparent utredning som kan lägga dessa bitar på plats, för dem som överlevde, för de anhöriga, för svenska folket, för framtiden och av de skäl som jag berättat om. Annars föder detta misstanken om att det funnits saker som hemlighållits på något sätt.

Man behöver denna transparenta haveriutredning, som kan analysera hela vrakets ytersida. Finns det ett, två eller tre hål? Man måste också titta på detta med bildbevisen – de avsågade räckena på rampen till bildäcket. Bildbevisen fanns där fyra dagar efter förlisningen; räckena var avsågade och låg på backen. Vem gjorde det? Det har sagts från många håll att vem som helst inte kan göra en sådan operation. Det kräver sannolikt att ett land runt Östersjön är med på detta. Det måste förklaras, och det har aldrig gjorts.

Och så har vi detta med militärtransporten. Vad var det egentligen? Det finns möjlighet för statsrådet att svara på det. När kom den informationen? Det har sagts att detta kom upp först tio år senare, 2004, genom *Uppdrag granskning*. Men är det inte mer sannolikt att denna information kom betydligt tidigare? Och hade det på något vis något samband med det nästan makabra beslutet att man skulle hälla enorma mängder betong över vraket och inte ta upp dem som hade omkommit? Det framkom ju också i filmen att dykarna tyckte att det var betydligt jobbigare att inte få ta upp alla man såg där utan tvingas lämna kvar dem.

Det handlar om dessa frågor, bland annat när regeringen fick informationen. Det låter bra med den öppning för dykningar som nu kommer, men det måste också bli av – det får inte dra ut på tiden. Jag tänker också på alla föräldrar. Till exempel i Uppsala var det 50 som omkom; i dag finns det många föräldrar till barn som omkom. Tiden tickar, och nu måste man få reda på vad som hände för att kunna gå vidare.

Anf. 5 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Först vill jag säga att jag tror att man ska vara försiktig med att dra slutsatser, framför allt på politisk nivå, om exakt vad som kan ha orsakat hålen. Det skulle kunna undergräva haverikommissionernas arbete. Jag tror att vi ska vara försiktiga med att säga att det nästan är ställt utom allt tvivel vad som orsakade dem. Jag kommer inte att vilja uttala mig om vad som orsakade detta innan det professionella arbetet är genomfört.

Jag vill betona att det är Estlands haverikommission som leder detta arbete just nu, och vi har tackat ja till att delta på begäran av Estland; Finland har också gjort det. Jag är helt säker på att de kommer att göra detta granskningsarbete väldigt seriöst och titta på de nya uppgifter som har kommit fram.

Det är lätt för oss, framför allt för mig kanske, som inte som politiker var ansvariga för eller inblandade i hanteringen av frågan på den tiden. Det är ganska länge sedan, så jag tror inte att någon av oss var inblandad i hanteringen då. Det är lätt att nu i efterhand ha bestämda uppfattningar om hur man skulle ha gjort då.

Jag vill bara påminna om att eftersom politiken tyckte att det var så svåra frågor att hantera valde man att utse ett etiskt råd, som kom med rekommendationer till politiken. Detta kan man ha synpunkter på. Det etiska rådet föreslog att man skulle förklara haveriplatsen som en gravplats, och man avrådde från bärgning av fartyget och kropparna. Regeringen fattade i december 1994 beslut om detta: att fartyget skulle få ligga kvar i havet och att haveriplatsen skulle betraktas som en gravplats.

Detta beslut hade föregåtts av samråd med regeringarna i både Estland och Finland, men också med partiledarna för de partier som var representerade i riksdagen på den tiden. Det var på något sätt ett trauma också för politiken att hantera denna fråga, och det tror jag att man ska ha viss respekt för så här flera årtionden efteråt.

Det är enormt viktigt att vi verkligen reder ut vad de nya uppgifterna kan ha för bäring på katastrofen. Jag vill ställa utom allt tvivel att detta är vår ambition, och det är också, uppfattar jag, både Estlands och Finlands ambition i det här arbetet.

När man talar om de militära materielen och försvarsfrågorna tror jag att det är viktigt att säga att det fanns en diskussion om huruvida Sverige på något sätt i hemlighet hade transporterat militär materiel. Det utreddes av Hirschfeldt, som kom fram till att det hade förekommit militära transporter tidigare vid ett par tillfällen under den aktuella månaden, men inte natten när Estonia förliste.

Jag tror att det är viktigt att vi inte heller här bidrar till för mycket rykesspridning. Frågan är vad i de nya uppgifterna som skulle kunna vara relevant kopplat till de nya uppgifter som har kommit fram kring hur förlisningen skedde. Det måste vara fartygets förlisning och katastrofen som står i förgrunden för vårt arbete med detta.

Att påstå att regeringen skulle ha haft några andra uppgifter om detta tycker jag inte är riktigt seriöst. Ärligt talat – om det är någon regering som skulle ha haft kännedom om vilka militära transporter som skedde då skulle det ha varit en tidigare borgerlig regering, med Alf Svensson, Carl Bildt och så vidare. De har inte heller sagt att de haft kännedom om detta, som ansvariga i regeringen för Försvarsmakten och militären.

Vi har inte sett några anledningar att ifrågasätta Hirschfeldts utredning, som har gått till botten med detta. Men kommer det nya uppgifter får vi titta på och värdera dem, men jag har i alla fall inte sett några sådana.

Jag tror att det är viktigt att hantera denna fråga väldigt seriöst och metodiskt. På frågan om jag nu kan ge en massa besked om exakt hur saker och ting ska bedrivas framöver är svaret att jag helst inte vill göra det, för jag vill vänta på samarbetet med Estland och Finland; det är det som är viktigt.

Anf. 6 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Det var lite fel här. Hirschfeldt undersökte aldrig om det fanns en militär last ombord under förlisningsnatten. Han undersökte endast om Försvarsmakten eller FMV hade det. Det är också ett faktum att överlevande vittnar om en militär last ombord. Då är det rimligt att man tar reda på vem som är ansvarig för den.

Sedan gäller det sjunkförloppet. Hur kunde det gå så enormt snabbt? Måste det inte ha varit ett hål? Nu har det kommit fram i den nya filmen. Då måste man ta reda på: Vad berodde det på? Det finns olika teorier om det, men att göra prover är det som står till buds för att man ska få reda på det. Sedan har vi bildbevisen när det gäller avsågade räcken som ligger där. Vad är det för någonting? Och frågan om den militära smuglingen, som jag var inne på förut, kräver också ett svar.

Sammantaget tror jag att det nu är av yttersta vikt att Sverige agerar. Vi förlorade många. Vi har ett ansvar gentemot de överlevande, de anhöriga och svenska folket för framtiden att se till att ta reda på allt vi kan. Det är alldeles för många frågetecken som belyses i filmen för att vi bara ska säga: Vi får se.

Det har gått 26 år. Nu räcker det. Nu behöver vi göra om. Vi behöver göra rätt. Vi behöver göra de saker, som jag sa förut, som inte gjordes för att vi ska kunna få mer fakta om hur detta kunde hända och se till att det aldrig kan hända igen. Det handlar också om ansvarsutkrävande och om att kanske kunna komma fram till skadestånd.

Det finns alldeles för många frågor som måste besvaras för att vi ska kunna lämna detta utan en rejäl undersökning.

Anf. 7 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är en viktig interpellation om en av vår tids absolut största katastrofer. Det är också ett viktigt besked att vi är väldigt överens i Sveriges riksdag om att vi måste få klarhet i vad de nya uppgifterna innebär för Estonias förlisning och den katastrof som var.

En viktig fråga – det ställs en del frågor – är om jag kan ge besked om exakt hur undersökningen ska gå till. Vad ska man titta på och så vidare? Jag tycker att det är otroligt viktigt att Haverikommissionen nu får göra ett arbete. Det handlar om att verifiera uppgifterna. Det är ganska viktigt att de får göra det, eftersom det har framkommit att det finns bildmaterial som gäller andra hål än bara det hål som var med i denna dokumentärserie. Det handlar också om att göra en första preliminär bedömning. Vad anser de om detta? Vad kan ha förorsakat detta, och hur kan det ha påverkat? De ska också återkomma till oss om de tycker att det behövs ytterligare undersökningsåtgärder.

Då är mitt besked: Skulle det visa sig att det är nödvändigt att göra nya undervattensundersökningar är vi beredda att göra det. Då får vi jobba med det, både med svensk lagstiftning och kanske med internationella överenskommelser. Det får inte råda något tvivel om att vi ska undersöka detta för att få så många svar som vi kan, kopplat till förlisningen av Estonia.

I övrigt vill jag säga att det är viktigt för mig att inte ge för tydliga svar om samarbetet mellan Estland, Finland och Sverige. Jag vill nämligen inte att det skapas kontraster mellan våra länder, att vi jobbar mycket tillsammans och att jag sedan säger någonting som jag inte kan stå för i samarbetet. För mig är det otroligt viktigt att lyssna på och ha en nära dialog med Estland och Finland. Jag tror att våra tre länder har ett gemensamt intresse av att genomföra utredningsarbetet på ett så seriöst sätt som det bara går.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2020/21:43 om polisers trygghet och ekonomiska villkor

Anf. 8 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Katja Nyberg har frågat mig om jag är beredd att stödja en särskild lönesatsning för att förbättra polisernas villkor och om jag är öppen för en betald polisutbildning i syfte att fylla platserna på utbildningen med kvalificerade sökande. Katja Nyberg har också frågat vilka ytterligare åtgärder jag och regeringen är villiga att vidta för att öka polisers trygghet.

Att det polisiära arbetet stärks, att poliser ges bättre arbetsvillkor och att fler poliser kan bekämpa brottsligheten och öka tryggheten i hela landet är prioriterade frågor för regeringen.

Min bild är att Polismyndigheten är en attraktiv arbetsgivare eftersom antalet poliser ökar, allt färre slutar och många av de poliser som slutat har återanställts. Vid utgången av juni var vi halvvägs till målet om 10 000 fler polisanställda år 2024. Det finns i år fler poliser än någonsin tidigare i Sverige. Polismyndigheten har också blivit bättre på att behålla sin personal, och mer än var fjärde polis som slutat sedan 2015 har återanställts. Samtidigt har villkoren förbättrats då polisernas genomsnittliga grundlön ökat med 5 000 kronor i månaden de senaste åren, och från och med i år har ersättningen för obekväm arbetstid förbättrats kraftigt.

Polismyndigheten har en strategi för att öka attraktiviteten så att rätt kompetenser kan rekryteras till verksamheten. Det har bland annat genomförts riktade rekryteringskampanjer och införts en ny snabbare och mer flexibel antagningsprocess när det gäller polisutbildningen. Antagningskraven har inte ändrats. Den nya antagningsprocessen, som har införts i år, har ändå lett till att 1 300 har godkänts och skrivit in sig på polisutbildningen, vilket är ett rekord för en enskild sökombång.

En betald polisutbildning skulle sannolikt inte ge önskad effekt. Intresset för att bli polis är redan rekordhögt. Det svenska studiestödssystemet är generöst utformat och ger många studerande ekonomiska förutsättningar att utbilda sig. Uppdragsutbildning till polisman ger i dag rätt till studiemedel. Utöver de ordinarie studiemedlen kan en studerande även ha rätt till tilläggs lån och tilläggsbidrag.

Låt mig slå fast att poliser och alla andra naturligtvis ska ha en trygg och säker arbetsmiljö. För att fortsätta stärka polisanställdas arbetsvillkor och säkerhet har arbetsmiljöarbetet på regeringens uppdrag intensifierats i Polismyndigheten. Exempelvis genomförs fysiska skyddsåtgärder, och Polismyndigheten har avsatt en särskild pott med pengar om 50 miljoner kronor per år för dessa åtgärder. Regeringen har också drivit igenom ett förstärkt skydd för blåljuspersonal genom att införa blåljusbrott som ett nytt brott i lagstiftningen.

Ett annat exempel på åtgärd som vidtagits för att stärka medarbetarskyddet är att regeringen initierat nya regler om polisens tjänstekort, vilket gör att polisanställda inte längre behöver exponera hela sitt namn i sin tjänsteutövning.

Den viktigaste faktorn för en trygg arbetsmiljö är dock att poliserna blir fler. Antalet poliser kommer att fortsätta att öka kraftigt under de kommande åren.

Regeringen och Polismyndigheten har vidtagit flera åtgärder för att förbättra villkoren och för att säkra arbetsmiljön, men regeringen fortsätter

naturligtvis att analysera behovet av ytterligare förslag för att göra de polisanställdas vardag trygg.

Prot. 2020/21:26
22 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 9 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det finns en bred politisk enighet om att det behövs fler poliser i Sverige. Ändå lyckats vi inte stoppa utflödet av personer som lämnar poliskåren.

Det stämmer att det totalt har blivit fler poliser, men det är marginellt. År 2019 lämnade 400 poliser yrket, och det är ca 50 poliser färre än 2018. Under de senaste fem åren, 2015–2019, har fler än 2 100 poliser lämnat yrket för att göra något annat, och då är inte pensionsavgångar inräknade.

Även om man ser till absoluta tal är utvecklingen svag. Mellan 2010 och 2019 har svensk polis bara ökat med 131 poliser. Det är fortfarande alltför många poliser som slutar, och det beror främst på att man inte har lyckats höja lönerna tillräckligt.

Dessutom har Sveriges befolkning vuxit med ca 1 miljon invånare sedan 2010. En följd av den utvecklingen är att polistätheten minskar. För tio år sedan fanns det 216 poliser per 100 000 invånare. Förra året var polistätheten i Sverige 198 poliser per 100 000 invånare. Antalet poliser per capita i Sverige är mindre än två tredjedelar av EU-genomsnittet.

Samtidigt visar Brås senaste trygghetsundersökning att nästan varannan svensk känner oro över brottsligheten i samhället. Det är det högsta värdet sedan man började göra mätningar.

Fru talman! Den polisiära numerären har visserligen ökat marginellt, men den svenska befolkningen och den grova kriminaliteten har också ökat. Dessutom har andelen poliser som arbetar i yttre tjänst minskat. Tidigare sekretessbelagda uppgifter från Polismyndigheten visar att antalet poliser i yttre tjänst har minskat de senaste fem åren. År 2015 fanns det 9 226 poliser i yttre tjänst, och 2019 fanns det 9 049 poliser i yttre tjänst. Det är en minskning från 94 till 88 poliser per 100 000 invånare.

Fru talman! I dag är det så att det anses som lång tid om man har arbetat som ingripandepolis i ett år. För 20 år sedan var det inte ovanligt att arbeta i yttre tjänst i 10–15 år. Dessa poliser var erfarna och kunde lära upp de yngre kollegorna. Nu finns tyvärr inte den polisiära kompetensen kvar för de yngre som arbetar i yttre tjänst. Få erfarna poliser och ett tufft arbetsklimat leder till en ökad otrygghet, och det är en bidragande faktor till att poliser lämnar ingripandeverksamheten efter en relativt kort tid.

Minskningen av antalet poliser i yttre tjänst har inte bara gjort avtryck i storstäderna och deras utanförskapsområden. I både mindre och större kommuner ökar frustrationen. Villainbrotten skjuter i höjden, och stöldlikor kan i princip bara gå in och plocka vad de vill ha. Det har blivit så illa att människor börjar ta lagen i egna händer genom så kallad grannsamverkan, som snarare kan liknas vid medborgargården. Det är definitivt inte en utveckling vi vill se i Sverige.

Karriärmöjligheter och en trygg arbetsmiljö är viktiga komponenter för att behålla poliser. Men till syvende och sist är det ändå lönen som spelar in när man har ett tufft jobb med dåliga arbetstider. Tack vare Moderaternas och Kristdemokraternas budget, som Sverigedemokraterna röstade på, fick poliserna genom en riktad lönesatsning 1 500 kronor mer i månaden.

Inrikesministern säger att polisernas löner har ökat med 5 000 kronor de senaste åren. Det är dock ett medelvärde. Frågan är hur mycket medianvärdet ökade. Det är det som är intressant. Har du en låg lön från början får du mindre, eftersom det fördelas procentuellt.

Sverigedemokraterna har satsat nästan 1 ½ miljard på en riktad lönesatsning till Sveriges poliser med start 2021, vilket i genomsnitt skulle betyda ytterligare 6 000 kronor mer i månaden per polis. Det kan jämföras med Moderaterna, som gör den näst största lönesatsningen med ungefär halva beloppet.

Gällande ob-ersättningen är det ingen kraftig ökning. I genomsnitt har det skett en ökning med 300 kronor i månaden för en polis som arbetar treskift.

Anf. 10 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi verkar vara överens om vikten av fler poliser, att poliser ska ha bra villkor och att arbetsmiljön för polisen är väldigt viktig.

Däremot är jag inte riktigt säker på att den bild som ges av svensk polis i dag helt stämmer överens med hur det ser ut just nu i Polismyndigheten. Vi har flera år i rad haft minskade avgångar från polisen. Faktum är att personalomsättningen i Polismyndigheten är låg jämfört med nästan alla andra myndigheter, oavsett hur man räknar. Att man varje år slår rekord i hur många som vill komma in på polisutbildningen och bli polis tyder väl på att det är ett väldigt attraktivt och viktigt yrke i Sverige.

Väldigt många poliser lämnade yrket i samband med den stora omorganisationen av Polismyndigheten. Det är sant. Det var en process som man efteråt måste fundera på om den genomfördes på rätt sätt, även om jag i grunden tror att det är rätt med en svensk polismyndighet. Det tror jag ger kraft och utvecklingsmöjligheter för Polismyndigheten framöver. Men i efterhand måste man kunna säga att inte allt i det arbetet blev bra.

Ungefär en fjärdedel av dem som lämnade yrket då har dock återrekryterats till Polismyndigheten, vilket säger någonting om att det är en annan känsla i dag än när man lämnade. Nu vill man tillbaka till Polismyndigheten.

Jag ska inte rätta allting, men vi kan väl ändå vara överens om att bostadsinbrotten har minskat i Sverige de senaste åren. Bara mellan 2017 och 2019 tror jag att bostadsinbrotten minskade med 35 procent i Sverige. Det är ganska bra. Det handlar ju om ett väldigt integritetskränkande brott att få sin bostad genomsökt av tjuvar som vänder upp och ned på allt och stjäla guld eller vad det nu kan vara efter mormor. Det är jättekränkande, och där jobbar vi också med skärpt lagstiftning.

Det intressanta med det här är att polisen verkligen har utökat sitt samarbete med till exempel grannsamverkan, något som ger väldigt bra resultat. Jag vill absolut inte säga att grannsamverkan är medborgargården. Grannsamverkan är bland det bästa vi har åstadkommit i ett samarbete mellan Polismyndigheten och civilsamhället, och det ger verkligen resultat.

Nu gör vi samma typ av samarbete med många privata aktörer kopplat till internationella stöldligor som stjäla till exempel båtmotorer och annan sådan materiel. Det finns jättemycket att göra tillsammans för att göra det svårare för de här kriminella gängerna att göra inbrott och stjäla saker och ting.

Med den expansion och de lönesatsningar som har gjorts menar jag att stämningen är en helt annan i Polismyndigheten i dag. Människor i yttre tjänst märker att det har blivit förändringar, och det kommer att fortsätta framöver eftersom Polismyndigheten inte kommer att lyckas med målet att bli 10 000 fler polisanställda till 2024 om det inte är ett attraktivt yrke att vara polis.

Jag säger inte att jag är nöjd med hur det ser ut i dag. Om inte så många hade lämnat vid omorganisationen och om man inte hade dragit ned antalet platser på polisutbildningen med 90 procent hade vi haft fler poliser i dag. Så är det. Vi har tvingats att jobba i kapp det, och nu ser vi att intresset för att bli polis ökar ännu mer. Det nya antagningssystemet verkar också vara anpassat och fungera väldigt bra för dem som vill bli polisstudenter framöver.

Jag kommer att fortsätta att jobba för att polisen ska växa, för att trygga deras arbetsmiljö och jobba med annat som har att göra med de villkor och den lagstiftning som polisen behöver ha i ryggen när de ska bekämpa kriminalitet.

Anf. 11 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Det stämmer att intresset för polisutbildningen har ökat. Ändå har antalet tomma platser på Polishögskolan blivit fler. Fyra av tio platser står tomma i dag, några veckor in på utbildningen. I våras ville man utbilda 1 020 nya poliser, men efter tre veckor var det bara 606 elever kvar på utbildningen.

På sikt uppskattar Polismyndigheten att man behöver utbilda uppemot 1 120 personer per termin, vilket betyder att man behöver ha ännu fler sökande för att kunna fylla platserna. Fylls inte platserna spelar det ingen roll hur många nya utbildningar som öppnas upp.

Fru talman! Sverigedemokraterna var hösten 2015 först ut med att föreslå fler utbildade poliser. I takt med att regeringen därefter har agerat senfärdigt mot ungefär samma mål och för att det ska bli möjligt att nå målet har Sverigedemokraterna lyft fram förslag om en riktad lönesatsning och betald polisutbildning med riktig lön.

Genom att göra polisutbildningen betald kan man attrahera ytterligare en grupp som befinner sig mitt i livet och som annars inte skulle kunna byta karriär. Den kvot som söker nu räcker uppenbarligen inte för att fylla platserna på Polishögskolan. Polisyrket behöver därför uppgraderas ytterligare genom markant högre löner, trygghetsskapande åtgärder och incitament som lockar till sig fler sökande.

Därför undrar jag hur det kommer sig att inrikesministern inte är öppen för att hitta fler vägar, till exempel en betald utbildning, för att kunna attrahera sökande som inte skulle kunna söka genom att bara ta studielån.

Något som vi är överens om är att de svenska poliserna är för få för att klara sitt uppdrag i dag. Därför är det viktigt att fortsätta att göra rejäla satsningar på polisen. Det behövs dock inte bara mer resurser, utan Polismyndigheten kan även själv bli mer effektiv. Poliser har i dag en hel del arbetsuppgifter som skulle kunna utföras av andra än utbildade poliser.

Polismyndigheten behöver även se över hur deras resurser används internt. Ett sätt är att fråga medarbetarna om hur de upplever Polismyndighetens verksamhet. Den senaste medarbetarundersökningen inom polisen gjordes dock 2013. Ledningen har lovat att det skulle ske en ny sådan

2016. Nu är det 2020, och det har fortfarande inte skett någon ny undersökning. Varför, kan man undra.

Fru talman! Fler saker som Polismyndigheten skulle kunna titta på in-
ternt är den stora kommunikationsavdelningen med runt 200 anställda. Det
kan jämföras med Svenska Dagbladet, som har totalt 160 anställda. Poli-
sens HR-avdelning har 930 anställda. Sedan maj 2019 har antalet ökat med
12 procent. Som om det inte vore nog med den stora kommunikations-
avdelningen köper polisen också in pr-tjänster. En stor del av dessa pengar
skulle i stället kunna läggas på kärnverksamheten.

Jag undrar varför polisen satsar så mycket på kommunikation och pr i
stället för att prioritera kärnverksamheten. Man skulle till exempel kunna
anställa tursekreterare som skulle kunna hjälpa ingripande poliser vid av-
rapportering, ge en rejäl löneökning som skulle gynna den polisiära nume-
rären eller öka ob-ersättningen för att behålla poliser som arbetar på obe-
kväma arbetstider.

Att en stor del av polisens pengar går till administration borde en an-
svarig minister vara mån om att kontrollera. Det är väl ändå inrikesminis-
terns ansvar att se till att skattemedlen fördelas på ett adekvat sätt. Jag för-
står inte riktigt syftet med en så stor kommunikationsavdelning inom po-
lisen, och därför vill jag höra lite mer om det.

Anf. 12 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi kommer att fortsätta att jobba för att bygga ut polisen.
Vi har mer än fördubblat antalet personer som börjar en polisutbildning,
och vi har aldrig antagit så många studenter vid ett och samma tillfälle som
vid den senaste antagningen med den nya antagningsprocessen.

Nu finns en möjlighet att söka till och antas till utbildningsstart som
ligger ett antal terminer framåt. Detta är en enorm fördel för dem som sö-
ker sig till polisutbildningen: De har garanterat en plats på polisutbildning-
en och kan därmed planera livet. Jag tror därför verkligen att det nya an-
tagningssystemet har spelat roll för rekryteringen.

Man måste också ställa sig frågan varför just de poliser som utbildar
sig nu ska ha betald polisutbildning när de som har utbildat sig tidigare
inte har haft det. Om det är så starkt söktryck – det har aldrig varit så många
som har antagits som senaste gången – är det då rätt att göra om till en
betald polisutbildning? Det verkar inte vara där problemet finns. Snarare
har det varit en brist i utbildningsmöjligheter under lång tid så att den här
regeringen har tvingats jobba i kapp.

När man nu raljerar över att HR-avdelningen har vuxit kan jag konsta-
tera att det är där polisutbildarna finns. Det är de som jobbar på de två nya
polisutbildningarna för att se till att polisstudenterna blir utbildade poliser.
Hela organisationen måste hänga med när den ska växa.

Det finns en viktig fråga om personer mitt i livet. Det var ett litet pro-
blem när många av dem som sökte var mycket unga. De drömde om att bli
poliser, men det var för få som var mitt i livet. Nu börjar vi se en viss
ökning av att lite äldre, mer erfarna personer söker sig till polisutbild-
ningen. Jag har också haft en nära dialog med Polismyndigheten, som sä-
ger att man ska bygga ut distansutbildningarna mer. Jag tror personligen
att det är en viktig väg att nå människor mitt i livet. Det kan också gälla
dem i glesbygd i Sverige, så att de kan stanna kvar hos sina familjer när de
utbildar sig till polis.

Det finns ett antal frågor som vi definitivt måste jobba med. Lön och villkor är sådana frågor, och med jämna mellanrum måste vi fråga oss om vi får den effekt som vi har förväntat oss av polisutbyggnaden. Riksdagen avsätter ju stora resurser för att expandera Polismyndigheten, och då förväntar vi oss resultat. Det absolut viktigaste som jag kommer att styra mot med Polismyndigheten är att det ska synas fler områdespoliser runt om i Sverige. De ska komma ut, öka tryggheten och synas över hela Sverige. Jag tror inte att Sveriges riksdag skulle acceptera att vi bygger ut Polismyndigheten på det sättet utan att det syns fler poliser runt om i Sverige.

Jag tror att det är klokt om Sveriges riksdag eller regeringen inte i detalj reglerar exakt hur polisen ska organisera sin verksamhet utan överlåter det till rikspolischefen. Det är en myndighet, och myndigheten har också ett stort ansvar att organisera verksamheten så att den blir så effektiv som möjligt med de resurser som finns och framför allt alla de resurser som myndigheten nu får.

Anf. 13 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! För knappt 30 år sedan hade poliser betald utbildning för att det skulle bli fler poliser, och militären har betald utbildning. Det är inte något konstigt med det egentligen, om man vill attrahera fler sökande. Man behöver något sådant för att få äldre människor att söka. Jag har själv vänner i 40-årsåldern som vill söka till utbildningen, men de kan inte eftersom de inte kommer att få ihop sin ekonomi. Det är ett incitament för att få fler sökande.

Låt mig återigen ta upp frågan om kommunikationsavdelningen. Det är den frågan jag funderar mest på. Varför ha en så stor kommunikationsavdelning inom polisen? Dessutom är det övergripande målet för 2020–2024 att stärka polisens anseende och förtroende. Varför satsa mer på yta än på innehåll? Jag förstår inte riktigt.

Sedan var det frågan om att styra polisens verksamhet. Det är skillnad på att styra den operativa verksamheten mot att styra på en övergripande nivå för att se hur Polismyndigheten fördelar sina resurser. Jag förstår att inrikesministern inte kan peta i Polismyndighetens operativa delar, men anser inrikesministern att det är helt upp till Polismyndigheten att fördela sina resurser? Regeringen lade ändå nästan 30 ½ miljard i sin budget till Polismyndigheten. Att då inte bry sig om hur de pengarna fördelas låter för mig lite märkligt.

Anf. 14 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Med tanke på Katja Nybergs sista kommentar måste jag vara mycket tydlig, nämligen att regeringen har stora förväntningar på Polismyndigheten. När myndigheten får så mycket mer pengar, när man expanderar så kraftigt och kommer att fortsätta att göra det fram till 2024, då förväntar vi oss resultat i kampen mot brottsligheten, att människor känner en ökad trygghet och fler områdespoliser över hela landet. Det är det som vi lägger så mycket fokus på.

Däremot är det alltid svårt att dra en gräns för vad politiken ska styra. Mycket av det administrativa stödet har en enorm betydelse för hur poliserna i yttre tjänst fungerar. Alla de digitala satsningar som Polismyndigheten gör, där poliser kan söka på registreringsskyltar direkt när de ser en bil, kroppskameror som ökar tryggheten i skarpa situationer, är viktiga frå-

gor att bestämma över och resurssätta för att Polismyndigheten som helhet ska fungera bra.

Därför är det ett bra initiativ när Polismyndigheten till exempel med de fackliga företrädarna bestämmer att man med en pott pengar ska jobba med trygghetsfrågor för de anställda och hur de pengarna på bästa möjliga sätt ska användas. Då involverar Polismyndigheten de fackliga organisationerna i arbetet. Det är ett klokt sätt att arbeta på.

Vi kommer att fortsätta att följa upp Polismyndigheten och hur den växer, att det märks i hela landet och att det ger resultat både i form av minskad brottslighet och i form av ökad trygghet för medborgarna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:46 om vardagsbrottslighet och otrygghet

Anf. 15 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig vad jag avser att vidta för förebyggande åtgärder så att vardagsbrottsligheten minskar för dem som bor utanför våra tätorter. Interpellanten har också frågat vad jag avser att vidta för åtgärder så att antalet poliser i yttre tjänst ökar även i Gävleborg. Lars Beckman har slutligen frågat mig vilka andra åtgärder som jag avser att vidta för att öka tryggheten för invånare som bor i områden där polis-tätheten är låg.

Sverige ska vara ett tryggt land att leva i. Det förutsätter ett starkt rättssystem, en tillgänglig polis och en ändamålsenlig lagstiftning. Att antalet polisanställda ökar är en förutsättning för bättre tillgänglighet i hela landet. Från regeringens sida kommer vi att fortsätta vårt hårda arbete för att förbättra förutsättningarna för polisen att utföra sitt uppdrag. Här utgör utbyggnaden av Polismyndigheten en central del. Vid halvårsskiftet var vi halvvägs till vårt mål om 10 000 fler polisanställda, och ytterligare nära 3 000 polisstudenter är på väg ut i verksamheten de närmaste åren. Det är också glädjande att färre poliser slutar inom myndigheten. Från regeringens sida förväntar vi oss att när Polismyndigheten växer måste också närvaron av poliser ute i samhället öka. Detta gäller naturligtvis i hela landet, inte bara i storstäderna.

Det är inte enbart Polismyndigheten som kan bidra till att öka tryggheten och minska risken för brott. Bland annat näringslivet och dess branschorganisationer är viktiga aktörer i det brottsförebyggande arbetet, och samverkan på lokal nivå är av central betydelse. I det brottsförebyggande arbetet utgör regeringens brottsförebyggande program, *Tillsammans mot brott*, en bra utgångspunkt för ett långsiktigt och hållbart brottsförebyggande arbete i hela samhället.

Regeringen har även genomfört flera lagändringar i skärpande riktning på straffrättens område, och en ny kamerabevakningslag har införts som bland annat underlättar handelns säkerhetsarbete. Den 24 september beslutade regeringen om lagrådsremissen *Tillträdesförbud till butik och förstärkt straffrättsligt skydd mot tillgreppsbrottslighet*. I lagrådsremissen föreslår regeringen en ny kvalifikationsgrund om systematik i straffbestämmelserna om grov stöld och grovt häleri. Syftet är att systematiska inslag

vid stöld- och häleribrott ska beaktas i större utsträckning. Regeringen anser även att den kränkning som det innebär att bli bestulen i sin bostad eller ett annat liknande boende ska beaktas i större utsträckning än i dag. Regeringen föreslår därför också att ett nytt brott med beteckningen inbrottsstöld införs med en straffskala på fängelse i lägst ett och högst sex år.

Det är viktigt att de som gång på gång gör sig skyldiga till drograttfylleri och andra trafikbrott kan straffas på ett adekvat sätt och hindras från att begå nya brott. Den här regeringen har ökat möjligheterna att förverka fordon vid upprepad trafikbrottslighet. För närvarande bereds också förslag om en höjning av maximistraffet för bland annat rattfylleri och grov olovlig körning till ett års fängelse. Förutom strängare straff möjliggör dessa förslag att föraren vid behov kan frihetsberövas redan i samband med ett polisingripande. Dessutom har regeringen gett en utredare i uppdrag att bland annat analysera förutsättningarna för att införa sällningsprov för att hindra personer att köra narkotikapåverkade.

Regeringen har således vidtagit ett stort antal åtgärder för att förstärka såväl det brottsförebyggande som det brottsbekämpande arbetet. Regeringens arbete fortsätter med oförminskad kraft.

Anf. 16 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack för det mångordiga svaret, statsrådet! Jag tänkte åka tillbaka till verkligheten – verkligheten för dem som bor i exempelvis Hälsingland och Kilafors.

Fru talman! Det är inte så konstigt att medierna fokuserar på sprängningar, uppmärksammade mord, barn som avrättas på öppen gata i Stockholm – ja, vi vet ju allt som hänt. Men någonting som kanske flyger under mediernas radar, i alla fall riksmediernas, är den kraftigt ökade vardagsbrottsligheten. Det är den min interpellation handlar om.

Jag var i Kilafors, som är en fantastisk ort utanför Bollnäs i Hälsingland. Om statsrådet någon gång har åkt till Åre, som en och annan stockholmare gör, vet han att man passerar rondellen i byn Kilafors. Där har man jätteproblem med vardagsbrottslighet. Tidningen Hela Hälsingland sätter rubriken: "Invånarnas desperata vädjan efter hjälp." Man skriver alltså om invånarnas desperata rop på hjälp. Inbrott, skadegörelse, drograttfyllor och hot är verkligheten för dem som bor i Kilafors.

Jag var och träffade dem. Statsrådet säger i sitt svar att det är bra med samhällets civila samverkan med polisen, och sådan har man i Kilafors sedan 2003. Sedan 2003 har man en byvakt. Byvakten har en fantastiskt bra ordning på byn, om jag får säga så. Man vet vilka individer det är som begår brotten, och man vet vilka individer det är som kör fordon narkotikapåverkade. Tänk dig att vara mamma i Kilafors och ha en sjuårig dotter som ska gå till skolan ungefär den tid som mamman *vet* att det dagligen kör en narkotikapåverkad person på vägarna! Det vet man. Man berättar detta för polisen om och om igen. Det var till och med så att en av personerna i byvakten blev knivhotad – tänk dig skräckupplevelsen att råka ut för ett rån på din egen gård och bli knivhotad! Man ringer polisen, och polisen säger: "Vi har inga resurser. Det finns ingen polisbil att skicka." Tänk dig frustrationen att du har blivit knivhotad på din egen gård och att polisens svar är: "Det finns ingen bil att skicka."

Situationen är så allvarlig att invånarna i Kilafors inte ville prata ofentligt när medierna träffade dem vid det möte som jag var med på. Man

vill inte sätta sitt namn i tidningen, för man vet att det skulle innebära fruktansvärt stora trakasserier. Medborgarna uppfattar att det finns för få poliser, och de som jobbar saknar resurser. De säger att lagstiftningen är för vek. Detta är verkligheten, fru talman. Det är verkligheten i Sverige 2020 för dem som bor på landsorten.

Den vardagsbrottsligheten är naturligtvis inte lika spektakulär som när ett barn blir nedskjutet på öppen gata i Stockholm, men det är verkligheten för dem som bor i Hälsingland. Det är verkligheten för dem som bor i Hofors och verkligheten för dem som bor i en by utanför Ljusdal. Det är en uppgivenhet man kan känna när man inte får samhällets stöd och inte får känna samhällets trygghet, och det är därför jag vill upprepa min fråga: Vad kommer regeringen att göra som har bäring på den verklighet som finns utanför våra tätorter?

Anf. 17 KJELL JANSSON (M):

Fru talman och statsrådet! Jag vill ställa lite frågor om vardagsbrottsligheten i min hembygd Norrtälje.

Uppe hos oss har vi, som väl är, klarat oss från gängbrottsligheten – än så länge, ska jag säga – men vi har väldigt mycket annan brottslighet. Den är organiserad av ligor som ofta kommer från andra sidan Östersjön. Det är inbrott i fritidshus, vilket görs med allt större fräckhet – i synnerhet nu när det är höst och börjar mörkna. Det är väldigt mycket stölder av båtmotorer. Det har bildats granssamverkan för att häva detta, men det är fortfarande stora stölder. Ibland är ligorna så fräcka att de åker till varven på nätterna, när det blåser storm så att de inte hörs. Då sågar de bort akterspeglarna och stjälar Yamahamotorer – endast Yamahamotorer, inga andra. Jag tror inte att det finns service av andra motorer på andra sidan Östersjön.

Min fråga till statsrådet blir: Varför ger man inte tullen större befogenheter att i hamnarna stoppa de skåpbilar som forslar ut stöldgodset? Jag tycker att det vore på sin plats att tulltjänstemännen fick rätt att öppna skåpen och visitera utan att de misstänker att det ligger döda människor eller stöldgods i bilen. De borde ha det som rutin. Jag skulle önska att man tog fram en proposition om det, så det är min fråga.

Anf. 18 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Jag tackar Mikael Damberg så mycket för alla satsningar som görs på Polismyndigheten. Men vad ska jag säga till Stenungsund om vardagsbrottsligheten, som fortsätter?

Det sker våldtäkter. En våldtäkt uppmärksammades på riksnivå av La-motte, och då hände det någonting med just det brottet. Innan dess vittnade en mamma om en man som hånade henne när hon träffade honom lokalt i Stenungsund. Nu senast har vi en kvinna som blev nedslagen av tre män när hon var ute och rastade hunden. Vi har en organiserad brottslighet som går ända ned till tiggarna utanför butikerna – tiggare som hämtas upp i flotta bilar.

Frågan till statsrådet Mikael Damberg, fru talman, är: Vad görs gällande de vardagsbrott som sker i Stenungsund?

Anf. 19 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag slår ihop ett par av frågorna som handlar om vad vi gör för att vardagsbrottsligheten ska bekämpas och, framför allt, om polisnär-

varon. Den är nämligen helt central i detta – utan en närvarande polis är det väldigt svårt att prioritera vardagsbrottslighet. Det är svårt att ha samarbeten med båtklubbar eller kommunen om det inte finns poliser närvarande som har tid och kraft att göra det.

Det grundläggande svaret är alltså att vi nu bygger ut polisen väldigt kraftfullt över hela landet och att det just nu faktiskt är plus i tillväxten i egentligen alla polisregioner – utom i Stockholm, vilket är lite märkligt. De har dock andra utmaningar i Stockholm eftersom så många polisanställda faktiskt tas till andra arbetsuppgifter. Det är därför en lite bekymmersam situation i Stockholm.

Man kan säga att vi bara kommer halvvägs och att vi har 5 000 kvar, men det är fortfarande så att 4 000 av de 5 000 som vi har förstärkt Polismyndigheten med är civilanställda. De syns alltså inte ute i samhället på det sättet. De kan avlasta så att fler poliser kan vara ute och göra jobbet på gator och torg, men det är de facto väldigt mycket civilanställda det handlar om. Det var nämligen första fasen. Det tar dessutom, som ni vet, två och ett halvt år att utbilda nya poliser.

När det gäller vardagsbrottsligheten vill jag säga att det finns lite olika bilder generellt. Det blir också lite olika i olika delar av landet. Jag börjar med Kjell Janssons viktiga frågor om internationella stöldligor, för de står för en väldigt stor del av inbrotten i Sverige i dag. De står för mycket av båtstölderna, och de står för mycket av stölder av byggnadsutrustning och så vidare – de ändrar modus ganska ordentligt utifrån var de får pengar. Det är alltså en organiserad form av kriminalitet.

Vi vet också att de kommer från ett antal länder, så det första ledet i detta är att se till att hindra fler från att komma in i Sverige över huvud taget. Har man begått brott tidigare är man inte per automatik berättigad att komma in i Sverige. Det handlar alltså om att jobba mer med gränspolis och om att stoppa stöldligorna från att komma in. Vi har också haft ett samarbete mellan polis, kustbevakning och tull där de har samarbetat mer underrättelsebaserat för att jobba mot dessa internationella stöldligor. Alla myndigheter säger att de har blivit bättre på att spåra och kartlägga stöldligorna, men samarbeten med båtklubbar och andra har gett jättestora resultat där man har fått det att funka. Vi ska alltså inte underskatta det förebyggande arbetet.

Den konkreta frågan var när tullen kan få nya befogenheter. Det ligger ett sådant förslag ute på remiss just nu. Finansdepartementet har skickat ut ett förslag om att ge tullen nya befogenheter att även kunna stoppa vid gräns. Vi får se vad remissinstanserna säger om detta, men jag ser fram emot att det kan genomföras. Det är en sedan länge eftertraktad förändring av Tullverkets befogenheter att kunna bidra ännu mer konkret i jakten på de internationella stöldligorna.

Anf. 20 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag tänkte återvända till verkligheten i Hälsingland – till verkligheten i Kilafors. Det hade lika gärna kunnat vara en by i Norrbotten eller någon annanstans, men just nu är det Kilafors. Verkligheten ser ju likadan ut på många orter i Sverige.

Vad säger då polisen? De säger till tidningen Ljusnan att oroligheterna i Kilafors är välkända hos polisen. Enligt lokalpolisen är det ett prioriterat

Prot. 2020/21:26

22 oktober

Svar på

interpellationer

ärende, men samtidigt begränsar lagarna vad polisens insatser kan åstadkomma. Lokalpolisen säger att det är lika frustrerande för dem.

Den person som uttalar sig säger vidare att detta inte är något nytt för dem och att de har haft det som något prioriterat under en längre tid. I grunden handlar det om brottslighet kopplad till missbruk, narkotikainnehav, drograttfyllor och stölder. Polisen har ett aktivt samarbete med byavakten och har haft dialogmöten med polis, förundersökningsledare och åklagare.

Den person som uttalar sig säger vidare att det är ett väldigt engagerat samhälle som är bra på att informera polisen. De blir kontaktade nästan dagligen och får rapporter om vad som sker. Problemen kretsar enligt henne kring ett fåtal personer med missbruksproblematik.

Hon säger också att det trots att polisen verkligen prioriterar det förebyggande och brottsbekämpande arbetet i Kilafors finns gränser för vad polisen kan åstadkomma. Det är lika frustrerande för oss, säger hon.

Hade vi haft en annan typ av lagstiftning skulle vi kunna låsa in dem i dag, säger polisen till tidningen Ljusnan. Det är lika frustrerande för oss, säger polisen. Många gånger är problemet att de brott som begås inte ger skäl för häktning. Även om brotten i sig är allvarliga är de ofta inte tillräckligt grova för att till exempel innebära fängelse. Artikeln fortsätter sedan att berätta vad polisen gör.

Det här, fru talman, är verkligheten i en by i Hälsingland.

Då kan man ju lyssna på ministrerns svar. Finns det någonting ministern sa i sitt svar på min fråga som har bäring på vad polisen säger? Jag hittar i alla fall ingenting. Det finns inte ett svar som statsrådet har gett än så länge i denna debatt som har bäring på den problematik som lokalpolisen i Kilafors tar upp.

Polisen varnar i samma artikel för risken för medborgargården när medborgare känner sig övergivna, ensamma och utsatta och när brotten inte klaras upp. Det vill vi inte ha i Sverige.

Även de som bor i Hälsingland betalar skatt. Även de som bor i Kilafors har rätt till trygghet. Det är klart att det är ett misslyckande för rätts-samhället när det kan åka drograttfulla dag efter dag. Jag kan inte ens föreställa mig den frustration jag skulle känna som mamma i Kilafors över att veta att min sjuåriga dotter kan bli överkörd av en drograttfyllerist som samhället och polisen känner till – som alla känner till. Ändå försiggår det dag efter dag.

Den här vardagsbrottsligheten tär sönder Sverige. Den här vardagsbrottsligheten gör att människor känner uppgivenhet. Den här vardagsbrottsligheten måste få en lösning, och då menar jag i verkligheten – inte i retorik i riksdagens talarstol utan i verkligheten, så att även lokalpolisen i Kilafors får samhällets stöd.

Anf. 21 SOFIA WESTERGRÉN (M):

Fru talman! Det är jättebra att satsningar görs – jag tackar än en gång Mikael Damberg för detta. Men vi har matvaruaffärer som har tiggare utanför och som vittnar om personer som mer eller mindre bara går in och hämtar varor. Dessa personer kan affärerna inte få portade redan vid dörarna. I stället kommer de in, och affärerna får lägga ned en massa resurser på att följa efter personerna. Sedan snattar de, och så följer en process där de går ut genom portarna för att sedan plockas in igen medan polisen inväntas. Detta tar ju jättemycket resurser.

Varför får affärerna inte lov att porta dessa människor, som inte har för avsikt att gå in i en affär och handla, betala och göra rätt för sig? Det här belastar ju oss skattebetalare. Dessa resurser borde kunna användas till annat; de borde kunna användas till fler poliser i yttre tjänst.

Fru talman! Jag skickar med det ansvariga statsrådet Mikael Damberg dessa förslag till förbättringar och hoppas att han gör något bra av dem.

Anf. 22 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Sofia Westergren och Lars Beckman, för fortsatt diskussion i denna interpellationsdebatt!

Jag blir dock lite förvånad. Det är möjligt att jag talade väldigt otydligt i mitt svar, men till Lars Beckman sa jag så här:

Det är viktigt att de som gång på gång gör sig skyldiga till drograttfylleri och andra trafikbrott kan straffas på ett adekvat sätt och hindras från att begå nya brott. Den här regeringen har ökat möjligheterna att förverka fordon vid upprepad trafikbrottslighet. För närvarande bereds också förslag om en höjning av maximistraffet för bland annat rattfylleri och grov olovlig körning till ett års fängelse. Förutom strängare straff möjliggör dessa förslag att föraren vid behov kan frihetsberövas redan i samband med ett polisingripande.

Jag tycker att detta är ett hyggligt svar på den problematik som beskrevs av interpellanten.

Det är samma sak med Sofia Westergren. Jag sa att regeringen den 24 september beslutade om en lagrådsremiss om just tillträdesförbud till butik. Jag uppfattar att det är exakt det som efterfrågas av riksdagsledamöterna, så det känns som att vi är på gång.

Men även med dessa lagförändringar är det, återigen, så att det blir problem om det inte finns lokala poliser som kan följa upp ett tillträdesförbud eller om man inte kan ingripa mot rattfylleri, till exempel genom att införa nya sållningsprov så att poliserna lokalt verkligen kan se att någon har kört narkotikapåverkad.

När jag lyssnar på ledamöternas inlägg upplever jag att vi har exakt samma dagordning. Förslag ligger antingen redan i lagrådsremisser eller är på gång. Jag tror att vi kan fortsätta denna diskussion och, framför allt, ha ganska stort samförstånd i att dessa brott ska bekämpas. Det kommer att göras i ganska bred politisk enighet, verkar det som när jag lyssnar till debatten.

Anf. 23 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Retorik är en sak; goda ambitioner är en annan. Men verkligheten för dem som bor i Kilafors är det viktiga, i alla fall för mig som förtroendevald riksdagsledamot för Gävleborg.

Det är bra att regeringen har ambitioner. Moderaterna har tillsammans med andra partier i justitiekottet riktat tillkännagivande efter tillkännagivande och krävt att regeringen ska agera. Det är när regeringen börjar leverera – när det verkligen händer saker – som lokalpolisen i Kilafors faktiskt kan se till att dessa personer blir häktade och lagförda och att bilar och annat beslagt. Så är det inte i dag.

Detta har pågått ett antal år, precis som polisen säger i artikeln i tidningen Ljusnan. De säger att de känner till det här. Problemet finns, men ingenting har hänt. Det är verkligheten.

Det finns en stor och bred politisk enighet om att tryggheten i Sverige måste öka, men det är regeringens ansvar att lägga fram en fungerande lagstiftning för Sveriges riksdag. När regeringen gör det ska vi naturligtvis bifalla de förslagen, för var man än bor i Sverige ska man ha rätt till trygghet. Polisen ska känna stöd var de än jobbar i Sverige.

Vi ses väl här igen om ett halvår, så får vi se om just den här situationen är löst eller inte. Jag vet inte vad statsrådet Damberg har för tidsperspektiv, men jag kan ju ställa frågan: När tror statsrådet att de åtgärder som statsrådet har presenterat kommer att ha någon form av effekt för dem som bor i en by i Hälsingland?

Anf. 24 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tycker att det har varit en klargörande debatt som visar på att regeringen gör väldigt mycket och framför allt har flera förslag på gång, som det verkar finnas en bred riksdagsmajoritet bakom. Det låter ju bra. Att vi bygger ut en så stor myndighet som Polismyndigheten på så kort tid och så kraftfullt som vi gör nu med i princip en tredjedel är exempelöst i modern tid och kommer att ge effekt över hela landet, också i Gävleborg. Men vi får vara försiktiga med att tro att polisen bara kan utreda bort alla brott. Det handlar ju också om vad resten av samhället gör, till exempel i missbrukarvård eller andra insatser som inte bara ser till att kriminaliteten inte befästs och fortgår utan att det också finns förebyggande insatser som gör att polisen inte bara behöver utreda brott.

På de områden som vi har diskuterat i dag är det kraftfull leverans på gång. Jag ser fram emot att fortsätta diskutera detta och framför allt att göra reklam för allt regeringen gör.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2020/21:34 om fusk inom näringslivet

Anf. 25 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stävja det utbredda fusket inom olika näringslivsgrenar och vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att statliga bolag följer en god företagssed och därmed föregår med gott exempel.

Näringspolitikens mål är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Väl fungerande marknader med goda ramvillkor är en grundläggande förutsättning. Det ska inte löna sig att fuska eller bryta mot regelverk för att skaffa sig fördelar. Detta är inte minst viktigt i det nuvarande arbetet med att skapa förutsättningar för näringslivets återhämtning.

Regeringen arbetar aktivt för att stävja fusk, bland annat genom att öka myndigheters kontrollmöjligheter samt genom att skapa förutsättningar för ökad samverkan mellan myndigheter. Regeringen har i lagrådsremissen *Konkurrensverkets befogenheter* föreslagit att Konkurrensverket får ökade befogenheter i tillsynen över de nationella och EU-rättsliga konkurrensreglerna. Även Skatteverkets och Tillväxtverkets kontrollmöjligheter av stöd har utökats tidigare under året.

Sedan tidigare har åtta myndigheter med Arbetsmiljöverket som samordnande myndighet i uppdrag att utveckla metoder för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Även Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten ingår i arbetet. Myndigheterna genomför bland annat arbetsplatskontroller.

Fru talman! För att stödja näringslivet under den pågående pandemin har regeringen vidtagit ett stort antal åtgärder. Parallellt med det har en utredare, före detta rikspolischefen Stefan Strömberg, tillsatts för att analysera och föreslå åtgärder som minskar risken för brott och fusk kopplade till de coronarelaterade stödåtgärder som har ekonomiska och statsfinansiella konsekvenser.

Fru talman! Vad gäller de statliga bolagen ställer regeringen i statens ägarpolicy krav på att de ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och även i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Det är av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar för en sund och säker arbetsmiljö, en god affärsetik och ett aktivt antikorrupcionsarbete samt ett ansvarsfullt agerande inom skatteområdet. De statliga bolagen ska dessutom säkerställa att missbruk inte sker av den särställning som det kan innebära att vara ett bolag med statligt ägande. Regeringen följer löpande upp de statliga bolagens arbete på området, bland annat genom ägardialoger.

Anf. 26 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet Ibrahim Baylan!

Jag lyssnade tidigare på en väldigt intressant debatt om polisen, tryggheten i samhället och så vidare. Damberg sa i sitt slutanförande att det är viktigt vad övriga samhället gör. Det ser jag som ett medskick att vi alla på något sätt måste föregå med gott exempel i allt vad vi företar oss. Då är det oerhört viktigt att de statliga bolagen och de bolag som staten har att styra över föregår med gott exempel.

Det är några delar i svaret som jag skulle vilja få utvecklade lite grann. Det står så här: "Näringspolitikens mål är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag." I samma stycke står det så här: "Det ska inte löna sig att fuska eller bryta mot regelverk för att skaffa sig fördelar." I nästa stycke står det: "Regeringen arbetar aktivt för att stävja fusk, bland annat genom att öka myndigheters kontrollmöjligheter samt genom att skapa förutsättningar för ökad samverkan mellan myndigheter." Det är bra, men vad betyder det i praktiken?

För inte så länge sedan hade statsrådet och jag en debatt om Postnord och att de vid några tillfällen hade blivit rapporterade för otillåtet cabotage. Jag tycker att det är lite besvärande att statens bolag hamnar i en situation där det faktiskt kan anklagas för att inte följa regelverket. Statsrådet lovade att han skulle ta en diskussion med Postnords ledning, och jag utgår från att så har skett.

Likväl skapas det rubriker där statliga företag figurerar genom att fuska och inte följa regelverket. Jag vill hemska gärna ha ett svar från statsrådet på hur man från statens sida ska arbeta mer intensivt för att förhindra den typen av verksamhet. Jag kommer att fördjupa mig lite grann i detta i nästa anförande.

Jag tycker att det är besvärande för staten att man gång på gång dyker upp i tidningsartiklar om att man inte följer regelverket. Samtidigt pekar staten med hela handen på oss medborgare och säger att vi måste följa lagstiftningen. Jag har inga problem med att människor ska följa lagen, men jag tycker att staten borde gå främst och visa vägen. Och då ska man inte gå främst och visa vägen med att figurera i rubriker där man anklagas för fusk. Det borde de statliga företagen hålla sig för goda för.

I det sista, avslutande stycket i svaret står det så här: ”Vad gäller de statliga bolagen ställer regeringen i statens ägarpolicy krav på att de ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och även i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende.” Det låter jättebra. Men vad gör regeringen i praktisk handling för att det verkligen ska bli så?

Anf. 27 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! I en perfekt värld med perfekta människor skulle vi inte behöva diskutera den här typen av frågor. Men nu är ju varken Thomas Morell eller jag perfekt eller för den delen vårt samhälle eller den värld vi lever i. Däremot ska vi sträva efter att så långt det är möjligt förhindra fusk och korruption, därför att det i sig ruckar på det som är grundläggande för vår marknadsekonomi, nämligen konkurrensförutsättningarna, men naturligtvis också på tilltron och legitimiteten i samhället. Skulle detta ske i stor omfattning skulle vi få problem med tilliten mellan människor och därmed också till hur samhället är uppbyggt.

I Sverige har vi, fru talman, genom åren haft en ganska stor tilltro till varandra. Den tilliten finns ju kvar enligt alla mätningar som finns. Vi har också i jämförelse med många andra länder, tack vare offentlighetsprincipen och väldigt tydliga regler, haft relativt lite korruption. Men det betyder inte, fru talman, att det inte förekommer. Det betyder inte heller att inte risken finns för att det kan förekomma.

Det är mot denna bakgrund, fru talman, som jag talar om att det är viktigt med tydliga lagar och regler och att man också följer upp dessa. Det är inte därför att man ska gå omkring och misstänkliggöra folk i onödan. Men vi måste ha detta på plats, därför att brister har ju förekommit förut och kommer också att förekomma i framtiden, för vi lever varken i ett perfekt land eller i en perfekt värld.

Detta innebär att vi måste ha en kontrollapparat, och därför skärper vi regelverket, precis som jag läste upp. Vi har skärpt möjligheten för myndigheter att följa upp och beivra brott, och vi kommer att fortsätta att lägga fram förslag på riksdagens bord på ytterligare insatser, och jag redogjorde för några av dem.

Vi gör detta eftersom det är så viktigt att konkurrens sker på sjysta villkor, att vi har sunda värderingar och att etiken i affärlivet, oavsett bolag, inte blir korrupt utan just sund.

Fru talman! I dessa svåra pandemitider, när det offentliga, skattebetalarna, tillhandahåller direkta stöd, garantier, krediter med mera på 600–700 miljarder till det svenska näringslivet är detta extra viktigt. Det är mot denna bakgrund vi har vidtagit ytterligare åtgärder under året för att både förebygga och beivra eventuella brister så att det inte ska gå att komma undan med dessa.

Fru talman! Vi ställer högre krav på statliga bolag, just av de skäl som Thomas Morell nämner. De ska föregå med gott exempel. Vi har ett stort antal bolag i den statliga portföljen, antingen hel- eller delägda, med ett värde på 600–700 miljarder. Dessa 45–46 bolag sysselsätter tiotusentals människor, med allt vad det innebär. Vi nöjer oss dock inte bara med att ställa extra krav, utan om det förekommer brister följer vi upp det direkt. Bryter man mot regelverk har vi ett rättssystem där detta ska beivras, och det gäller de statliga bolagen likaväl som alla andra.

Därutöver är detta frågor som vi tar upp vid varenda ägardialog med företag där det har förekommit brister. Jag kan försäkra Thomas Morell om att det behöver ingen tvivla på att vi gör.

Anf. 28 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Nej, några perfekta människor är varken statsrådet eller jag. Vi har våra brister, och det gör oss till människor. Men det är en himmelsvid skillnad mellan att göra ett misstag och att medvetet göra något för att tillskansa sig fördelar.

Det finns olika sätt att begå brott. Det ena sättet är mer handgripligt: att stjäla, misshandla eller rent av mörda. De brotten är mer tydliga. Men man kan också begå brott som vid första anblick inte ser ut som en brottslig handling, men när man djuplodar i frågan ser man att det är olagligt. Här hittar vi ibland statliga och kommunala företag som inte följer regelverket.

Detta fick en av mina tidigare kollegor på trafikpolisen att reagera, så han skrev en debattartikel. Jag ska läsa några stycken från den.

”När två svenska fordon stoppades och påkoms med att köra på dubbla förarkort, rann bågaren över för bilinspektör Patrick Zetterberg i Eskilstuna när han fick höra anledningen. ’Alla statliga och kommunala företag måste börja betala för sig när de upphandlar transporter’, säger han. ’När de inte betalar vad det kostar, öppnar det inte bara upp för fusk och stress. Utan det driver även svenska åkerier mot konkurs.’”

”Det var måndagskvällen den 28 september som två svenska fordon stoppades kort efter varandra nära Åkers Styckebruk. En bil och släp och en grusbil fick dela på kontrollplats. Två svenska fordon med svenska förare. Båda förarna använde dubbla förarkort.”

”Förarbyten som tar 15 sekunder ger en stark indikation på att något är fel och det extra förarkortet som användes i det ena fordonet, tillhörde en man i 80-årsåldern som inte innehade ett YKB. I det andra fordonet satt det extra förarkortet i färdskrivaren, säger Patrick Zetterberg.”

Ett YKB är ett yrkeskompetensbevis, som ger rätt att köra yrkesmässigt.

Nu ber jag om ursäkt för språket, fru talman, men jag läser ordagrant vad som står i artikeln.

”Detta gör mig uppriktigt sagt förbannad. När åkerier kör för statliga och kommunala bolag och inte kan få ihop det, då är något väldigt fel. Om ett åkeri inte vill fuska och då inte klarar uppdraget, finns dessutom en uppenbar risk att åkeriet förlorar uppdraget, säger Patrik Zetterberg.”

Det är denna verklighet som är där ute. Det finns statliga och kommunala aktörer som tvingar fram ett fusk. Läser man lite noga i det som reglerar trafiklagstiftningen står det att man inte får bete sig på det sättet,

utan man ska betala och göra rätt för sig. Det gäller såväl privata som statliga företag.

Det är ett bekymmer när det blir legitimt att stat och kommun betar sig på detta sätt. Då går man inte med fanan längst fram och visar vägen för ett sunt företagande. Detta bekymrar mig. Jag hoppas verkligen att statsrådet sätter ned foten och talar om var skåpet ska stå, för är det något statliga och kommunala företag ska göra är det att följa lagstiftningen. De måste visa vägen för hur man gör rätt, inte för hur man fuskar.

Anf. 29 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Nej, så är det. Det är också därför vi ställer tydliga krav. Det är inget allmänt sägande utan en del av statens ägarpolicy. Det förs också kontinuerlig och regelbunden dialog med dessa företag. Om det förekommer brister, och det behöver inte vara olagligheter eller fusk utan kan vara något som gränsar till sådant som vi inte tycker följer ägarpolicy, tar vi upp det och får det antingen förklarad om det är ett missförstånd eller rättat om ett misstag gjorts.

Handlar det däremot om ett lagbrott gäller, precis som Thomas Morell säger, lagar och förordningar. Dessa har vi dessutom skärpt, mycket på grund av tidigare vilda västern-mentalitet, inte minst hos utländska åkerier som har kunnat konkurrera på detta sätt. Vi har skrivit om reglerna och fått förbättringar inom EU-systemet, och vi har drivit på inom landet.

Fru talman! Vi har också skjutit till resurser till polisen. Det är välkänt att vi har som mål att få ytterligare 10 000 polisanställda till 2024, just för att inte bara ha tydliga regler, förväntningar och lagar utan för att också kunna följa upp. Även om jag har stor tilltro till människor måste vi ha en kontrollapparat för att se till att lagar och regler följs.

När det gäller just de statliga bolagen har vi under året tagit ytterligare steg. Utöver att vi i statens ägarpolicy har tydliga förväntningar på att bolagen ska vara föredömen, agera etiskt med mera ställer vi sedan i våras också krav på att bolagen ska försäkra sig om att upphandlade underleverantörer har kollektivavtal. Det har nämligen förekommit problem, inte alltid av olaglig art men ändå sådana att man måste fråga sig vilken utveckling vi vill ha i detta land.

Det ska inte finnas minsta tvivel på att en socialdemokratiskt ledd regering med Socialdemokraterna och Miljöpartiet alltid kommer att stå upp för löntagarna och se till att det finns sjysta villkor.

Konkurrens är bra men får inte innebära att man dumpar löner eller fuskar sig till framgång. Det drabbar inte bara enskilda bolag utan i längden hela arbetsmarknaden om vi inte upprätthåller kraven på sjysta villkor.

Detta gör vi genom lagar, förordningar och tydliga förväntningar på de statliga bolagen.

Fru talman! Innebär detta att vi aldrig mer kommer att se brister? Nej, eftersom vi talar om människor kommer det säkert att förekomma brister även i framtiden. Därför är det extra viktigt att vara tydlig. Är det ett lagbrott ska det lagföras, och det vet Thomas Morell. Sker det däremot upprepade misstag ska det påpekas så att bolaget rättar till det. Vi kan ju inte ha en situation där framgång nås genom fusk, för då är vi på ett sluttande plan – och så vill varken Thomas Morell eller jag ha det.

Anf. 30 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det är himmelsvid skillnad på att göra ett misstag. Det kan vi alla göra, och det gör oss inte till bättre eller sämre människor i en sådan situation. Det är det medvetna fusket som är ett bekymmer, när man medvetet begår en handling som strider mot lagstiftningen. Det är där vi har ett problem.

Om jag ska vara riktigt ärlig stör det mig när statens skjorta inte längre är vit utan fläckig. Staten måste under alla omständigheter följa lagstiftningen. Sedan kan man trampa fel någon gång, men då får man backa tillbaka och göra rätt. Det är inte värre än så. Men när man gång på gång läser artiklar och gång på gång får telefonsamtal från dem som är aktiva i verksamheten och får besked om att man inte följer lagstiftningen och sedan sopar det under mattan blir det fel, för staten måste visa vägen för hur det ska vara när det är en sund och sjyst marknad. Då får skjortan inte vara fläckig. Detta är oerhört viktigt.

Staten har också en oerhört viktig roll när det gäller att sätta ribban i samhället. Om staten sätter ribban på en låg nivå kan man inte förvänta sig att andra sätter ribban på en högre nivå. Det är där vi har problemet.

Jag hoppas innerligen att jag inte behöver ha en sådan här debatt igen med statsrådet framöver utan att vi kan se fram emot att statliga företag går med fanan högt i framtiden. Att enskilda individer i staten kan göra fel får vi leva med, för det är människor vi pratar om. Men det är som sagt en helt annan femma.

Anf. 31 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Thomas Morell, för en angelägen fråga!

Jag skulle nog till och med gå ännu längre och säga att det nog inte ens räcker att skjortan är vit, utan det är viktigt att också det som finns under skjortan håller. Det är mot den bakgrunden som vi har ändrat i statens ägarpolicy och nu kräver att man ska titta på sina underleverantörer och de upphandlingar man gör – att det är sjysta villkor även där.

Det kan mycket väl vara så att skjortan är jättevit, och jag skulle säga att alla statens bolag gör sitt yttersta för att så ska vara fallet. Men det räcker inte att bara titta på sin egen verksamhet, inte minst när vi nu talar om den typ av åkeriverksamhet som Thomas Morell pratar om. Då är det viktigt att man så långt det är möjligt ser till att inte bara skjortorna utan också det som finns därinunder är rent och fint.

Fru talman! Det beror på en mycket enkel sak. Jag är till skillnad från Thomas Morell född i ett land där korruptionen är en cancersvulst, där fusk förekommer väldigt ofta och där detta i grund och botten äter på samhälls-tilliten och samhällsgemenskapen. Det gör att ekonomisk och demokratisk utveckling blir svårt i den typen av länder.

För mig handlar det inte bara om något enskilt företag här eller någon enskild regel där, utan i grund och botten handlar det om något som är väldigt fint med det svenska samhället, nämligen att värna det som är tillit, öppenhet och – jämfört med många andra länder – en låg grad av korruption. Vi måste värna det därför att det är värdefullt, inte bara av ekonomiska skäl utan också av mellanmännsliga skäl, fru talman.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:35 om åtgärder mot vålds- och sexualbrott

Anf. 32 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Tobias Andersson har frågat mig om jag ämnar skärpa straffen eller vidta andra åtgärder för att motverka en negativ utveckling med vålds- och sexualbrott.

Regeringen har genomfört ett flertal förändringar i lagstiftningen kring våldsbrott. Exempelvis har straffen skärpts för bland annat grov misshandel, synnerligen grov misshandel, grovt rån och grovt olaga hot. Sedan årsskiftet har också straffet för mord skärpts i syfte att livstidsstraffet ska kunna komma i fråga i betydligt större utsträckning än tidigare.

Regeringen har även reformerat sexualbrottslagstiftningen. Sedan 2018 bygger regelverket på frivillighet. Det krävs inte längre att gärningsmannen har använt sig av våld eller hot eller utnyttjat offrets särskilt utsatta situation för att kunna dömas för till exempel våldtäkt. Ett särskilt oakt-samhetsansvar för vissa allvarliga sexualbrott har också införts, och mini-mistrafet för grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn har höjts från fängelse i fyra år till fängelse i fem år.

Regeringen fortsätter nu att se över lagstiftningen. I uppdraget till 2020 års sexualbrottsutredning ingår bland annat att se över straffskalorna för sexualbrotten, och inom ramen för regeringens 34-punktsprogram mot gängkriminalitet utreds bland annat skärpta straff för övergrepp i rättssak, narkotikaförsäljning, brott med kopplingar till kriminella uppgörelser och för dem som involverar unga i kriminalitet. Även frågan om en utökad presumtion för häktning när allvarliga brott, såsom grov misshandel, begås inom ramen för kriminella nätverk utreds.

Regeringen bedriver således ett mycket aktivt arbete på det straffrättsliga området. Men det räcker inte. För att komma till rätta med brottsligheten krävs också ett utvecklat förebyggande arbete. Regeringens brottsförebyggande satsning skapar förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt arbete i hela samhället, och inom ramen för 34-punktsprogrammet har regeringen aviserat ytterligare åtgärder. Däribland kan nämnas en satsning på skolor och socialtjänst i socioekonomiskt utsatta områden och ett lagstiftat ansvar för kommunerna att arbeta brottsförebyggande.

Det är också ett faktum att de allra flesta sexualbrott begås av män och att de flesta som drabbas av sådana brott är flickor och kvinnor. I arbetet mot mäns våld mot kvinnor är en av målsättningarna ett utökad och verkningfullt förebyggande arbete mot våld. Att motverka sexualbrott är centralt för utvecklingen av våldsförebyggande insatser. Regeringen bedriver ett mycket aktivt arbete på detta område, med bland annat omfattande satsningar på landets tjej- och kvinnojourer. I budgetpropositionen för 2021 föreslår regeringen också att länsstyrelsernas arbete mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel permanentas och att kommunernas återfallsförebyggande insatser mot våld i nära relationer förstärks.

De som drabbats av brott måste få hjälp och stöd. Regeringen har genomfört en omfattande satsning på samhällets brottsofferstödjande organisationer. Regeringen har också förbättrat möjligheterna för brottsoffer och vittnen att delta i rättegångar genom videokonferens. I en pågående

utredning behandlas även frågor om bland annat skydd av och stöd till vittnen.

Prot. 2020/21:26

22 oktober

Anf. 33 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag håller med Morgan Johansson när han säger ”Men det räcker inte” rörande den politik som regeringen bedriver på det straffrättsliga området.

Han har också rätt i att det är ett faktum att de allra flesta sexualbrott begås av män, men han valde att stanna där i sin analys i stället för att överväga ifall det finns andra gemensamma nämnare hos många av sexualförbrytarna utöver kön. Det är lite som när TV4 nu i veckan pekade ut specifikt taxichaufförer som överrepresenterade bland sexualförbrytare utan att nämna något ytterligare om vad taxichaufförer tenderar att ha gemensamt utöver att just köra taxi.

Morgan Johansson nämner även en del gamla SD-förslag som regeringen har verkat för, men alldeles oavsett lämnar regeringen politik en hel del att önska även om retoriken titt som tätt är både hög och sträng.

Jag beskrev i min interpellationstext hur mordet på Tommie Lindh och efterdyningarna av detsamma utgör en ögonblicksbild av Sveriges misslyckade integrations- och kriminalpolitik. Den 19-årige Tommie mördades i maj när han försökte skydda en kvinnlig bekant från en hotfull invandrare.

Trots att brottets karaktär och historien bakom torde platsa i samtliga medier blev den initiala rapporteringen sparsam i omfång och detaljrikedom. Efterdyningarna präglades i stället av att Tommies påstådda, men av familjen avvisade, politiska åsikter demoniserades. Denna högfärdiga retorik dog dock snabbt ut när förundersökningsprotokollet kom ut, och nu har dom fallit. Den nu dömda är en 23-årig man från Sudan som utöver mordet på Tommie även dömdes för grov våldtäkt, våldtäkt, grovt olaga hot och försök till grov misshandel.

Sudanesen är känd av polisen sedan tidigare och har dömts för bland annat butiksstöld och sexuellt ofredande av en flicka under 15 år. I fallet med det sexuella ofredandet tog rätten hänsyn till hans ålder, då 18 år, vilket sänkte straffet och innebar att han slapp fängelse.

Med detta och oräkneliga fler fall som bakgrund ter sig Morgan Johanssons skryt om den påstått hårda kriminalpolitik regeringen bedriver som något verklighetsfrånvänt.

Ur sudanesens dom från 2016 kan bland annat följande läsas: ”För att minska risken för återfall i brott och för att hjälpa” – här nämns namnet på den dömda – ”att utforska sina värderingar och vägval inför framtiden framstår skyddstillsyn som den lämpligaste påföljden.”

Fru talman! Trots att regeringen behårda kriminalpolitik tvingade den stackars invandraren som ofredat ett barn att utforska sina värderingar och vägval inför framtiden valde han senare att mörda och våldta, ett brott som han nu dömts till livstids fängelse för.

Även om jag är glad för att han dömdes till livstids fängelse kan jag inte låta bli att konstatera och problematisera att livstid inte betyder livstid i Morgan Johanssons Sverige samt att han ej utvisas.

Svar på

interpellationer

Anser Morgan Johansson att invandrare och gärningsmän, likt den nu berörda, ska få fortsätta att röra sig fritt i Sverige i samma utsträckning som nu?

Anf. 34 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag hade kanske trott att Tobias Andersson, när han tar upp ett enskilt exempel med en 19-årig pojke som har blivit dödad, skulle kunna lägga ifrån sig denna mest raljanta ton. Men det klarar han inte av.

Men det är det som vi talar om nu. Det är faktiskt ett enskilt ärende – ett mord. Det är i grunden en oerhört hemsk händelse.

Det finns två anmärkningsvärda saker i Tobias Anderssons interpellation. Den ena är att han i interpellationen spekulerar om huruvida det straff som gärningsmannen ska få kommer att stå i proportion till det allmännas rättsuppfattning, som han skriver.

När domen faller visar det sig att denna gärningsman har dömts i tingsrätten till lagens strängaste straff, det vill säga livstids fängelse. Då kommer Tobias Andersson av sig lite grann i den kritiken.

Vi får se om domen kommer att stå fast. Det är mycket möjligt att den blir överklagad. Och jag ska inte lägga mig i hur enskilda mål hanteras, på det sätt som Tobias Andersson gör.

Men till saken hör att vi har skärpt straffen just för mord från och med i år, så att just livstidsstraff används i större utsträckning.

Dessutom, som jag säger i mitt interpellationssvar, har vi skärpt straffen för och synen på sexualbrott. Det gäller både oaktsamhetssidan i fråga om sexualbrotten och straffet för grov våldtäkt. Detta gjorde vi förra mandatperioden.

Det mest anmärkningsvärda i Tobias Anderssons retorik och den kampanj som jag vet pågår på nätet är snarare, vilket inte är särskilt överraskande, hur Sverigedemokraterna försöker utnyttja denna hemska händelse för partipolitiskt spel och för att hetsa mot invandrare generellt sett, trots att Tommie Lindhs familj uttryckligen undanbett sig det.

Tommie Lindhs föräldrar sa i våras, med direkt adress till de högerextrema krafter som nu försöker utnyttja detta mord i partipolitiska syften: De försöker dra nytta av vår sons död och göra den till en politisk fråga. Folk hävdar att vår son var nazist eller rasist. Men det var han inte. Hat var inte hans grej. Och vi vill inte att folk ska hata heller. Det är inte så han ska bli ihågkommen.

Detta säger alltså föräldrarna till den pojke som blev dödad: Det är inte så han ska bli ihågkommen.

Förstår Tobias Andersson vad föräldrarna vädjar om här? De ber om att få bli lämnade i fred i sin sorg. De ber om att ni inte ska använda detta fall på det sätt som ni gör för partipolitiskt spel. De ber helt enkelt om att han ska få vila i frid.

Nu är vi i det läge att en 19-årig pojke är död. Det är en oerhört tragisk och hemsk händelse och ett hemskt brott. Jag ber därför Tobias Andersson och Sverigedemokraterna – jag kräver faktiskt av er – att respektera familjens vilja. Gör inte en ung människas död till ett politiskt spektakel. Det är faktiskt ovärdigt och oanständigt. Det tycker jag att ni ska sluta med.

Anf. 35 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Jag har full förståelse för att Morgan Johansson inte kan uttala sig i detalj om enskilda fall. Men vi debatterar ett samhällsproblem. Vi debatterar en importerad brottslighet som ökar och blir grövre i karaktär – förnedringsrån, gruppvåldtäkter, gängskjutningar, knivhuggningar och så vidare. Inte sällan begås vålds- och sexualbrotten dessutom med underliggande svenskfientlighet som motiv. I denna kontext kan jag inte släppa mordet på Tommie Lindh, dels för att det berörde mig på djupet, dels för att våldsgripen tycks ha uppstått som en konsekvens av att sudanesen fann en SD-keps bland Tommies kampanjmaterial från diverse partier.

Morgan Johansson nämner föräldrarna. Jag har tagit kontakt med anhöriga till Tommie. Det har inte Morgan Johansson gjort. Men jag har lovat att läsa upp ett budskap från Tommies far till Morgan Johansson och regeringen. Tommies far kunde tyvärr inte vara här i dag. Men jag vet att han kommer att ta del av denna debatt i efterhand. Han låter hälsa följande:

”Hej Morgan, min son mördades i maj när han försökte skydda en ung flicka från en våldsam sudanes som våldtagit henne samma kväll.

Min sons mördare fick ett svenskt medborgarskap utan att ha förtjänat det, varför?

Min sons mördare är nu dömd till livstids fängelse men han lär komma ut innan han ens hunnit fylla 40, varför?

Min sons mördare kommer inte att utvisas efter avtjänat straff trots att han har dubbla medborgarskap, varför?

Jag har så många frågor men få svar, det enda jag vet är att jag vägrar att låta Tommie bli reducerad till en del av statistiken.

Jag är stolt över min son men skäms över regeringen.”

Fru talman! Jag tror inte att jag är ensam om att ha förståelse för den sorg, ilska och uppgivenhet som Tommies far ger uttryck för i meddelandet till Morgan Johansson.

Jag anser att Morgan Johansson, innan han återfaller i partifloskler, själv borde försöka sätta sig in i hur det hade känts ifall en person som inte borde ha varit i Sverige från första början hade mördat en av hans söner, ifall personen begått brott tidigare men ändå fått stanna i Sverige, ifall polisen hade tillkallats långt tidigare under kvällen men anlant först när det var för sent och ifall gärningsmannen dömts till livstids fängelse men att sannolikheten ändå är stor för att anhöriga kommer att riskera att möta honom på stan inom 20 år. Om Morgan Johansson lyckas föreställa sig detta kan jag omöjligen tro att han på allvar skulle vara nöjd med sitt och regeringens arbete på området.

Fru talman! Mot bakgrund av detta anförande vill jag ge Morgan Johansson möjlighet att försöka ge svar på de frågor som Tommie Lindhs far har.

Anf. 36 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Att förlora ett barn är något av det allra värsta som man kan råka ut för. Det tror jag att alla som är föräldrar kan förstå. Det är precis denna djupa sorg som man ska ha stor respekt för. Det är därför som jag tycker att det blir så fel när Sverigedemokraterna försöker använda ett enskilt exempel för att driva en partipolitisk kampanj, och inte bara parti-

politisk. Vad detta handlar om är att i grund och botten hetsa mot invandrare generellt sett. Det är det som är problemet med Sverigedemokraterna, att det inte är brotten i sig som de är emot utan invandrarna. Ni bryr er inte om om det är någon svensk som har begått ett brott mot en invandrare, utan det är bara dessa andra fall som ni lyfter fram. Ni har lärt er av andra högerextrema krafter tidigare i historien att det är på detta sätt som man kan bedriva politik för att sätta grupper mot varandra.

Varje dödsfall är en djup tragedi. Och rättssamhället måste se på varje dödsfall med ett oerhört stort allvar och göra allt man kan för att utreda brotten och döma gärningsmännen. Det gäller naturligtvis också i detta fall.

Jag kan konstatera att gärningsmannen i detta fall är dömd till det strängaste straff som vi har i lagboken. Sedan får vi se vad ett överklagande ger.

Mitt svar till Tommie Lindhs föräldrar är just att vi kommer att fortsätta att bygga ut rättsväsendet, skärpa synen på denna typ av våld och beivra denna typ av brott. Det är en självklarhet för oss.

Men använd inte dessa enskilda exempel för att sedan hetsa mot folkgrupper. Då skadar man samhället på djupet, påstår jag.

SD har en tendens att skylla alla problem som finns i samhället just på invandrare. Även om alla dödsfall är djupt tragiska kan jag ändå konstatera att den bild som ni ibland försöker sprida om att allting alltid blir sämre och värre inte stämmer. När jag gick ut skolan någon gång för 30 år sedan var det större risk att bli dödad i Sverige än vad det är i dag. Det dödliga våldet per capita var högre runt 1989–1990, och det var innan de stora invandrargrupperna kom till Sverige.

Jag kan också konstatera att många av de allra värsta våldsbrottslingar som vi har haft att ta ställning till i Sverige har fullt igenkännbara svenska namn. Den värsta våldtäktsman vi haft på senare år, Hagamannen, hette Niklas Lindgren. En av våra värsta barnamördare, han som dödade Engla, hette Anders Eklund. En av de värsta polismördarna och den senaste vi hade – gudskelov var det länge sedan – var nazisten Tony Olsson.

För mig spelar det ingen roll om du är svart eller vit när du begår ett brott eller mot vem du begår brottet. För mig spelar det bara roll att se till att bekämpa brotten och ha verkningfulla straff mot dem som begår dem. Om man börjar använda kriminalpolitiken som ett sätt att hetsa folkgrupper mot varandra tror jag att vi hamnar på en plats i Sverige som är ytterst bekymmersam. Då sliter man sönder Sverige, och då riskerar man att ställa till mycket stor skada – precis på det sätt som Sverigedemokraterna dessvärre gör.

Anf. 37 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Om justitie- och migrationsministern inte hade brytt sig om härkomst på förövarna hade han sannolikt inte radat upp en rad svenska förövare för att göra poäng av det.

Jag kan inte mer än konstatera att ministern är mer bekymrad över och ser en större problematik med min retorik än den verklighet som återfinns i dagens Sverige. Om Twitter-, ursäkta, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson hade valt att fokusera mer på att vidta åtgärder som behövs för att säkra detta hade det inte funnits några skrämmande exempel för Sverigedemokraterna eller någon annan att lyfta upp.

Jag vill ha ett Sverige där det inte finns enskilda hemska exempel som detta som man kan lyfta upp i den politiska debatten. Det är just därför vi återkommande problematiserar samhällsutvecklingen: Vi vill få ett stopp på den utveckling vi ser. Vi vill inte ha några fler enskilda exempel likt fallet med Tommie Lindh.

Jag hade varit den gladaste politikern i riksdagen om jag inte kunde peka på en rad olika fruktansvärda vålds- och sexualbrott som har begåtts av personer som invandrat till Sverige, som inte borde ha fått komma hit från början, som när de begick brott första gången skulle ha straffats hårt och utvisats i de fall det varit möjligt och som inte skulle ha varit kvar i Sverige och fått möjlighet att begå nya dåd på det sätt som de får i nuläget. Då hade jag varit nöjd – och då kanske även justitie- och migrationsministern hade varit nöjd, för då hade jag inte haft några enskilda fall att lyfta upp i debatten. Det är ju uppenbart att det är det som ministern problematiserar mest, inte den utveckling vi ser när det kommer till vålds- och sexualbrott utan min och Sverigedemokraternas retorik.

Lyft huvudet, kom in i matchen och ta tillfället i akt att försöka ge svar på Tommie Lindhs fars frågor!

Anf. 38 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Svaret på de frågorna är förstås att samhället kommer att fortsätta att se till att bekämpa den här typen av brott och att vi kommer att bygga ut våra möjligheter att göra det, både med straffskärpningar, med utökade möjligheter för polisen att utreda brotten och med att expandera polisen. Vi har visat prov på det både när det gäller sexualbrotten och när det gäller det dödliga våldet. Vi skärpte som sagt precis straffet för mord. Förra mandatperioden såg vi till att vi nu har den strängaste lagstiftningen mot sexualbrott någonsin. Vi kommer att fortsätta att bygga ut det. Vi ser bland annat över möjligheten att höja minimistraffet för våldtäkt av normalgraden. Detta kommer vi att fortsätta med under den här mandatperioden också.

Problemet med Sverigedemokraternas retorik är just den ensidiga retorik ni har. Jag får hela tiden intrycket att ni egentligen inte bryr er om de här brotten utan att det är invandrarna som ni är emot. Det är de som ska sättas åt, och så lyfter ni upp enskilda brott och använder dem i er retorik. Detta går långt tillbaka. Ni har lärt er av andra högerextrema krafter tidigare i historien att så här kan man göra om man vill sätta folkgrupper mot varandra.

Jag vill peka på att det är oerhört farligt att göra det. Då stämplar man i praktiken stora folkgrupper som mindre värda, som en sämre sorts människor som egentligen inte borde vara här och som på något sätt är mindervärdiga. Det är denna typ av ingångar som Sverigedemokraterna har, som i grunden bygger på att ni inte anser att människor har samma värde i grunden. Det är där vi skiljer oss åt.

Jag tänker aldrig göra så. För mig handlar det bara om att se till att fortsätta att bekämpa brott – oavsett om gärningsmannen är svart eller vit, oavsett om brottsoffret är svart eller vit. Det är så ett rättssamhälle ska fungera.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 10 Frågestund

Anf. 39 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av socialminister Lena Hallengren, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, statsrådet Anders Ygeman och statsrådet Jennie Nilsson.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Socialminister Lena Hallengren besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Växande vårdköer

Anf. 40 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till socialminister Lena Hallengren.

Sveriges sjukvårdsköer hör till de absolut längsta i Europa. Detta beror på att Sverige hade en av Europas största vårdskulder, det vill säga längsta vårdköer, redan innan pandemin påverkade oss. Radar man i dag upp alla de människor som väntar på att få vård när den raden från Stockholm upp till Sundsvall.

Som socialministern väl känner till minskade köerna rejält under alliansregeringen för att sedan återigen växa under den rödgröna regeringen. Dessutom lever vi i ett land med ett av världens högsta skattetryck, och där ska man kunna förvänta sig att få valuta för de pengar man betalar i skatt.

Nu är oron stor. Köerna växer igen. Min fråga till ministern är: Vad avser regeringen att göra för att arbeta med och få bort sjukvårdsköerna?

Anf. 41 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Camilla Waltersson Grönvall, för en otroligt viktig fråga!

Vi diskuterar den i en väldigt speciell tid när vi har en pandemi som utan tvekan har försvårat den här situationen. Det förtjänar att påminnas om att vi innan pandemin slog till var i ett läge då allt fler regioner faktiskt nådde framgång i att korta sina köer och öka sin tillgänglighet. Det känns naturligtvis tråkigt att vara på god väg och sedan behöva hantera en pandemi, men det är så hälso- och sjukvården behöver arbeta.

Nu är det ett stort och viktigt arbete som behöver fortsätta, och det handlar om att intensifiera den samverkan som måste ske mellan region-

erna. Man behöver hjälpas åt helt enkelt. Den tillgänglighetsdelegation som regeringen har tillsatt ska hjälpa till med att ta fram planer i varje region om hur man där ska öka tillgängligheten. Det handlar också om stora resurstillskott för att hantera vården i sin helhet och inte minst för att minska den så kallade vårdskulden.

Prot. 2020/21:26

22 oktober

Frågestund

Anf. 42 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Tack för svaret, socialministern!

Vi ser att olika länder har helt olika förutsättningar att hantera den här situationen. I många länder har man faktiskt ingen vårdskuld att tala om.

Min fråga till statsrådet är vilken analys hon gör och vilken slutsats hon drar av att till exempel Danmark har lyckats klara av att både hantera covid-19-sjuka patienter och samtidigt undvika att bygga på vårdskulden i ordinarie vård.

Anf. 43 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Det är få länder som går opåverkade ur den här pandemin även när det gäller vårdskulden, vill jag hävda bestämt. Men det är klart att det är ett viktigt arbete som nu vidtar. Det här arbetet bidrar vi till så gott vi kan på nationell nivå, men i grund och botten har vi 21 regioner som har ett huvudansvar för att se till att man har en vård som är tillgänglig och av god kvalitet.

I det arbetet behöver både Camilla Waltersson Grönvalls och mina partivänner samt alla andra anstränga sig hårt så att köerna kortas.

Utvisning av våldsbejakande islamister

Anf. 44 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Efter det fruktansvärda islamistiska terrorattentatet i Frankrike där en 47-årig lärare brutalt mördades har den franska regeringen tagit initiativ till att utvisa 231 islamister som på olika sätt kan knytas till den våldsbejakande miljön. Nu är det republikens fiender som ska vara rädda, lyder budskapet från den franska regeringen.

Striden mellan den våldsbejakande islamiseringen och det fria demokratiska samhället är inte unik för Frankrike. Sverige sticker ut i Europa med tusentals individer som är kopplade till den våldbejakande miljön, enligt Säkerhetspolisen.

Fru talman! Jag skulle vilja veta hur många av de här utlänningarna kopplade till den miljön som den socialdemokratiska regeringen under sina sex år vid makten har lyckats utvisa från Sverige. Och jag vill be om ett viktigt klagörande till svenska folket: Betraktar justitieministern över huvud taget de här utlänningarna, i enlighet med Frankrike, som fiender till vår nation?

Anf. 45 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Regelverket är så att begår du brott i Sverige och inte är svensk medborgare, särskilt om du begår allvarliga brott, är det utvisning som gäller. Jag är också beredd att stärka det regelverket. Vi har precis

tillsatt en översyn av just utvisningsreglerna för att se till att man med ökad effektivitet kan genomföra utvisningar.

Sedan finns det en särskild problematik ibland som innebär att även om man beslutar om en utvisning vill inte alltid det enskilda landet som ska ta emot sin medborgare göra det. Då får man arbeta bilateralt med sådana länder för att se till att man kan verkställa utvisningen. Men uppemot 90 procent av alla utvisningar som beslutas verkställs också.

Vi arbetar med de länder där det här är ett problem för att se till att det ska bli lättare. Afghanistan och Marocko är exempel på länder som man inte tidigare kunde utvisa brottsdömda till, men nu kan man det efter regeringens arbete. Vi jobbar nu med tre ytterligare länder – Irak, Iran och Libanon – för att detta ska underlättas.

Svaret på frågan är: Begär man brott i Sverige och inte är svensk medborgare ska man utvisas.

Anf. 46 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Jag kan göra frågan väldigt specifik. Lagen om särskild utlänningskontroll ger oss möjlighet att utvisa utlänningar som på olika sätt utgör säkerhetshot. Hur många har utvisats med hjälp av den lagen under regeringens sex år vid makten? Det är en ganska specifik fråga som jag tycker att man borde kunna begära ett svar på från justitie- och migrationsministern.

Sedan vill jag också ha ett konkret svar på om man likt Frankrike betraktar de här islamisterna i den våldsbejakande miljön i Sverige som nationens fiender.

Anf. 47 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi har fattat beslut om ett antal utvisningar. Sedan kan det ibland vara svårt att verkställa dem. Där är vi i precis samma läge som Frankrike. Också Frankrike kan besluta om utvisningar men sedan ha svårt att få dem verkställda beroende på att landet i fråga kanske inte vill ta emot personerna eller också att Europakonventionen säger att man inte får lov att utvisa om det finns en risk att de som utvisas till exempel blir dödade eller torterade.

Den situationen befinner vi oss alla i, men vi skiljer oss inte på något sätt i vår syn i förhållande till Frankrike när det gäller detta.

Tillgången till det nationella telekomnätet

Anf. 48 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Behovet av hög tillgänglighet och åtkomst i det nationella telekomnätet har blivit väldigt konkret för oss alla till följd av covid-19-problematiken. Större delen av vårt svenska samhälle i dag, i form av enskilda företag, samhälle, omsorg och utbildning med mera, har behov av en ständig tillgång till uppkoppling.

Sverige är dessutom ett land med en förhållandevis hög penetration och många uppkopplade verksamheter och människor. Det innebär också att avbrott i uppkopplingen får väldigt konsekvenser för den enskilde, för företag, för vård och omsorg med mera.

Fru talman! Jag har gjort en iakttagelse. När avbrott sker på grund av avgrävningar och så vidare tenderar det ibland att ta väldigt lång tid, i synnerhet om avbrotten sker i perifera delar av kabel- och fibernätet.

Min fråga till Anders Ygeman är: På vilket sätt kan man med sanktioner och tillsyn stävja detta, så att det kan råda samma tillgänglighet för människor med uppkoppling?

Anf. 49 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack för frågan, Anders Åkesson!

Precis som Anders Åkesson nämner är Sverige det land i EU som har den absolut största tillgången till snabba uppkopplingar. Det gäller inte minst på landsbygden. Vi vill fortsätta den utbyggnaden. I den budget som våra två partier är överens om sjudubblas stödet för utbyggnaden på landsbygden.

Dock kan det även med hög uppkoppling och hög penetration ske avbrott. Vi har system på andra marknader med avbrottsersättning till kunderna, vilket premierar robustheten i systemen. Det har vi inte på samma sätt när det gäller bredband eller fiberuppkoppling.

Jag är inte främmande för att titta på om vi ska ha den typen av avbrottsersättning där. Jag är inte heller främmande för att vidta olika former av robustethöjande åtgärder när man går upp till bättre protokoll och när man bygger nätet på ett sådant sätt att man kan minska avbrottens längd och allvarlighetsgrad.

Anf. 50 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Tack, för ett positivt svar, statsrådet!

Vi lärde oss efter stormarna Gudrun, Per och allt vad de hette att det fordrades ganska kännbara sanktioner för den som ägde ett nät för något som den enskilde och samhället har stort behov av. Den gången gällde det elektricitet. I dag har bredbandet samma livsavgörande funktionalitet för den enskilde, vill jag påstå.

Min slutsats är densamma som statsrådets; det fordras i dag starkare sanktioner för att även perifera delar ska få en snabb återkoppling.

Anf. 51 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det är glädjande att jag och Anders Åkesson är överens.

Jag vill lägga till att det bör utsträckas till att gälla även de mobila kommunikationerna. Om fibern går ned är nämligen mobila uppkopplingar folks livlina i dag. Jag tror alltså att vi ska titta på båda systemen som en helhet.

Ny tidsfrist för personer som omfattas av gymnasielagen

Anf. 52 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Morgan Johansson.

Mitt i pandemin tog i somras en ny kull studenten. Rekordmånga sökte sig till universitet och högskolor för att slippa arbetslöshet och för att kunna stå bättre rustade när ekonomin vänder.

För unga med tillstånd enligt nya gymnasielagen är dock ett fast arbete det enda alternativet för att få stanna kvar i Sverige. De har investerat i sin framtid i Sverige, och Sverige har investerat i dem.

Även i vanliga fall är det tufft för en ung person att hitta ett fast arbete på sex månader. Pandemin gör det ännu svårare. Regeringen har äntligen insett att tidsfristen och villkoren för arbete behöver ändras och har lovat att ett sådant förslag ska komma.

Tillstånden för de unga som tog studenten i somras går ut i mitten av december. Därför undrar jag när regeringen kommer att lägga fram sitt förslag så att de här unga inte blir ännu en grupp som hamnar i kläm.

Anf. 53 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Först av allt har det inte varit ett fast arbete som har krävts utan varaktighet på minst på två år och att man ska ha skaffat ett sådant jobb inom sex månader. När coronakrisen kom drog vi som sagt slutsatsen att det var ett ganska tufft krav. Det var redan tufft. Nu kommer det naturligtvis att bli ännu svårare att klara av.

Vi har här en grupp ungdomar som ändå bör ha en chans att komma in på arbetsmarknaden. Därför är vi för att göra det lättare och är beredda att ändra så att man får ett år på sig, och det ska finnas en varaktighet på ett år. Det arbetas nu med en sådan förändring. Det är en förordningsändring som ska göras, och det måste göras en lagändring. Vi återkommer.

Vi jobbar så fort vi kan. Men jag kan inte lova att det kommer en ny lagstiftning före årsskiftet. Det vågar jag nog säga att vi inte klarar. Däremot kommer vi nog någon gång i början av nästa år att vara färdiga med själva lagändringen som behövs.

Anf. 54 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Nästan dagligen kontaktas jag av unga som i somras tog studenten eller av människor runt dem. Det är bara en och en halv månad tills tillstånden går ut. Det man vill veta och försäkra sig om är att de inte kommer att hamna i kläm. Det är nämligen hela tiden nya grupper som hamnar utanför i detta lapptäcke.

Man vill försäkra sig om att regeringen antingen via retroaktivitet eller på annat sätt ser till att de unga vars tillstånd går ut innan den nya lagstiftningen kommer också kommer att omfattas.

Anf. 55 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Några löften om att ingen kommer att hamna i kläm kan jag inte ställa ut. Jag kan bara lova att vi ska se till att ändra det regelverket så fort vi kan och när vi är färdiga.

Man ska dock vara medveten om att det är en grupp ungdomar som faktiskt har fått en andra chans. De hade inte asylskäl. De fick möjlighet att gå ut skolan, på villkor att de skulle hålla sig i skinnet, att de inte skulle begå några brott, att de skulle klara skolan och att de sedan skulle etablera sig på arbetsmarknaden. De förutsättningarna har alla vetat om från början.

Anf. 56 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Att arbeta hemifrån är bra, eftersom det minskar smittspridningen och riskerna. Men om man är busschaufför eller förskollärare är det svårt att få till det. Har man dessutom flera sjukdomar som gör att man tillhör en riskgrupp, en extra sårbar grupp, behöver man ha möjlighet att få en ersättning.

Jag är glad att det finns enighet om att en ersättning ska finnas för extra sårbara grupper som behöver avstå arbete en tid. När den infördes den 1 juli dröjde det tyvärr nästan två månader innan man kunde ansöka om den. När den nu förlängs, vilket är bra, kan det också dröja upp till sex veckor innan man återigen kan ansöka.

Bortsett från det är min fråga till regeringen i dag om regeringen delar Kristdemokraternas bedömning att ersättningen behöver finnas kvar för riskgrupper till dess vi kan erbjuda nämnda riskgrupper vaccin.

Anf. 57 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Trots att frågan numera i huvudsak ligger hos socialförsäkringsutskottet har både jag och Acko Ankarberg Johansson, tillsammans med fler i den här kammaren, från första början varit väldigt engagerade i frågan. Det har verkligen varit en dialog och ett gott samarbete mellan departementet och regeringen och socialutskottet och riksdagen.

Acko Ankarberg Johansson inledde med att beskriva bristerna i fråga om hur lång tid det kan ta och så vidare. Det är brister som vi också samtalade om. Vi var medvetna om att vi fick göra vissa val. Man kunde gå via arbetsgivaren, som skulle kunna betala ut det snabbare men med de konsekvenser det får om man ska låta en arbetsgivare avgöra huruvida arbetstagaren tillhör en riskgrupp eller inte. Vi var medvetna om att ifall man inte skulle göra det skulle det i stället ta längre tid. Vi har alltså varit överens och medvetna om att det inte har varit det perfekta systemet men att det är ett viktigt system att få på plats.

Jag kan inte i dag ställa ut löften om att vi ska ha en ersättning som gäller tills en pandemi är över. Men vi är i dag i ett annat läge.

Anf. 58 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Det är klart att vi inte vet när pandemin kommer att vara över. Det kommer att dröja väldigt mycket längre än de flesta tror. Men det handlar om riskgrupper, och de kommer att tillhöra de prioriterade grupperna som kommer att erbjudas vaccin.

Vi har varit överens om att det behövs en ersättning för att kunna vara hemma. Om man kan slippa sjukdom besparar det också vården extra patientnätter. Då bör det också kopplas till att kunna erbjuda vaccin. Kristdemokraternas hållning har i höst varit att det behöver kopplas till att vaccin kan erbjudas.

Anf. 59 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Med risk för att kanske ha övertolkat någon i de samtal vi hade var vi också överens om att vara hemma med en relativt låg ersättning på obestämd tid inte var något som någon föredrog. En arbetsgivare måste

förändra situationen på arbetsplatsen. Man måste lösa situationen genom att ge möjlighet att arbeta digitalt. Annars måste man hitta andra vägar för att se till att det finns en plats på arbetsmarknaden som fungerar.

Att vi ska ha den här ersättningen tills vi vet att vi har ett vaccin kan jag inte lova i dag.

Koncentrationen av högspecialiserad vård

Anf. 60 LINA NORDQUIST (L):

Fru talman! Jag har en fråga om framtidens vård.

Ofta ska vård finnas nära. Men ibland är det viktigast att man får den bästa vården. Jag ser det som ett problem att det som var tänkt att vara en långsiktig process för klok koncentration av högspecialiserad vård verkar vara på väg att bli en extremt kortsiktig och överbyråkratisk koloss.

Sjukvården skulle från början skicka in kortfattade ansökningar på ett tiotal sidor, och flera områden skulle utlysas samtidigt, för att vården skulle kunna ges i ett sammanhang och man skulle kunna få synergier av det här.

Nu krävs i stället via en del krumelurer hundratals sidor för en diagnos i taget, ofta för diagnoser som kanske gäller bara ett fåtal patienter per 100 000. Det blir ju nästan omöjligt för sjukvården att fatta kloka beslut.

Min fråga är: Kommer ministern att se närmare på det här problemet och vid behov vidta åtgärder för att processen ska bli klokare och mer långsiktig?

Anf. 61 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Lina Nordquist för frågan. Jag utgår från att Lina Nordquist avser frågan om högspecialiserad vård och hur man ska kunna hitta sätt att koncentrera den till färre platser.

Jag vill vara tydlig med att det inte är hur många områden som helst som man kan betrakta som högspecialiserade och koncentrerade till ett fåtal ställen. Det gäller verkligen att man börjar på de områden där man ser att de medicinska vinsterna verkligen är stora och där man behöver göra den koncentrationen för att kunna erbjuda bästa möjliga vård.

Det här är ett arbete som Socialstyrelsen ansvarar för. Vi har i dag inga planer på att ge några nya uppdrag, men det är klart att vi följer detta noggrant. Jag hör också vad Lina Nordquist framför här.

Vi följer alltså frågan noggrant, men vi har inga nya uppdrag till Socialstyrelsen på gång.

Anf. 62 LINA NORDQUIST (L):

Jag tackar ministern för svaret, som gläder mig. Det var det svar jag hade hoppats på: att ni följer frågan noggrant.

Vi som land har naturligtvis inte råd – särskilt inte patienterna – med en huggsexa och en geografisk beskyddarinstinkt som slukar resurser. Många hälso- och sjukvårdsdirektörer runt om i landet vittnar nu om att de inte mäktar med.

Jag vill återigen uppmana ministern att följa processen noggrant och vara beredd att utfärda ytterligare råd till Socialstyrelsen, så att processen verkligen blir långsiktig och bra för patienterna.

Anf. 63 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Detta inlägg belyser hur komplex och fantastisk svensk hälso- och sjukvård är. Vi har en gemensam process där vi talar om en god och nära vård och hur vi ska utveckla den, så att människor snabbt och enkelt får tillgång till den vård de behöver i primärvården. Samtidigt ska hela vårdkedjan hänga ihop. Det är förstås också en särskild tid, med en pandemi, att sätta sig och göra den typen av ansökningar. Många sådana processer var redan igångsatta. Vi får naturligtvis följa särskilt noggrant hur detta fortskrider, men det ska finnas både en god nära vård och en god högspecialiserad vård.

Mäns våld mot kvinnor

Anf. 64 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Min fråga går till justitieminister Morgan Johansson.

Sedan den 1 januari 2000 har mer än 300 kvinnor i Sverige dödats av sin man, pojkvän eller exman. Långt fler har misshandlats, både psykiskt och fysiskt. I många fall har kvinnorna som mördats sökt hjälp tidigare. Ändå har samhället misslyckats med att skydda dem. I många fall är det så att minderåriga barn är hemma när mordet begås eller till och med ser sin mamma dödas. Det är naturligtvis oacceptabelt.

Regeringens sjätte jämställdhetspolitiska mål är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Regeringen har också tagit fram en tioårig sektorsövergripande nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Min fråga till justitieminister Morgan Johansson är: Vilka ytterligare åtgärder har regeringen för avsikt att vidta för att stoppa mäns våld mot kvinnor?

Anf. 65 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Att bekämpa mäns våld mot kvinnor är vår viktigaste prioritering vid sidan av gängkriminaliteten. Precis som Serkan Köse säger har vi gjort väldigt mycket under den mandatperiod som vi har bakom oss. Vi har genomfört en stor satsning på brottsofferjourer och kvinnojourer, som nu har mer pengar att röra sig med än någonsin tidigare. Vi har den strängaste sexualbrottslagstiftningen någonsin, med både skärpt straff för de grova våldtäkterna och samtyckeslagstiftning. Vi har också lättare att sätta fotboja på de män som förföljer sina före detta partner.

Vi kommer under de kommande åren att fortsätta förstärka det arbetet. Vi förstärker polisen med 300 nya utredare som har rekryterats särskilt för att jobba med relationsnära våld. Vi kommer att skärpa straffen när det gäller sexuellt ofredande och våldtäkt av normalgraden. Det gör vi en översyn av. Vi kommer också att genomföra en barnfridslagstiftning, så att det barn som bevittnar våld i en sådan situation kommer att betraktas som ett eget brottsoffer. Detta stärker barnens rättigheter.

Anf. 66 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

När allt fler isolerar sig hemma på grund av covid-19 ökar risken för våld i nära relationer. Ju längre tid familjer isoleras hemma, desto större är risken att kvinnor och barn utsätts för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och sexuellt våld. Isolering gör det lättare för våldsutövande partner eller familjemedlemmar att utöva kontroll och betydligt svårare för utsatta kvinnor att söka hjälp.

Kan justitieministern säga något om vad regeringen gör för kvinnor som utsätts för våld i nära relationer under pandemin?

Anf. 67 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Under våren såg vi risken för att det skulle kunna bli så. Det blev så i ett antal andra länder, där man hade en mycket mer långtgående nedstängning än vad vi har haft i Sverige, i praktiken med utgångsförbud. Det ledde till att konflikterna, våldet och riskerna ökade. Därför förstärkte vi i våras med 100 miljoner kronor ideella organisationer som jobbar med barn i utsatta situationer och våldsutsatta kvinnor. Vi kommer att fortsätta vara tydliga mot de brottsbekämpande myndigheterna om att de ska vara mycket vaksamma för den här typen av våld i den här situationen.

Verktyg för minskad smittspridning

Anf. 68 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! Jag vill anknyta till det som minister Morgan Johansson precis sa om att många andra länder har valt att stänga ned väldigt hårt. Jag är stolt över att vi kunnat ha en hantering av pandemin där man verkligen har lyssnat på experter, lyssnat på myndigheter och följt råd.

Sedan finns det vissa i vårt samhälle som har fått bära ett lite större ansvar för att förhindra smittspridningen. Till dem hör 70-plussare och de som är i riskgrupp. Därför är jag väldigt glad över att regeringen i dag har kommunicerat att man släpper på de särskilda rekommendationerna för 70-plussare.

Jag tror att det var många som jublade när vi kunde låta besökare komma in på äldreboendena. Alla behöver träffa människor, och alla behöver få vara ute och socialisera sig i den grad det går.

Jag vill ställa frågan till socialminister Lena Hallengren: Vilka verktyg har regeringen nu för att minska smittspridningen på ett brett sätt?

Anf. 69 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Pernilla Stålhammar för frågan. Pandemin förtjänar många frågor. Vi ska påminna oss om att den är pågående.

Gruppen 70-plus och andra i riskgrupp är naturligtvis även fortsatt särskilt utsatta. Därför behöver vi ta ett gemensamt ansvar för att se till att hålla nere smittspridningen.

Vad har vi då för verktyg framöver för att förhindra smittspridningen? Dels finns förstås möjlighet att vidta de åtgärder som vi tidigare har haft, med besöksförbud inom äldreomsorgen, dels och framför allt skulle jag säga att vi ska fortsätta det arbete som vi nu ser effekterna av när det gäller

till exempel Uppsala. Vi ska jobba med lokala föreskrifter och rekommendationer. Då kan det, precis som i Uppsalasituationen, handla om att man ska undvika att gå i butiker, undvika att åka kollektivt och undvika sociala kontakter med andra än dem i det egna hushållet. Det gäller att ha den typen av starka rekommendationer till hela befolkningen, men kanske i begränsade områden där smittspridningen är som störst.

Prot. 2020/21:26

22 oktober

Frågestund

Anf. 70 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! Vi är inne i den nionde månaden av pandemin. Vi är många som har haft ansvar för att krishantera vårt land. Vi har jobbat dag och natt med det. Socialminister Lena Hallengren har stått i fronten. Jag skulle vilja passa på att från talarstolen tacka dig för det otroligt proffsiga arbete du har utfört och för hur stadigt du har stått framme i fronten i krishanteringen av vårt land. Jag skulle vilja be dig säga några ord till svenska folket om hur vi ser på framtiden.

Anf. 71 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Denna fråga låter kanske bestämd, men det kan jag garantera att den inte på något sätt är.

Jag vill använda mina 30 sekunder till att säga att det är en situation som är allvarlig och fortsätta svara på den fråga som nyss ställdes om vad vi mer har för åtgärder att kunna vidta. Det handlar till exempel om ordningslagen. Det är fortfarande möjligt att pressa ned antalet människor som kan mötas vid allmänna sammankomster. Att fortsätta tillsynsverk-samhet på restaurang, serveringsställen och pubar är också mycket viktigt. Det handlar om att vidta de åtgärder som krävs, och om det visar sig att smittspridning uppstår ger smittskyddslagen stora möjligheter till både karantänsättning och isolering.

Regelverket för kvotflyktingar

Anf. 72 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Min fråga går till migrationsminister Morgan Johansson. Statsrådet Isabella Lövin nämnde på pressträffen den 7 oktober att regeringen arbetar med ett förslag om att kvotflyktingar ska få stanna med samma praktiska möjligheter vid anhöriginvandring som andra kategorier av skyddsbehövande. Vad detta i praktiken innebär är oklart då hon inte närmare beskrev det.

Statssekreterare Maria Ferm, från samma parti som statsrådet Isabella Lövin, twittrade att det ska införas generösare regler för kvotflyktingar som enligt migrationsbetänkanden i dag skulle omfattas av samma regelverk som andra skyddsbehövande.

Fru talman! Det är väldigt oklart vad regeringen tycker i migrationsfrågan. Min fråga till migrationsminister Morgan Johansson är: Vad är innebörden i förslaget? Kan Sveriges riksdag få klarhet om vad regeringen tycker?

Anf. 73 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag ska klara ut det här. Detta gäller som sagt kvotflyktingarna som är de allra mest utsatta bland de flyktinggrupper vi har. Det är sådana som vi tar hit från flyktingläger. Det kan vara ensamstående kvinnor och människor med funktionshinder. Det handlar om dem som har det svårast i flyktinglägren runt om i världen. I vår kvot rör det sig varje år om 5 000 personer.

Dessa har tidigare haft möjlighet till familjeåterförening, och har det fortfarande. Men tiden från det att tremånadersluckan börjar löpa för huruvida man ska omfattas av försörjningskrav eller ej har räknats från beslutet. Nu säger vi att det ska räknas från det att man kommer till Sverige. De får därmed samma villkor som vanliga asylsökande får när det gäller just försörjningskrav och anhöriginvandring.

Det här är ingen jättestor sak, men det är i detta fall viktigt för de enskilda individerna.

Missförhållanden på LSS-boenden

Anf. 74 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Min fråga går till socialministern. I förra veckans avsnitt av *Uppdrag granskning* gjordes ett reportage om missförhållandena på LSS-boenden. Reportaget var motbjudande och riktigt obehagligt att titta på. Det handlade om utövande av makt. Det var våld och hot om våld. Man hade inget självbestämmande och absolut och uppenbarligen ingen insyn. Allt detta skedde mot en person som inte har talets förmåga och som var i total beroendeställning till den personal som utförde de här kränkande handlingarna.

Det här är fullständigt oacceptabelt, och jag är fullt medveten om att även ministern tycker så. Jag är också medveten om ansvarsfördelningen och den kartläggning av kompetens som Socialstyrelsen gör bland personalen. Men min fråga handlar om vad regeringen avser att göra. Ska det ställas tydligare lämplighetskrav eller göras utdrag ur belastningsregister? Kommer ni att ställa krav på IVO om fler oanmälda kontroller?

Kommunerna som beställare har såklart ett självklart ansvar, men vilket ansvar tänker regeringen ta för att stoppa den här tortyren?

Anf. 75 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Carina Ståhl Herrstedt, för frågan! Det går inte säga annat än att det var ett fruktansvärt program. Det var verkligen förfärligt.

Slutsatserna från min sida är nog i det här fallet inte så olika Carinas. Det handlar väldigt mycket om kompetensen hos personalen. En person som förstår sitt uppdrag skulle aldrig komma på tanken att hantera, bemöta eller ge omsorg till en person på det sätt som vi kunde ta del av. Det är verkligen hårresande.

Carina Ståhl Herrstedt frågar vad regeringen avser att göra. Regeringen arbetar såklart genom sina myndigheter. Det var ett viktigt uppdrag som regeringen gav till Socialstyrelsen så sent som i december 2019 om att se över hur kompetensen ser ut bland personalen på LSS-boenden. Man ska komma tillbaka till regeringen med förslag om vilka slags förändringar

som kan vara lämpliga att göra och i vilken mån kompetensbristen hänger ihop med olika tvångs- och begränsningsåtgärder.

Det är dessutom otroligt viktigt att tillsynen fortsätter och att alla missförhållanden verkligen anmäls. Då kan vi ta tag i dem.

Prot. 2020/21:26

22 oktober

Frågestund

Utredning om adoptioner från Chile

Anf. 76 JON THORBJÖRNSSON (V):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Hallengren. År 2018 uppmärksammade SVT Nyheter de misstänkta oegentligheterna vid adoptioner från Chile under 1970- och 1980-talen. Från Pinochets militärdiktatur adopterades 2 000 barn till vårdnadshavare i Sverige. I Chile har man gjort en parlamentarisk utredning av dessa adoptioner, och det är ingen munter läsning. Där står bland annat: Det är ett faktum att hundratals barn i Chile har ryckts från sina föräldrar och blivit bortadopterade, särskilt till utlandet. Det är en sanning som inte kan motsägas och som styrks av vittnesmål från alla de personer som kallats att delta i målet. Att barn försvann var en realitet för kvinnor i hela landet som led av fattigdom eller som saknade ett stödjande nätverk.

I Chile har man också startat en brottsutredning där 600 svenska barn ingår. Barn har försvunnit i Chile och hamnat i Sverige. De inblandade förtjänar att få svar och upprättelse även från svenskt håll. Varför vill ministern inte utreda och klargöra Sveriges roll i de uppmärksammade adoptionerna från Chile?

Anf. 77 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Jon Thorbjörnsson, för frågan! Det är en förfärlig historia som rullas upp, där Sverige liksom många andra länder förekommer. Det är naturligtvis väldigt välkommet att Chile tar det här på så stort allvar eftersom det är de som sitter på merparten av dokumentationen och informationen.

Även vi engagerar oss såklart i detta. Vi gör det genom att bistå den enskilde men också genom att bistå Chile med allt det material som man där kan tänkas behöva. Vi har också anslagit resurser till Myndigheten för föräldraskapsstöd, MFOF. De ska både kunna ge ett stöd till de adopterade och kunna arbeta med att ge ett stöd inte bara vad gäller deras adoptionsprocess utan också för att bearbeta de trauman som de naturligtvis varit med om.

Vi utesluter inte att vi också kommer att gå vidare, men vi har följt utredningen i Chile och behöver nog följa den ytterligare lite till.

Lönsamheten i jordbruket

Anf. 78 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! När jag är ute och talar med jordbrukare runt om i Sverige – det spelar ingen roll vart jag kommer – är budskapet alltid lika tydligt och klart: Lönsamheten för jordbruket är för dålig.

I dag kan vi lyssna till ett radioinslag om att Sifo har intervjuat 500 bönder i en så kallad lantbruksbarometer. Slutsatsen är tydlig. Svenska jordbrukare är oroad över den sjunkande lönsamheten. Vi vet också att

fyra till fem mjölkföretag slutar per vecka. Varför? Jo, lönsamheten är för dålig. Det är alltså ett mycket allvarligt läge för lantbrukarna i vårt land. Detta rimmar illa då ökad lönsamhet är en av grundstenarna i livsmedelsstrategin som riksdagen antog för över tre år sedan.

Min fråga till landsbygdsministern är: Hur tänker regeringen vända utvecklingen och gå från ord till handling så att bonden märker skillnad på gårdsnivå?

Anf. 79 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack för engagemanget, Magnus Oscarsson! Det hördes tydligt att du brinner för dessa frågor. Det gör även jag.

Jag är väldigt glad över att vi nu för första gången har en gemensam strategi för hur vi ska utveckla hela livsmedelskedjan. Även jag möter frågeställningarna om jordbrukets konkurrenskraft. Det är kanske det allra viktigaste verktyget att komma till rätta med om vi till exempel ska kunna öka självförsörjningsgraden i Sverige.

Man måste jobba långsiktigt med frågorna på det sätt som vi gör. Vi kom med en ny handlingsplan så sent som i början av detta år. I den har vi fyra prioriterade områden. Det handlar om forskning och innovation, regelförenkling, kompetensförsörjning samt export. Mycket av nycklarna ligger i detta liksom de förutsättningar som den nya CAP kommer att ge i den implementering som vi sedan gör i Sverige. Där skedde nyss en slutförhandling om det första viktiga steget för morgondagens förutsättningar för jordbruket i Europa och Sverige.

Satsning på kvaliteten i äldreomsorgen

Anf. 80 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Fru talman! Min fråga går till socialministern. Vi vet att det är viktigt att rätt kompetens finns i äldreomsorgen och att man får regelbunden kompetensutveckling. I år med en pandemi har detta varit ännu tydligare.

Som kommunalare tycker jag att det är extra roligt att regeringen har satsat 2 miljarder på att utbilda personalen inom äldreomsorgen på betald arbetstid. Detta kan sedan ge en fast anställning på heltid. Glädjande nog satsas nästa år ännu mer pengar på äldreomsorgen. Många kommunalare undrar nu hur dessa pengar kan och bör användas för att höja kvaliteten inom äldreomsorgen för både dem som bor där och dem som arbetar där.

Anf. 81 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Ann-Christin Ahlberg, för frågan!

Om vi satsar på personalen och ger den bättre förutsättningar att verkligen ha rätt kompetens att utföra det svåra uppdrag som det innebär att vara undersköterska i äldreomsorgen blir också kvaliteten så mycket bättre. Det kommer att märkas av kollegorna, och det märks av dem som bor på ett äldreboende. Det kommer också att märkas av anhöriga. Det är ett väldigt viktigt arbete.

Jag är också glad över att det inte "bara" är 2,2 miljarder. Det är väldigt mycket pengar. Det motsvarar ungefär 10 000 personer som får möjlighet att på halvtid studera och på halvtid arbeta för att kunna bli undersköterska.

Det utökas nu med ytterligare 1,7 miljarder. Det gör att det blir många fler än de 10 000.

Nu kommer också första linjens chefer att kunna ingå i satsningen, vilket vi bedömer som väldigt angeläget. Jag ser också framför mig att man på olika sätt nu ser till att ge möjlighet för dem som har bristfälliga kunskaper att kunna ta del av satsningen. Det gör man tillsammans fack och arbetsgivare på lokal nivå.

Prot. 2020/21:26
22 oktober

Frågestund

Häktningstider och gängbrottslighet bland unga

Anf. 82 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Ungdomsbrottsligheten blir allt grövre. Åren 2016–2019 anmäldes över 9 000 fall där en person under 15 år var misstänkt för våldsbrott. Enligt polisen rekryteras tio- till tolvåringar till kriminella gäng. I Göteborg ökar tvångsrekryteringen till gäng. Bestraffningar och social kontroll är vanligt. Man kan till exempel bli portad från sin egen gata.

Just nu behandlas lagförslag i justitieutskottet gällande tidsgränser för häktning. Regeringen har föreslagit högst sex månader för vuxna och högst tre månader för unga under 18 år. Justitieutskottet har dock föreslagit att det ska bli nio månader för vuxna. Det innebär en skillnad på sex månader.

Flera remissinstanser har påpekat att detta kommer att öka risken att unga kommer att rekryteras till att begå allvarliga brott. Ser justitieministern den ökade risken? Om svaret är ja, vad tänker han vidta för åtgärder för att motverka detta?

Anf. 83 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Till att börja med är det inte så enkelt att ungdomsbrottsligheten ökar. Ser man tillbaka på de senaste 10, 15 åren har tvärtom andelen ungdomar som misstänks för brott minskat. Vi ser också det en del när det gäller våldsbrottsligheten. Det är bland annat till följd av att det alkoholrelaterade våldet ser ut att minska i Sverige eftersom drickandet bland ungdomar minskar. Man kan inte bara slentrianmässigt säga på det sätt som Ellen Juntti gör.

Däremot är det tydligt så att vi har ett problem med gängkriminalitet. Det är en grupp gängkriminella som ibland tror att de äger en stadsdel eller ett kvarter och ställer till med mycket brottslighet. Där måste man ha effektiva åtgärder mot dem. Häktningens möjligheter och de straffsatser vi har är sådana. Samtidigt måste vi hålla oss inom de ramar som Europakonventionen och andra internationella instrument har.

Jag är övertygad om att vi håller den balansen på ett bra sätt i det lagförslag som vi har lagt fram.

Kommunalt veto mot uppförande av vindkraft

Anf. 84 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Min fråga går till energiminister Anders Ygeman.

Nyligen resulterade en lokal folkomröstning om att anlägga en vindkraftspark i Ripfjället i ett rungande nej. Runt om i landet protesterar lokal-

invånare mot de ingrepp i miljön som storskaliga vindkraftsprojekt kan innebära.

Men när befolkningen röstar fel väljer regeringen att sluta lyssna. Nu vill man i stället avskaffa kommunernas rätt att lägga in sitt veto mot vindkraftsexploatering genom en snabbtredning. I valet mellan kommunalt demokratiskt självbestämmande och ineffektiv klimat- och energipolitik väljer regeringen alltid att blidka Miljöpartiet.

Varför, fru talman, anser regeringen att den är bättre lämpad än de lokala politikerna och i förlängningen kommunens invånare att bestämma var nya vindkraftverk ska byggas?

Anf. 85 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag vill tacka Mattias Bäckström Johansson för frågan!

Jag antar att motsvarande analogi för Sverigedemokraterna vore att när klimatförnekarna bestämmer är det Sverigedemokraterna som utför. Vi har sett hur klimatförnekare efter klimatförnekare har fått styra Sverigedemokraterna. Inte minst gäller det Sverigedemokraternas vindkraftspolitik.

Jag ska svara på Mattias Bäckström Johanssons fråga. Vi har en bra ordning i Sverige med kommunalt planmonopol. Den har regeringen inga planer på att ändra. Däremot har vi nu utöver det ett kommunalt veto. Vi vill se över om det är ändamålsenligt. Sedan var väl röstsiffrorna i procent 48 mot 51 i Malung. Så riktigt rungande var det väl inte.

Jämlik vård

Anf. 86 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Hallengren.

Vi har en typ av vilda västern-syndrom inom svensk sjukvård när det gäller privata aktörer. Vi har fri etableringsrätt för vårdföretag, uppseglade marknad för privata sjukförsäkringar och nätläkarna som tränger sig fram genom en helt oreglerad vårdmarknad.

En känd nätläkare har öppnat två vårdcentraler i centrala Stockholm och har ordnat till en fantastisk app som styr patienter från vårdcentralerna rakt in till deras mottagningar.

Det finns en stor risk – och då talar vi inte bara om Stockholm, utan om hela Sverige – att lindrigt sjuka patienter tränger undan de allra sjukaste. Det sprider sig som en löpeld. Högerflanken i riksdagen talar om vårdval. Vi från Vänsterpartiet talar i stället om jämlikhet och fragmentiserad vård.

Fru talman! Min fråga är: Hur kommer ministern att agera för att bromsa utvecklingen som skadar svensk sjukvård?

Anf. 87 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Karin Rågsjö, för din fråga!

Det här handlar om att verkligen fundera över vart svensk hälso- och sjukvård är på väg. Det ser väldigt olika ut runt om i landet. Även om Karin Rågsjö själv säger att det inte bara är en fråga i Stockholm skulle jag säga att det ändå är här som vi ser mycket av experimentverkstaden.

Om fru talman ursäktar att man talar om Region Stockholm i den här kammaren är det ändå här vi ser hur nätläkarna erbjuder möjligheter att eta-

blera sig med ganska generösa ersättningssystem. Det bekymrar mig mycket.

Jag hoppas att Sveriges Kommuner och Regioner, som ska ta till vara inte bara regionernas utan också regionernas invånares intressen, hittar vägar fram för att se till att det är vård efter behov som styr och att vården är likvärdig över landet.

Man ska ha ersättningsnivåer där man inte ska leta kryphål. Det ska vara uppenbart att resurser går dit där de bäst behövs. Vi ska på olika sätt se till att de aktörer som finns verkligen är seriösa och svarar upp mot utmaningen att ge vård till alla efter behov.

Förändring av LSS

Anf. 88 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Min fråga går till socialministern.

Enligt Försäkringskassans striktare bedömning av det grundläggande behovet personlig hygien ingår inte längre assistans för att exempelvis använda deodorant, att raka benen, att använda balsam eller att torka håret.

Under en interpellationsdebatt som jag och ministern hade i juni blev jag glad när ministern höll med mig och Kristdemokraterna om att det strider mot intentionen i LSS att personer med funktionsnedsättning har rätt att leva ett liv som andra. Efter debatten har även regeringens samarbetspartier uttryckt att något måste åtgärdas. Men ingenting har hänt under de snart fem månader som har gått, och människor fortsätter att fara illa varje dag.

Min fråga blir: Vad är det som hindrar regeringen från att ta initiativ att ändra lagen för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter som jag och ministern att slippa lukta svett, och kanske för att den som vill raka benen för att undvika att hår sticker ut genom nylonstrumpan får göra det?

Anf. 89 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Pia Steensland, för frågan!

Jag tror att Pia Steensland vet att förändring av LSS och inte minst tillämpningen av den inte är någonting som görs enkelt. Det är myndighetsutövning, och det är supertråkigt att säga.

Jag har sagt i många interpellationsdebatter med Pia Steensland att när vi kommer till assistansen funderar man ibland på om man ska vara jurist eller politiker. Det här är väldigt komplicerat.

Jag vill också säga att detta verkligen inte är en fråga där bara Kristdemokraterna upprörs. Jag tror att vi är överens om detta. Men det är komplicerat och svårt. Det krävs översyn av lagstiftningen. Nu har vi den stora LSS-utredningen som kommer tillbaka. Jag säger inte att den svarar på den här frågan, men den visar hur komplext det hela är.

Vi har från regeringen och samarbetspartierna, Centerpartiet och Liberalerna, givit exempel på ett antal utredningar som vi har tillsatt eller kommer att tillsätta. Vi tittar vidare på frågan, men vi har inte ett arbete på gång som gör att vi kan åtgärda den här myndighetstolkningen för tillfället.

Anf. 90 MARKUS SELIN (S):

Fru talman! Jag har en fråga till landsbygdsminister Jennie Nilsson.

EU:s gemensamma fiskeripolitik handlar om långsiktigt hållbart fiske. I måndags beslutade ministerrådet om Östersjöns fiskekvoter för 2021. Fiskekvoterna fastställs utifrån hållbara nivåer och vetenskapliga råd från Internationella havsforskningsrådet, Ices. Ices består av mer än 4 000 forskare i drygt 20 länder och koordinerar övervakning och forskning samt ger råd till EU-kommissionen och den svenska Havs- och vattenmyndigheten.

Inga system är kompletta, och politik kan verka långsamt. Men i praktiken har vi fiskestopp efter ål och fiskestopp av torsk. I fjol var det delvisa sillfiskestopp, och i måndags blev det tydligt reducerade sillkvoter.

Vad tycker landsbygdsministern är ett bra svar till dem som inte ser att politiken har effekt – till dem som inte tycker att vetenskapen har plats och som anser att våra processer och organ inte levererar?

Anf. 91 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Markus Selin, för frågan! Det här är jätteviktiga frågor, och jag tycker att det är helt grundläggande att man har en princip och att man håller sig till en princip som håller hela vägen.

För regeringen och för mig själv handlar det om att man ska grunda de beslut som man fattar på vetenskapliga råd. Vi hade förhandlingar om fiskekvoterna i måndags och tisdags i Luxemburg. Jag kan konstatera att resultatet och utgången av förhandlingarna var bra utifrån dessa principer.

De är bra på två sätt. De är bra för att vi fick kvoter som låg på eller väldigt nära det som var kommissionens förslag och inom ramen för det som är försiktigt och hållbart. Vi behöver säkra bestånden över tid. De är också bra för att man tar hänsyn till vetenskapliga råd även när det gäller exempelvis lekstängningsperioden. Vi ska alltså ha lekstängning i de områden och på de djup där torsken faktiskt leker och inte ha regler som innebär att det blir oproportionerliga effekter, exempelvis på vårt kustnära fiske.

Vi levererade på båda dessa delar, och det är jag nöjd med i det här läget.

Det digitala utanförskapet

Anf. 92 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Coronapandemin har förvärrat en redan allvarlig tillgänglighetskris inom svensk hälso- och sjukvård. Fler än 185 000 svenskar väntar nu på behandling och på ett besked från regeringen om vad man gör för att åtgärda problemet.

Hade det inte varit för den snabba ökningen av digitala vårdbesök och introduktion av digitala verktyg skulle dagens vårdskuld ha varit ännu mycket större. Digitala verktyg har också varit viktiga för att upprätthålla sociala kontakter och minska ensamheten, inte minst för personer som är 70 år eller äldre och som fram till i dag har levt under särskilt tuffa rekommendationer.

Men många personer, inte minst äldre, lever i ett digitalt utanförskap. 36 procent av de äldre på särskilda boenden har inte ens möjlighet till uppkoppling.

Min fråga till socialministern är: Vad gör regeringen för att minska det digitala utanförskapet?

Prot. 2020/21:26

22 oktober

Frågestund

Anf. 93 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag trodde nästan att frågan i slutet skulle gå till Anders Ygeman i alla fall, när den handlade om det digitala utanförskapet. Så kunde det ha varit.

Jag noterar ändå kopplingen till vården och till äldreomsorgen på lite olika sätt. Jag vill först säga att den digitala delen av vården förhoppningsvis har fått sig en rejäl skjuts. Vi ska dock inte känna oss nöjda med det, utan det gäller verkligen att ta vara på den kraft som finns.

Inte sällan är det, precis som Johan Hultberg säger, gruppen äldre som kanske är de som skulle behöva få möjlighet att utveckla den digitala dialogen med vården. Det kan vara svårt, det är inte säkert att någon kan följa med en till vården och så vidare.

Det här är en fråga såväl för den digitala delaktigheten i samhället i stort som för vården och omsorgen, och jag tycker att de har tagit stora steg. Vi stimulerar dem bland annat genom resurser, genom en välfärdsteknikutredning och mycket annat för att se till att ge det stöd som krävs för att utveckla den digitala teknikens plats i vård och omsorg.

Tillämpningen av hälso- och sjukvårdslagen under pandemin

Anf. 94 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Hälso- och sjukvård ska ges på lika villkor i Sverige. Alla, oavsett ålder, har samma rätt till en individuell medicinsk bedömning. Om en viss behandling bedöms vara medicinskt lämplig ska personen få den.

Under pandemin har dock personal och närstående till äldre slagit larm om att generella, inte individuella, beslut om palliativ vård har fattats.

Min fråga till socialminister Hallengren är: Bedömer ministern att hälso- och sjukvårdslagen följts när äldre som insjuknat i covid-19 generellt har frångåtts rätten till livsuppehållande vård?

Anf. 95 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Ann-Christine From Utterstedt, för att frågan ställs ännu en gång på i princip samma sätt!

Jag har inga andra svar att ge Ann-Christine From Utterstedt i dag. Hälso- och sjukvårdslagen gäller alla. Den gäller också under en pandemi. Man kan inte skriva bort hälso- och sjukvårdslagen. Legitimerad personal har en skyldighet att följa hälso- och sjukvårdslagen.

Jag tycker dock att Ann-Christine From Utterstedt drar tidiga slutsatser. Vi har kunnat se att man inte alltid har fått den individuella vård som man har rätt till. Det har IVO uppmärksammat, och det är någonting som de utvärderar ytterligare för att vi verkligen ska se hur omfattande detta är. Har det varit generellt? Är det på enskilda platser, kommuner och boenden? Är det riktlinjer man har infört?

Jag ser mycket fram emot att få resultatet av detta arbete, och det kommer i slutet av november. Det är också någonting som Coronakommissionen garanterat väntar på för att kunna dra slutsatser. Men jag tycker att vi ska ha underlag på plats innan vi drar förhastade slutsatser. Däremot gäller hälso- och sjukvårdslagen självklart alla även under en pandemi.

EU:s fiskekvoter och det kustnära fisket

Anf. 96 HELÉNE BJÖRKLUND (S):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Jennie Nilsson.

Det är inte obekant att det får stora konsekvenser för våra kustnära fiskare men också för beredningsindustrin och för turismen när även sillfisket begränsas under sommaren. Hemma i Blekinge har det varit en tuff situation för dem som har fisket som sin inkomst men också för hela kustsamhället.

Som jag förstår det, och som statsrådet också har sagt här, har förhandlingen i EU inneburit att stoppet inte ska drabba kustfisket på de områden där torsken inte leker.

Kan landsbygdsministern kort utveckla vad förslaget innebär, exempelvis hemma i Blekinge? Och kan vi räkna med att det här kan vara långsiktigt?

Anf. 97 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Heléne Björklund! Jag tänker börja där du slutade. Jag tror att en av våra största utmaningar är att försöka säkerställa att vi har en politik som dels bygger på vetenskapliga principer och grunder, dels skapas med så mycket långsiktighet som möjligt. Dock förhandlas fiskekvoter varje år. Det är ingenting som exempelvis Sverige som nation kan råda över eller reglera.

De förhandlingar som vi hade den här veckan är nu avslutade. De gäller alltså nästa års kvoter. Som jag redogjorde för tidigare innebär det att vi kommer att fiska på hållbara nivåer. Men det innebär även att vi får till en utformning av lekstängningsstoppet som också den är grundad på vetenskapliga råd. Man gör undantag för områden, för nätstorlek och för fartyg som inte påverkar torskens lek. Det är vad det handlar om.

Min bedömning är att med den utformning som vi nu har fått till kommer både det kustnära sillfisket och det småskaliga fisket efter exempelvis plattfisk och annat att kunna bedrivas på ett rimligare sätt nästa år. Hela grunden är att vi ska kunna skapa långsiktighet för våra näringar.

Arbetet mot barnfetma

Anf. 98 ULRIKA JÖRGENSEN (M):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Lena Hallengren.

Hälsofrämjande och förebyggande insatser har aldrig varit viktigare än nu att genomföra. Moderaterna driver och har föreslagit att Sverige ska ta fram en nationell hälsofrämjande strategi motsvarande de nationella cancerstrategierna.

Det är djupt olyckligt att regeringen verkar ointresserad av helheten. I Generation Peps rapport 2020 deltog över 9 000 barn i åldern 4–17 år.

Syftet var att få kunskap om barns och ungas matvanor och fysiska aktivitet i Sverige. Kartläggningen visade att endast 14 procent rörde på sig och åt i den utsträckning kroppen mår bra av.

I maj tillsatte regeringen en nationell samordnare för att just stävja utvecklingen av fetma och övervikt. Uppdraget var att främja fysisk aktivitet. Kostvanor nämndes över huvud taget inte. Detta ledde till en skriftlig fråga till socialministern om varför inte kostvanor fanns med. Jag fick svaret att kost och motion givetvis hör ihop.

I måndags kunde vi ta del av nyheten att samordnaren fått sparken. Detta är allvarligt. Nu finns en möjlighet för regeringen att göra om och göra rätt. Kommer regeringen denna gång på riktigt att ta ett helhetsansvar för att vända utvecklingen av fetma och övervikt där både kostvanor och fysisk aktivitet ingår?

Anf. 99 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag vet inte vad som ligger till grund för Ulrika Jörgensens påstående att regeringen tycker att det är oviktigt eller ointressant med folkhälsa, med förebyggande arbete, med att minska barnfetma eller öka fysisk aktivitet eller med att fokusera på kost och annat. Jag känner inte igen den bilden.

Det är klart att det är ett omfattande arbete som bedrivs när det gäller både det förebyggande arbetet och ANDT-strategin, som är en annan typ av förebyggande arbete. Det gäller inte minst fysisk aktivitet, som ju kan ta sig många olika uttryck – allt från idrotten i skolan till den fysiska samordnaren till elevhälsans uppdrag och så vidare.

Vi kommer att utse en ny samordnare. Däremot kommer vi inte att göra om hela uppdraget. Jag tycker att det är ett väl avvägt uppdrag, som om man vill uttrycka det lite mer populärt handlar om att sätta Sverige i rörelse. Det är klart att fysisk aktivitet och kost hänger ihop, men uppdraget är fokuserat på fysisk aktivitet för att vi ska kunna nå framgång där.

Tidsplan för införandet av 5G-nätet

Anf. 100 DENIS BEGIC (S):

Fru talman! Min fråga går till minister Anders Ygeman.

Häromdagen kom beskedet från PTS att Sverige nu ska auktionera ut 5G-nät. Det är ett välkommet besked för oss som tror på tekniken och att den kommer att underlätta för oss i framtiden.

Beskedet är cirka ett år försenat. Jag menar dock att det är bra att vi har en lag på plats och att alla kan spelreglerna nu när 5G ska rullas ut. Sveriges rikes säkerhet är viktigt inte bara för våra företag utan också för våra medborgare.

I auktionen har PTS utslutit några leverantörer av 5G-utrustning. Ser statsrådet att det på grund av det beslutet från PTS finns risk att också utrollningen blir försenad?

Anf. 101 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det är fyra operatörer som har gått vidare i kvalificeringsfasen till auktionen. De gör bedömningen, som jag har tagit del av, att detta inte kommer att påverka hastigheten i utrollningen. Jag kan i dag inte göra

någon annan bedömning än den som operatörerna själva gör eftersom det är de som ska stå för utrullningen.

Jag ser framför mig att Sverige kommer att gå i spetsen för 5G-utrullningen i Europa. Vi kommer att göra det med den skarpaste och starkaste säkerhetslagstiftningen, som den här kammaren enhälligt har beslutat om.

Tryggheten för svenska lantbrukare

Anf. 102 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Nu ska jag läsa upp ett hot från en djurrättsterrorist mot en lantbrukare: Stäng ned! Annars ska vi sätta din dotter på knä och genomborra hennes äckliga kropp med kulor.

Svenska lantbrukare lever under hot och tvingas känna oro inte bara för sin egen säkerhet utan även för sina djur och sina familjer. Det är svårt att bedriva jordbruk redan som det är i dag. Att man dessutom utsätts för hot och trakasserier är bedrövligt.

Under corona har Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel fått ett nytt fokus. Produktionen behöver öka. En strategi är antagen, och den anger tydliga mål för ökad produktion av livsmedel. Lantbrukarna behöver stöd om landet ska öka sin självförsörjningsgrad.

Fru talman! Min fråga till minister Morgan Johansson är följande: Vilka åtgärder på kort och lång sikt tänker ministern vidta för att stärka tryggheten för våra lantbrukare och deras familjer?

Anf. 103 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! De flesta djurrätsaktivister bedriver fredlig opinionsbildning på det sätt som alla vi andra gör inom politikens ramar. Så är det, och det är viktigt att man kan göra det.

Men det finns ett fåtal – några stycken; de är inte så många, men det finns ett fåtal – som har tagit detta till en punkt där man också ger sig på och hotar bönder och andra näringsidkare för det de gör. Det är naturligtvis helt oacceptabelt. Det kan vi aldrig acceptera.

Vi har haft en dialog med LRF under en tid om vad man måste göra. Åtgärder som vi genomfört är bland annat särskilda uppdrag till polisen. Vi har också ökat möjligheterna till kameraövervakning.

Vi kommer nu att gå fram med ytterligare stärkt lagstiftning när det gäller olaga intrång för att öka de straffrättsliga möjligheterna att komma åt dem som hotar bönder och andra näringsidkare på det här sättet, för det kan vi aldrig acceptera.

Läkarmedverkan i äldreomsorgen

Anf. 104 KRISTINA NILSSON (S):

Fru talman! Jag har en fråga till socialminister Lena Hallengren.

Under pandemin har vi många gånger hört hyllningar av hälso- och sjukvårdspersonalens viktiga arbete. Det är naturligtvis helt riktigt att vi lyfter och hyllar dem.

Jag skulle också vilja lyfta fram arbetet inom äldreomsorgen. Också där har man gjort mycket bra arbete, många gånger under väldigt svåra förhållanden, för att klara av det här med pandemin.

Men vi ser att det har väckts frågor om till exempel läkarmedverkan i äldreården. Det ser väldigt olika ut över landet. Därför skulle jag vilja fråga hur ministern ser på läkarmedverkan inom äldreomsorgen.

Anf. 105 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Kristina Nilsson, för en fråga som känns väldigt viktig och angelägen! Jag möter den på många håll. Det är klart att man ställer sig frågan, precis som gjorts tidigare under den här frågestunden, om man verkligen får den vård man behöver om man bor på ett särskilt boende.

Det självklara svaret borde vara att här bor en grupp som om någon behöver tillgång till medicinsk kompetens. Man ska ha tillgång till en både bra och trygg vård, av läkare men också av annan vårdpersonal. Det är sannolikt många olika kompetenser som behöver komma in.

Regionerna har en skarpt uttalad skyldighet att förse äldreomsorgen med läkare. Det är inget man kan prata bort. Men från regeringens sida utesluter vi inte ytterligare åtgärder för att utveckla läkarmedverkan i kommunal hälso- och sjukvård, och det inkluderar förstås äldreomsorgen.

Det är också viktigt att kommunerna har tillgång till god medicinsk kompetens när det gäller övergripande patientsäkerhetsfrågor, där man inte minst i sådana här sammanhang kan behöva det stödet inför de beslut man fattar.

Konsekvenserna av skärpta vapenlagar

Anf. 106 HELENA ANTONI (M):

Fru talman! Jag tror att vi alla här är överens om att lagar ska vara ändamålsenliga. De ska slå mot det de är ämnade att slå mot, och de ska hållas till just det.

Sverige har i dag väldigt hårda vapenlagar. Det är i grunden bra och en viktig del i att säkerställa att de som hanterar vapen har kunskaperna som krävs för att göra det på ett säkert sätt.

Det som inte är bra är när förslag som är ämnade att slå mot gängkriminaliteten helt missar målet och i stället straffar laglydiga vapenägare. I dag döms till exempel en jägare med ett otillåtet stort magasin enligt samma lag som en grovt kriminell med en arsenal av automatvapen.

Därför vill jag fråga justitieminister Morgan Johansson varför han inte gör mer för att säkerställa att skärpningarna inte slår mot laglydiga vapenägare.

Anf. 107 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag skriver inte alls under på det. En grovt kriminell med en jättestor vapenarsenal döms för ett grovt vapenbrott, kanske till och med ett synnerligen grovt vapenbrott, med en mycket högre straffskala än för den som bara döms för ett vapenbrott av normalgraden. Den möjligheten har domstolarna. Jag tror att minimistraflet för det synnerligen grova vapenbrottet ligger på sex års fängelse, så det är faktiskt inte alls på det sättet.

Från vår sida har vi naturligtvis inga som helst ambitioner att försvåra för jägare eller vanliga vapenägare som har vapnen till pistolskytte eller sådant. Det är inte heller den typen av förslag vi lägger fram.

De förslag vi lägger fram syftar till att komma åt den typ av vapenhantering som vi sett bland gängkriminella. Det gäller till exempel skärpningen av det grova vapenbrottet som medför en häktningspresumtion som innebär att vi numera kan häkta dem som springer runt på gatorna med vapen som de inte har rätt till. Det är gängkriminella. Det är inte jägare.

Brottskod för djurrättsaktivism

Anf. 108 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! Lika inför lagen, samma skyldigheter och rättigheter – tyvärr finns det vissa som anser sig stå ovan lagen och skapar egna rättigheter.

I dag kan vi se att djurhållare, politiker och anhöriga till djurhållare hotas och trakasseras av autonoma djurrättsaktivister. Man reser land och rike runt och lämnar oreda och kaos i sina fotspår. Detta hotar de demokratiska principer vi har i samhället, och det hotar det fria näringslivet i Sverige.

Justitieministern har tidigare här i dag lovat att återkomma till riksdagen med en lagstiftning för att komma åt de autonoma djurrättsaktivisterna. Jag har två frågor till justitieministern: När kommer förslaget? Och kan vi tänka oss en särskild brottskod för djurrättsaktivism?

Anf. 109 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Precis som jag sa i mitt tidigare inlägg i denna fråga har vi redan vidtagit åtgärder. Vi har gett möjlighet till ökad kameraövervakning för att övervaka sina ägor. Vi har sett till att det införts ett särskilt återrapporteringskrav för polisen så att man markera mot dessa grupper.

De är inte stora – det är ändå den bild man får. Många gånger kan det vara så att om man väl lyckas ta en av dem som håller på så här försvinner denna brottslighet i det närmaste. Men det är ändå ett fåtal som ställer till på det här sättet, och då måste man helt enkelt se till att gripa dem och ha möjligheter att göra det. Vi bygger ut polisen, naturligtvis, och det gör också att uppklaringsmöjligheten för de här brotten ökar.

Sedan nämnde jag det lagstiftningsarbete som vi nu håller på med. Det gäller lagstiftningen om olaga intrång, som är från 60-talet och inte är avpassad för att kunna freda de här gårdarna på ett sådant sätt som man skulle kunna önska. Vi håller på med ett lagstiftningsarbete, och min bedömning är att vi kommer att kunna gå till riksdagen under våren för ett ikraftträdande under nästa år för den straffrättsliga lagstiftningen.

Åtgärder mot gängkriminaliteten

Anf. 110 MARGARETA CEDERFELT (M):

Fru talman! Min fråga går till justitieminister Morgan Johansson. Borlänge, Vilhelmina, Uppsala, Bäckhammar, Övertorneå med flera – jag kan fortsätta att rabbla, och det gäller städer som landsbygd. I alla fallen hand-

lar det om orter, städer och platser där kriminaliteten har ökat. Det handlar om fler brott, färre poliser och vanliga människor som råkar illa ut: butiksinnehavaren som blev rånad vid 43 tillfällen och ungdomen som blev av med sin jacka, för att nämna några exempel.

Det är viktigt att agera mot gängkriminaliteten, inte i morgon utan nu. Jag vill fråga justitieministern: Vilka åtgärder avser regeringen att vidta, och när?

Anf. 111 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag delar naturligtvis uppfattningen att gängkriminaliteten är ett av våra stora samhällsproblem. Samtidigt har kriminaliteten i andra avseenden ibland faktiskt minskat. Bland annat villainbrott, inbrott i sommarstugor och sådant har minskat de senaste åren. Men gängkriminaliteten som dessa grupper begår – det kan vara rån, grova utpressningar eller grova våldsbrott – måste vi gå fram betydligt hårdare mot än man har gjort tidigare.

Förra mandatperioden skärpte vi straffen i en lång rad avseenden. Det gällde så gott som alla de grova våldsbrotten och det grova vapenbrottet, som jag har nämnt tidigare. Detta gör att vi nu kan ta betydligt fler än tidigare. Folk som tidigare sprang runt med vapen på stan kan nu häktas i väntan på rättegång och sitter nu också där.

I motsats till vad Margareta Cederfelt påstår har vi nu fler poliser än vi någonsin har haft. Det beror på att de stora kullarna från polisutbildningarna äntligen börjar gå ut. Vi har ju startat två nya utbildningar, i Borås och Malmö.

Vi kommer med det 34-punktsprogram vi har i botten att fortsätta att bygga ut våra möjligheter att komma åt detta.

Stöd till Taiwans deltagande i WHO

Anf. 112 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Taiwan är ett land som har varit extremt framgångsrikt i att bekämpa covid-19. Trots den geografiska närheten till Kina och en befolkning på 23 miljoner har endast 513 personer blivit smittade, och 7 har avlidit.

Om drygt två veckor har Världshälsoorganisationens beslutande organ möte, men Taiwan är inte inbjudet. Diktaturen Kina sätter stopp. Flera ministrar från Kanada, USA, Australien, Japan och Nya Zeeland har offentligt gett sitt stöd för Taiwans deltagande. Så jag undrar om socialminister Lena Hallengren också tänker göra det.

Anf. 113 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack så mycket, Boriana Åberg, för en fråga som jag inte har för avsikt att besvara på det sätt som Boriana Åberg kanske tänker sig, med ett definitivt besked. Jag tycker i stället att den frågan kan ställas till utrikesministern för en längre och mer fördjupad diskussion.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:48 om äganderätten

Anf. 114 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Kjell Jansson har frågat mig när och hur jag kommer att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över och stärka det grundlagsreglerade egendomsskyddet. Han har i det sammanhanget också frågat vilka partier och representanter som kommer att ingå i den. Kjell Jansson har även frågat vilka åtgärder jag kommer att vidta för att stärka äganderätten kommande år och på vilka områden jag ser att äganderätten i dag brister och därför behöver stärkas.

Kjell Jansson ställde samma frågor i en interpellation våren 2020. Som jag svarade då arbetar regeringen för fullt med att genomföra den sakpolitiska överenskommelse som träffades i januari förra året mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna, det så kallade januariavtalet. Detta är ett arbete som kommer att fortsätta även framöver.

Mot bakgrund av januariavtalet har regeringen tillsatt Skogsutredningen, som har i uppdrag att lämna förslag till åtgärder för stärkt äganderätt till skog, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 november 2020.

Regeringen har också mot bakgrund av januariavtalet tillsatt Artskyddsutredningen. I utredningens uppdrag ingår bland annat att lämna förslag som säkerställer ett regelverk som effektivt och rättssäkert kan skydda arter och som är tydligt gentemot markägare gällande när dessa har rätt till ersättning. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 14 maj 2021. Det är miljö- och klimatministern som ansvarar för dessa utredningar.

Som jag framhöll i mitt tidigare svar kan det konstateras att frågeställningar som rör skyddet för äganderätten kan uppkomma i skilda sammanhang och på många olika rättsområden. Svåra avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen behöver ofta göras, inte minst på områden där hälso-, miljö-, och säkerhetsskäl kan motivera begränsningar av skyddet för äganderätten.

Som framgår har de utredningar som pågår i uppgift att överväga och föreslå en rad olika lagändringar som är av stor betydelse för markägares rätt. Ett av Skogsutredningens uttalade syften är dessutom att värna och stärka den privata äganderätten till skogen genom att stärka rättssäkerheten för markägare och företag och säkerställa att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Det är framför allt frågeställningar som hänger samman med äganderätten till skogen som är bakgrunden till riksdagens tillkännagivande om att se över och stärka det grundlagsreglerade egendomsskyddet.

När det gäller Artskyddsutredningen anges i utredningens direktiv att översynen ska säkerställa ett regelverk som effektivt och rättssäkert kan skydda hotade arter och samtidigt är tydligt gentemot markägare gällande när de har rätt till ersättning. För att värna äganderätten ska rättssäkerheten för markägare och företag stärkas.

Jag kommer mot denna bakgrund att invänta resultatet av bland annat Skogsutredningen och Artskyddsutredningen för att se vilka förändringar som kan behöva genomföras.

I sammanhanget vill jag också framhålla att den nuvarande utformningen av egendomsskyddet i grundlag är ett resultat av ett omfattande arbete som gjordes i brett politiskt samförstånd i Grundlagsutredningen, och detta trädde i kraft så sent som 2011.

Avslutningsvis: En parlamentariskt sammansatt kommitté utgörs alltid av representanter från samtliga riksdagspartier, och de utses efter förslag från respektive partigrupps kansli. Fördelningen av ledamöterna är proportionerlig.

Anf. 115 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet Morgan Johansson! Frågan är varför jag interPELLERAR om detta igen. Jo, många markägare och skogsägare som jag möter känner sig frustrerade. De känner sig hotade av staten, av Skogsstyrelsens och länsstyrelsens behandling av dem i olika ärenden. De känner att äganderätten successivt undermineras.

Statsrådet svarar att en utredning om äganderätten pågår enligt punkt 26 i januariavtalet. Så kan det mycket väl vara. Samtidigt svarar statsrådet att en skogsutredning ska vara klar den 30 november. Och en artutredning är tillsatt. Vad en artutredning har med äganderätten att göra har jag faktiskt svårt att förstå. Ju bättre du vårdar din mark, desto mer värdefulla arter bör det finnas på den. Det kanske finns mer där än på den mark som staten har skött under åren. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 14 maj 2021, svarar statsrådet.

Slutligen säger statsrådet att gällande lagstiftning om egendomsskyddet gjordes i brett samförstånd 2011. Det kan mycket väl vara så, men det fungerar trots allt inte tillfredsställande. Och det är snart tio år sedan detta gjordes.

Till saken hör, fru talman, att riksdagen i juni 2019 beslutade att det skulle tillsättas en parlamentarisk kommitté för att stärka den grundlagskyddade egendomsrätten. Då är min fråga till statsrådet: Varför tillsätts inte den? Är det regeringens beslut som gäller och uppgörelsen med stödpartierna, eller är det kammaren som bestämmer? Den frågan är principiellt viktig. Den vill jag ha svar på. I min värld, i en demokrati, är det riksdagens beslut som är övergripande och som bör gälla.

Vidare är det på det sättet att *en* utredning i stort sett endast handlar om skogen. Det finns många andra ärenden när det gäller äganderätten. Det handlar om markanvändning, hemfridszon och bygge av bryggor bland annat. Det är inte ovanligt att de lokala byggnadsnämnderna ger dem som bor på en ö tillstånd till att bygga brygga. Sedan river länsstyrelsens tjänstemän upp besluten med hänvisning till att det går en Waxholmsbåt dit en gång om dagen.

Jag anser inte att det är en rättssäker hantering av äganderätten. Jag anser att varje människa som äger mark på en ö och som ska ha tillträde till sin ö ska ha rätt att bygga en brygga om förutsättningarna är sådana, och det är de i huvudsak.

Min fråga är: Ska statens myndigheter även fortsättningsvis, när denna utredning är klar, ha rätt att köra över kommunernas beslut om markanvändningen? Det är en fråga om kommunalt självstyre, precis som i

fråga om den nya utredningen om vindkraften. Kommunernas beslut blir underordnade. Man tar bort det kommunala självstyret och låter staten ta över besluten.

Min fråga till statsrådet är: När kommer den parlamentariska kommittén att tillsättas? Statsrådet är svaret skyldig.

Anf. 116 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Äganderätten är under ständig attack i Sverige trots att den är grundlagsskyddad. Det gör mig starkt bekymrad. I dag är en fjärdedel av Sveriges yta lagd under strandskydd. Många ställer frågan hur JÖK-partierna kan bidra till att detta utökas och förstärks ännu mer.

Vi moderater vill i alla fall avskaffa strandskyddet och ge kommunerna möjlighet att se över behovet. Vi har lyssnat på väljarna.

Västkusten, som jag kommer från, drabbades hårt när länsstyrelsen gjorde sin tolkning av regleringsbrevet. Uppmaningen var att strandskyddet endast skulle utökas till 300 meter om det var särskilt motiverat. Länsstyrelsen tolkade detta och drog den stora våta strandskyddsfiltens ända upp till 300 meter längs hela kusten.

Med anledning av detta vill jag fråga minister Morgan Johansson: Är gränsen nådd när det gäller landareal som är strandskyddad? Och hur ska ministern agera så att äganderätten stärks och inte hotas och urholkas än mer?

Anf. 117 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, Kjell Jansson, för en mycket viktig fråga! Äganderätten i Sverige är, precis som det sas här, grundlagsskyddad. Det borde sitta i varje riksdagsledamots dna och i varje regerings dna att man värnar äganderätten i Sverige.

Jag blev väldigt förvånad när jag besökte en av skogsorganisationerna – jag tror att det var Mellanskog. De bjöd in riksdagsledamöterna från Gävleborg. Vi tittade på hur skogsförvaltningen fungerade i Sverige. En av deltagarna sa: Ja, vi har ju frivillig avsättning. Då undrade man: Vad då frivillig avsättning? Jo, jag får ju göra en frivillig avsättning på 5 procent av min mark när jag ska avverka. Det är en ”frivillig” avsättning. Ja, men vad händer om man inte gör det frivilligt? Då får man problem att avverka. Det vore väl perfekt om löntagarna hade det så: att de fick göra en frivillig avsättning av sin månadslön varje månad.

Men jag tänkte fråga om något annat. Jag fick ett svar på en skriftlig fråga från ministern i går. Det handlar om ersättning vid expropriation. Det gäller då Kiruna och Gällivare och Malmberget. Vi vet att gruvnäringen är viktig för Sverige. Vi vet att gruvnäringen är viktig för Norrbotten. Våren 2019 ställde jag därför en interpellation om hur man ska reglera expropriationsersättningen när det är många fastigheter som ska lösas in på kort tid. Då funkar inte den lagstiftning om ersättning som finns i dag.

Upp i Kiruna och Gällivare har detta nu lösts genom att gruvbolaget på frivillig basis har sagt att man löser frågan. Men det är på frivillig basis. Man kan när som helst dra tillbaka ersättningen.

Förra året vid den här tiden hade vi en interpellationsdebatt. Då sa statsrådet att han delade bilden av problematiken och höll med om att man behöver göra en lagändring. Det finns en utredning som heter *Ersättning vid expropriation av bostäder*, Ds 2016:16. Den nya lagstiftningen skulle

komma på plats i höst. Det var det svar som invånarna i Norrbotten fick förra hösten.

I det skriftliga svar som jag fick i går säger ministern att man inte har hunnit, på grund av Regeringskansliets belastning. Ministern skriver i svaret att vissa lagstiftningsprojekt har fått vänta och att regeringen kommer att återkomma till riksdagen när beredningen är färdig.

Pandemin kom under våren i år. Vi hade riksdagsdebatten förra hösten. Det innebär att regeringen har haft gott om tid på sig, sedan förra hösten och redan före min interpellation, att ta tag i denna fråga. Men jag tror att det ligger lite grann i det som Kjell Jansson är inne på. Äganderätten sitter inte i regeringens dna. Äganderätten är inte en viktig och prioriterad politisk fråga.

Vi pratar om hundratals, kanske tusentals, personer bara i Norrbotten som berörs av denna lagstiftning. Det kan också handla om andra områden. En liten ort någonstans i södra Sverige där det kanske ska ske gruvbrytning kommer att beröras av denna fråga. Om man får för sig att dra en ny höghastighetsjärnväg genom Sverige kommer det också att vara många som berörs av detta. Frågan är alltså viktig.

Jag skulle vilja fråga ministern: När kommer de tusentals småhusägarna runt om i Sverige att få se en stärkt äganderätt när staten exproprierar deras fastigheter?

Anf. 118 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det stämmer att äganderätten är grundlagsskyddad. Det är även allemansrätten. Det står i 2 kap. 15 § regeringsformen, alltså i samma paragraf.

Varför står det där? Jo, det är för att peka på att det även finns andra intressen i världen. Sverige består inte bara av markägare utan även av andra människor som har andra legitima intressen att driva just sina frågor. Just allemansrätten, rätten att kunna ströva fritt i skog och mark, är en sådan.

Det är grundlagsskyddet. Att skydda allemansrätten tillkom inte på något moderat initiativ, kan jag säga, utan det tillkom på socialdemokratiskt initiativ.

Det var ett exempel på andra intressen än bara markägarnas. Jag har en lång rad andra. Strandskyddet nämndes innan. Det vill Moderaterna tydligen avskaffa nu. Ska vi ha en ordning där vi bygger igen stränderna så att människor inte kan komma ut och bada? Jag är själv från Skåne, ett område i Sverige med kust på tre sidor. Men det är inga långa kuster, och vi är över en miljon invånare. Hur skulle det se ut utan strandskydd? Dessa stränder skulle naturligtvis byggas igen på nolltid så att vanliga människor inte skulle ha möjlighet att komma ut och bada. Är det dit Moderaterna vill? Ta andra viktiga samhällsinvesteringar, till exempel att kunna bygga vägar och järnvägar. Då behöver man ibland också ta mark i anspråk.

Mitt påpekande är att visst är markägarnas intressen viktiga, men det finns också andra intressen i världen att ta hänsyn till. Det är precis så lagstiftningen är utformad, med en balans mellan dessa intressen.

Då säger Moderaterna att ägarintresset undermineras. Jag påstår att det är precis tvärtom. Det är faktiskt så att ägarintresset har stärkts de senaste åren genom att man ändrade exproprieringslagstiftningen. Om man ska

Prot. 2020/21:26
22 oktober

Svar på
interpellationer

expropriera mark ska staten inte bara betala markvärdet utan ytterligare 25 procent. Lagändringen i den delen skedde för ungefär tio år sedan.

Nu säger Moderaterna, som jag påstår ensidigt företräder mark- och skogsägarintressena, att nu måste vi in och ändra i grundlagen. Då säger jag att det finns en grundlagsuppgörelse som är tio år gammal. Så kan det vara, säger Kjell Jansson. Ja, så var det. Vi gjorde upp, våra partier emellan, i en blocköverskridande uppgörelse om hur grundlagen skulle se ut. Jag tog Per Unckel i hand och sa att nu är det detta som gäller framöver. Det var en stor uppgörelse, allt som hade med regeringsformen att göra. Det här var bara en del av det.

Är jag överraskad över att Moderaterna nu vill bryta den grundlagsuppgörelsen? Nej, det är jag nog inte trots allt, för det jag har sett de senaste åren är ju att Moderaterna inte klarar av att hålla någon enda uppgörelse över huvud taget. Ni klarar heller inte av att göra någon blocköverskridande uppgörelse. Detta är extra allvarligt just eftersom det gäller grundlagen. Normalt sett i Sveriges riksdag håller vi grundlagsuppgörelser.

Jag pekar också på två pågående utredningar. Det är inte mina; de ligger på andra departement. Jag har grundlagsfrågorna, men jag har inte planfrågorna. Det är Skogsutredningen och Utredningen om översyn av artskyddsförordningen, och båda syftar faktiskt till att stärka markägarintresset. Vi får se om dessa utredningar löser de problem ni pekar på, och därför säger jag att vi får avvakta lite innan vi börjar riva i hela grundlagen.

Grundlagen ändrar man inte i handvändning. Det är i så fall en ändring som kan träda i kraft 2027. Jag antar att ni vill ha ett resultat tidigare än så, och därför är de här utredningarna viktiga.

Anf. 119 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag vill vara tydlig med att Moderaterna inte vill avskaffa allemansrätten – absolut inte. Men jag kan försäkra statsrådet om att det inte är överexploaterat i skärgården. Ut till Vaxholm är det mycket exploaterat. Men norr om Vaxholm är det hur mycket stränder som helst som är helt oexploaterade, och det finns markägare som säkert har intresse av att bygga där.

Jag kan också försäkra statsrådet om att det inte är någon trängsel i skärgården. Jag vistas stora delar av tiden efter midsommar i ytterskärgården. Det är garanterat ingen trängsel. Jag är oftast ensam på fjärdarna när jag åker ut i skärgården.

Vidare säger statsrådet att det handlar om 2027. Jag vet inte hur lång tid det tar, men riksdagen har beslutat att äganderätten ska stärkas. Det har beretts av konstitutionsutskottet. De har tillstyrkt detta. Reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är inte förvånande, men övriga partier i kammaren står bakom detta. Det finns en ganska stark majoritet för detta i kammaren. Därför tycker jag att det är nonchalant att svara på det sättet.

Äganderätten är grundlagsskyddad, absolut, men tolkningen av den verkar inte vara grundlagsskyddad. Jag vill hävda att det som händer är ganska godtyckligt. Om någon ska stycka en tomt kan Lantmäteriet påstå att det är olämpligt att bygga där. Men det är faktiskt respektive byggnadsnämnd i kommunerna som avgör markanvändningen och inte Lantmäteriet. Det är i grunden inte länsstyrelsen, fast de lägger sig i mer och mer.

De har väldigt mycket veto i dag. Det går till överdrift. Äganderätten håller helt klart på att undermineras.

Grunden för en fungerande demokrati är stark äganderätt och marknadsekonomi. Äganderätten urholkas alltmer, vilket gör att markägare inte vågar investera i olika saker. Det här är ett allvarligt problem som man måste ta tag i.

Skogsstyrelsen går fram som en slåttermaskin utan någon som helst hänsyn till markägarna när man ska göra avtal med bönder och skogsägare. Jag vet att man har tagit ifrån vissa markägare mellan 30 och 50 procent av skogen. Det är samma metod som Jordbruksverket använde på 70-talet mot småbönderna, vars gårdar man plundrade så de fick flytta. Titta på serien *Hem till byn!* Den illustrerar det här väldigt bra.

Virkesupplag är en annan grej. Om skogsägarna behöver ta ut timmer som timmerbilarna ska hämta lägger man det på sin mark nära vägen. Då ska staten ha avgifter, fast timret ligger på skogsägarens egen mark. Det är helt ofattbart i min värld.

Det är många tjänstemannatolkningar som inte är rättssäkra. Jag säger inte att det är myndighetsaktivism, men markägare och lantbrukare kan uppleva det så. Staten med sina myndigheter har blivit för stark, och äganderätten försvagas successivt.

Anf. 120 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Tack, minister Morgan Johansson, för svaren!

Jag vill förtydliga att vi inte ska avskaffa strandskyddet, utan vi vill ge mer makt till kommunerna att styra strandskyddet. Det är en väldigt viktig justering.

Just nu finns det uppgifter om att upp till en tredjedel av Sveriges yta är strandskyddad. Då upplever många markägare att vi har ett byggförbud på den ytan. För egen exploatering blir det i praktiken ett byggförbud, och därför tycker Moderaterna att det är lämpligare att kommunen gör en sådan avvägning.

Det handlar alltså inte om allmänhetens tillträde till en badstrand eller att kunna lägga till med båten, utan det handlar om att strandskyddets syfte påverkar äganderätten nästan in absurdom för en markägare. Man ser likasom inte funktionen. Det har aldrig gått en människa där, men man motive- rar det med att någon ska kunna göra det i framtiden. Utifrån detta är mark- ägaren direkt förhindrad att göra den byggnation eller liknande som mark- ägaren har tänkt.

Jag frågar Morgan Johansson igen: Är gränsen nådd när det gäller land- areal som är strandskyddad?

Anf. 121 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag skäms inte ett ögonblick för att stå här i talarstolen och vara en röst för de tusentals villaägare, småhusägare, som riskerar att få en undermålig ersättning när staten, eller någon annan, behöver expropriera deras mark. Det var därför jag väckte en interpellation för något år sedan, det var därför jag väckte en skriftlig fråga och det är därför jag ställer frå- gan i dag: När ska fastighetsägarna få ett starkare skydd i lagstiftningen när de får sin egendom inlöst?

Den här frågan berör verkligen Norrbotten. Ibland undrar jag om reger- ingen ogillar Norrbotten, mitt gamla hemlän. Ni har infört flygskatt, ni hö-

jer bensinskatten, ni försämrar vägunderhållet, och ni vill inte ge tusentals småhusägare ett starkare skydd i lagstiftningen när man behöver expropriera deras bostäder.

Det handlar inte om samhällsnyttan. Jag står inte här och säger att vi inte ska ha en gruvnäring i Kiruna. Tvärtom är jag helt övertygad om att alla som bor i Kiruna tycker att det är jätteviktigt med gruvnäring i Kiruna. Men det handlar om att få en skälig ersättning om din fastighet blir inlöst. Det har sannolikt lösts på frivillig basis i Malmberget och Kiruna just nu, men det är inte tack vare en lagstiftning. Det har funnits en utredning, och det finns en utredning med förslag som sannolikt skulle kunna genomföras.

Jag tror också att statsrådet Morgan Johanssons inlägg i den här debatten visar precis det jag sa, nämligen att det inte sitter i det politiska dna:t att man ska ha en stark äganderätt i Sverige. Morgan Johansson problematiserar allt annat och visar närmast en arrogant attityd.

När kommer lagstiftningen på plats som skyddar småhusägare från att inte få rimlig ersättning?

Anf. 122 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag är visserligen skåning, men jag älskar Norrbotten! Och jag är glad att det går bra för Norrbotten, för det gör det nu med de stora investeringar som genomförs. Som läget är just nu är det något av landets bästa arbetsmarknad. Det går kanonbra för Norrbotten, och de flesta kommunerna styrs av socialdemokrater. Jag gör gärna allt jag kan för att se till att Norrbotten kan fortsätta att utvecklas på ett bra sätt.

Frågan om flytt av hus löstes i det här läget av LKAB. Vi följde frågan noga just för att se att den skulle kunna lösas ut. Vad vi behöver göra är att ta höjd för liknande situationer framöver. Det var en undantagssituation när det behövde göras så stora flyttningar och att de ytterligare 25 procenten inte skulle klara av själva ersättningen. Men vi kommer att fortsätta att jobba vidare med lagförslaget för att kunna ta höjd för denna fråga. Sedan kommer vi tillbaka när vi är färdiga; vi är angelägna om att lösa frågan.

I normalfallet är det så att när en fastighet löses in får du inte bara fastighetsvärdet utan även ytterligare 25 procent. Du gör en vinst i den delen, och det är bra. Man ska inte påstå att staten agerar ohemult i de situationerna.

Jag är naturligtvis beredd att gå fram med lagstiftning när vi är färdiga med beredningen. Regeringen fick mycket att göra i våras på Regeringskansliet. Det gällde alla departement, men särskilt mitt departement i en del avseenden. När vi såg att frågorna redan var lösta så här långt lade vi en del lagstiftningsprojekt åt sidan. Men vi fortsätter naturligtvis med den beredningen.

I grund och botten handlar det om att vänta in utredningarna. Jag har inte ansvar för planfrågorna, skogsfrågorna, artskyddet eller utredningarna. Jag har ansvar för vad som står i grundlagen. Men jag är samtidigt övertygad om att de problem som ni pekar på, nämligen rättssäkerheten för markägarna, ersättningsfrågorna och annat kommer att lösas inom ramen för den grundlagsreglering som finns i dag. Det är precis det jag vill peka på. Om jag nu går fram med en ny parlamentarisk kommitté för att se över skrivningarna i regeringsformen kan inte ett sådant lagförslag läm-

nas före nästa val, utan då pratar vi om att en lag kan träda i kraft efter nästföljande val, det vill säga 2026, i bästa fall den 1 januari 2027. Jag tror inte att någon av interpellanterna vill vänta så länge på att få något gjort.

Januariavtalet pekar ut de frågor som ni har tagit upp, och jag hoppas att vi kan lösa dem inom grundlagens ramar.

Sedan gav jag i mitt första inlägg uttryck för att jag är en smula irriterad över att man inte längre har någon respekt för grundlagsuppgörrelser. Det är viktiga saker. När partierna kommer överens om att fråna och med nu ska vissa spelregler gälla, och man har förhandlat inom ramen för en sådan översyn, då måste man ändå vara beredd att stå fast vid grundlagsuppgörrelsen under en längre tid. Jag kan då konstatera att det vill inte Moderaterna göra. Jag vill påstå att det var lite annorlunda på Gun Hellsviks och Per Unckels tid när vi verkligen kunde lita på att ni stod för den typen av uppgörrelser.

Nu får vi invänta utredningarna, titta på dem och se om de löser de problem ni har tagit upp. Jag är övertygad om att vi kan se att man har kommit en god bit på vägen. Sedan kan vi ta diskussionen därifrån.

Anf. 123 KJELL JANSSON (M):

Fru talman och statsrådet Morgan Johansson! Låt mig läsa upp beslutet som fattades i kammaren juni 2019. Riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen i betänkande 2018/19:KU27 ”om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att se över och stärka det grundlagsreglerade egendomsskyddet”. Det var beslutet. Det stod alla partier bakom utom Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Jag vill också fråga statsrådet om statsrådet anser att 300 meters strandskydd är rimligt. Har statsrådet sett en strand i Sverige som är 300 meter? På Falsterbonäset finns de största stränderna i dag. De lär inte vara 300 meter på djupet. Med 300 meter är du uppe i skogen och villasamhällena. Det är helt befängt med 300 meter strandskydd. Det är helt orimligt. I Tyskland har man kanske 10–30 meter strandskydd beroende på förutsättningarna, till exempel markförhållanden.

Rent principiellt anser jag att kommunerna ska styra över strandskyddet i sina översiktsplaner, inte staten. Det handlar i grunden om markanvändning och om att ta hänsyn till markägarnas önskemål. I dag sitter enskilda tjänstemän på länsstyrelserna och överprövar demokratiskt valda byggnadsnämnders beslut om markanvändningen – med grumliga argument, vill jag hävda. Anser statsrådet att det är bra? Tycker statsrådet att det är rättssäkert?

Jag hoppas att statsrådet respekterar kammarens beslut och tillsätter den parlamentariska kommittén, även om jobbet inte är klart förrän, som nämnts, 2027. Tack för debatten!

Anf. 124 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! På den första frågan om rättssäkerheten kan jag säga att alla förvaltningsbeslut kan överklagas i domstol. Det är inte bara några enskilda tjänstemän som gör bedömningar, utan i slutändan är det en prövning också i domstol.

Vad är det som har hänt efter tillkännagivandet? Jo, det som har hänt är att det blev ett januariavtal med en punkt som handlar om denna fråga.

Som ett utflöde av den punkten, resultatet av den punkten, kom Skogsutredningen och Artskyddsutredningen.

En annan punkt i januariavtalet handlar om att se över strandskyddet för att göra det mer flexibelt. Vi socialdemokrater kommer aldrig att gå med på att avskaffa strandskyddet. Vi vill absolut inte ha en utveckling som innebär att man bygger igen stränder. Man behöver inte åka särskilt långt ut i Europa för att se hur det kan gå om man fullständigt släpper på regleringarna. Det vill vi inte eftersom vi anser att vi har ansvar för medborgarnas möjligheter att komma ut till kusterna och ta del av våra naturvärden. Det står vi för.

Däremot kan man diskutera flexibiliteten. I olika delar av landet kan man se på denna fråga på olika sätt. Det ger den översynen ett uttryck för.

Innan vi börjar rota i grundlagarna tycker jag att vi ska avvakta utredningarna, Skogsutredningen, Artskyddsutredningen och den översyn som görs av strandskyddet, och då kommer ni att se att många av problemen kan lösas inom ramen för utredningarna. Fördelen är att de löses betydligt fortare än vad som blir fallet om vi går grundlagsvägen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2020/21:16 om sillfisket i Sverige

Anf. 125 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Magnus Oscarsson har frågat mig hur jag avser att arbeta för att kuststaterna ska komma överens om kvotfördelningen och därmed också undvika att MSC-märkningen på norsk vårlekande sill, så kallad NVG-sill, förloras. Magnus Oscarsson har också frågat mig hur jag avser att verka för att driva fiskförvaltningsfrågan inom EU, med syftet att uppfylla kraven på förvaltningsplaner i enlighet med forskarnas råd samt mellan EU och övriga inblandade parter. Magnus Oscarsson har slutligen frågat mig hur jag avser att säkerställa en proportionerlig fiskerikontroll i Sverige med en tillämpning och uppföljning av lagstiftningen i linje med övriga EU-länder.

Varje år förhandlar berörda kuststater bland annat om förvaltningen och fiskemöjligheterna för det långt vandrande beståndet NVG-sill. Utkomsten av kuststatsförhandlingarna om sill har stor betydelse för svenska beredningsföretag och den svenska pelagiska fiskenäringen. Sverige har relativt små andelar av fisket, men beredningen av sill är relativt omfattande och Sverige är en viktig marknad för beredda sillprodukter.

Under senare år har kuststatsförhandlingarna komplicerats av att det saknas en överenskommelse som omfattar samtliga kuststater och av att det sedan flera år tillbaka endast finns en partiell överenskommelse mellan EU, Norge, Island och Ryssland om en förvaltningsstrategi. En konsekvens av att det inte finns något avtal om fördelning mellan samtliga kuststater är att det har fastställts unilaterala fiskemöjligheter som sammanlagt har överskridit överenskommelserna om totala fiskemöjligheter. Detta bedöms inte hållbart på lång sikt, vilket även fått effekten att Marine Stewardship Council, MSC, meddelat att organisationen avser att dra in sin miljömärkning av detta fiske om inte ett sådant avtal kommer på plats.

Fördelningen av sillbestånden kan dessutom komma att kompliceras ytterligare i och med att antalet kuststater kommer att öka vid Storbritanniens utträde ur Europeiska unionen.

Det är viktigt att säkerställa ett biologiskt och socioekonomiskt långsiktigt hållbart sillfiske. Tillgången till högkvalitativa råvaror är viktig för fiskberedningsindustrin, som till största delen är lokaliserad i kustkommuner där det är ont om alternativ sysselsättning.

Jag kommer att verka för att EU i förhandlingarna med övriga kuststater strävar efter att uppnå en långsiktigt hållbar förvaltning av sill och andra bestånd samt att fiskemöjligheterna beslutas i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer. För att uppnå detta är långsiktiga förvaltningsstrategier betydelsefulla verktyg, och arbetet med att se över strategier som är inaktuella och upprätta nya strategier för de bestånd som inte har någon behövs därför fortsätta.

Ett fungerande kuststatssamarbete är en förutsättning för en långsiktigt hållbar förvaltning, och jag stöder därför generellt en strävan att hitta lösningar för att få till stånd kuststatsavtal som inkluderar samtliga kuststater.

När det gäller de pågående förhandlingarna om EU:s förordning om fiskerikontroll har Sverige sedan EU-kommissionen presenterade sitt förslag 2018 drivit att bearbetade fiskeriprodukter ska undantas från kraven på spårbarhet. De bearbetade produkter som fiskbranschen och regeringen vill se undantagna från spårbarhet har genomgått tillverkningssteg där råvarorna tillagats, kryddats och/eller konserverats så att det ursprungliga skicket inte kvarstår. Vi menar att det därmed är svårt att följa varje råvara. Många gånger innehåller produkterna också mer än en art. Exempel på sådana produkter är fiskbullar eller fiskburgare. Sverige har fört fram att kontrollnyttan inte står i proportion till de höga kostnaderna för att upprätthålla den noggrannare interna spårbarheten för dessa produkter.

Regeringen anser att regelefterlevnad och kontroll är viktiga element för att säkerställa ett hållbart fiske och att målen som sätts upp inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken nås. Kontrollåtgärderna för att stoppa illegalt fiske ska stärkas samt vara ändamålsenliga, kostnadseffektiva, proportionerliga och leda till förbättrad och effektiv fiskerikontroll – men utan att den samlade administrativa bördan för företagen ökar. Det är också viktigt att det ges lika villkor för fiskets aktörer.

Spårbarhet är ett viktigt verktyg för att stoppa det illegala fisket, och det är därför av största vikt att det finns ett effektivt och väl fungerande system för spårbarhet. Sveriges nationella spårbarhetssystem, alltså det system som redan finns på plats i Sverige, har fått kritik från fiskenäringen, som menar att systemet bland annat medför oproportionerligt höga kostnader och bidrar till diskriminering i förhållande till aktörer i andra EU-länder. I samband med utbrottet av covid-19 förde regeringen en dialog med näringen om bland annat denna fråga, och ett resultat blev att Havs- och vattenmyndigheten införde vissa lättnader i spårbarhetskraven.

Utöver detta har regeringen den 8 oktober 2020 uppdragit åt Statskontoret att utvärdera spårbarhetssystemet och vid behov föreslå förändringar i systemet och kraven på rapportering. Statskontoret ska redovisa uppdraget den 30 september 2021.

Anf. 126 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack för ditt svar, ministern!

Sverige har sedan 2019, som en konsekvens av redan existerande lagstiftning och som enda land i Europa, infört ett spårbarhetsystem som innebär att information ska samlas in, registreras och flöda i realtid mellan alla aktörer i hela livsmedelskedjan. Övriga länder inom EU har i huvudsak valt att implementera detta genom att varje aktör ska ha kontroll ett steg framåt och ett steg bakåt i värdekedjan, det vill säga enligt gällande livsmedelslagstiftning.

Den svenska implementeringen innebär en oproportionerlig regelbörda och byråkratisering av svensk fiskebransch i förhållande till vad som åstadkoms i form av kontrollnytta och ett hållbarare fiske. Konsekvenserna, fru talman, är en utslagning av små och medelstora företag samt en generellt minskad konkurrenskraft för svensk fiskebransch. Dessa konsekvenser kommer dessutom att eskalera ytterligare, oavsett utfallet i det nu pågående arbetet med uppdatering av lagstiftningen kring fiskerikontroll inom EU.

Det är uppenbart att detta står i strid med inte bara det övergripande målet i svensk livsmedelsstrategi utan även det mer specifika att utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en mer konkurrenskraftigt hållbar livsmedelskedja samt att marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens.

Fru talman! Det står också i strid med i regleringsbrev uttryckta instruktioner för kostnadseffektiva regelverk, det vill säga att de regelverk och rutiner som myndigheterna förfogar över ska vara kostnadseffektiva och förenkla för medborgare och företag samt minimera den administrativa bördan för företagen i linje med målen i livsmedelsstrategin, som vi antog i kammaren för över tre år sedan.

Därför är det väldigt glädjande att ministern nu tillsatt en utredning om spårbarhetssystemet, som faktiskt bara finns i Sverige. Min fråga till ministern är dock: Hur kunde regeringen låta införa ett obligatoriskt spårbarhetskrav, dessutom som enda land i EU, trots svidande kritik från både fiskenäringen och svensk dagligvaruhandel? Var det till och med så att det var ett misstag att införa kravet?

Anf. 127 ANNICKA ENGBLOM (M):

Fru talman! Blekinge har en mångtusenårig tradition av fiskeri – de senaste utgrävningarna i Sölvesborg har visat att det går tillbaka nästan 10 000 år – och en månghundraårig tradition av en basnäring som är väldigt viktig för vår husmanskost, som i dag står på finbordet efter att tidigare ha varit så kallad fattigmanskost.

Från att ha varit en väldigt livlig fiskeflotta på många hundra fartyg har nu fiskeflottan på sydkusten krympt till ungefär 20 tappra fartyg. Man har de senaste 30 åren sett utmaningar i form av en mängd olika påfrestningar. Det mest grundläggande är självklart minskade fiskbestånd. Det finns många olika orsaker till det, exempelvis miljöpåverkan, säl och skarv. Regelkrångel från många olika myndigheter och EU:s fiskeripolitik har också påverkat.

Interpellanten Magnus Oscarsson lyfte i sin interpellation fram ett antal av de åtgärder som man behöver se över, vilket regeringen till viss del gör. Man kan dock lägga till ytterligare ett antal olika frågor som Moderaterna har uttryckt i sitt 34-punktsprogram för en hållbar fiskeripolitik.

Det här är en yrkesgren som är hårt ansatt av olika regler som är krångliga och som ibland går emot varandra. Detta är statsrådet högst medveten om; det vet jag. Jag vill fastställa att det i vårt gemensamma arbete för de tappra fiskare som står kvar finns en politisk enighet.

Jag vill i detta inlägg uppehålla mig i nutid. I november damp stilleståndet för sillfiske mellan maj och augusti detta år ned, som en överraskning för riksdagsledamöter i miljö- och jordbruksutskottet och framför allt för näringen. Kostnaderna minskar inte bara för att båtar ligger stilla vid kaj. Fartyg kostar, speciellt när de ligger stilla, liksom redskap. Det får också konsekvenser för beredningsindustrin, där uppsägningar har varit följden.

Ersättningarna för detta är en problematik med nuvarande avtal. Vi går in i en ny långtidsbudget för EU med nya förhandlingar, och jag vill fråga ministern hur man avser att hantera stilleståndsersättning framöver. Det gäller både direktstöd och hur man kan hantera stillestånd och nyttja yrkesfiskarnas kunskaper till exempel vad gäller att leta efter spökgarn, forskning och att ställa om sina redskap, exempelvis att gå från torskrålare till sillgarn och plattfiskeredskap.

Indikationerna, som är en liten omständighet i dagsläget, enligt vad Jordbruksverket uttrycker, är när man går in i förhandlingarna att det som mest ska gå att få ersättning i sex månader under sex år – det innebär alltså ersättning ungefär en månad per år. Innevarande år är denna period fyra månader; med tanke på påfrestningarna på yrkesfisket tror jag inte att vi framöver kan se fram emot att den blir kortare.

Anf. 128 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Tack, interpellanten och Annicka Engblom, för frågorna! Jag ska försöka att svara på dem så gott jag kan. En utmaning är att det egentligen är minst två helt olika frågeställningar i den här interpellationen, även om de givetvis hänger ihop – till syvende och sist påverkar detta fiskarens förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

Jag är glad över att den samsyn som finns om hur viktigt detta är har noterats i debatten. Det är en viktig näring av kulturella och historiska skäl men kanske framför allt för att det är en del av levande kustsamhällen; det påverkar så mycket mer än bara fisket. Detta är dessutom ett hälsosamt och bra livsmedel som vi vill säkerställa också för framtiden.

Därför är frågorna både vida – eller breda – och små. Vi behöver förmå att hantera alla delarna både vitt och styckevis.

Jag börjar med Magnus Oscarssons frågor, som är ursprunget till interpellationen och som är kopplade såväl till kuststatsförhandling med andra länder och den problematik som finns där som till spårbarhetssystemet.

När det gäller kuststatsförhandlingarna är det jätteangeläget från regeringens sida att driva gentemot i första hand EU, som är den förhandlande parten i de här sammanhangen, för att få till hållbara kvoter och nivåer.

Detta är dock komplicerat. Det stora problemet är inte att komma överens med andra stater – Ryssland, Färöarna, Grönland, Island, Norge och så vidare – om en hållbar kvot totalt, utan det är att vi inte kommer överens

om fördelningen. Vissa länder hävdar att fördelningen ska ske utifrån zontillhörighet; andra länder hävdar att den ska ske utifrån historiskt fiske. Resultatet blir att man sluter det som kallas unilaterala avtal. Detta innebär att det sammantaget blir alldeles för stora kvoter, och det är inte hållbart på sikt.

Detta är en stor utmaning, och jag är bekymrad för att det till och med kommer att bli en ännu större utmaning i och med UK:s utträde ur EU. En av de stora frågor som driver detta – och en av de stora knäckfrågorna i utträdesförhandlingarna – är just fisket. Britterna är väldigt angelägna om att räkna zontillhörighet och att ta en större del av detta fiske, och det kommer att göra den här frågan än svårare. Det kommer också att innebära att EU inte längre är en part i dessa förhandlingar, för EU är en part givet att UK har varit med. Vi kommer egentligen inte ens att ha förhandlingsrätt i dessa frågor.

Vi behöver givetvis driva på, och vi behöver skapa opinion. Vi behöver säkra kanaler för samarbeten kring och kontroll av detta så långt som det är möjligt givet de förutsättningar som finns. Problemet med kontroll kopplat till detta blir att om det inte finns något avtal bryter heller ingen mot något avtal. Det innebär att de kontrollmekanismer som annars finns – sanktioner och annat som vi använder när ett EU-land bryter mot en EU-överenskommelse – inte är applicerbara.

Detta är en diskussion som förs och som vi försöker att hitta lösningar i, framför allt tillsammans med andra berörda länder inom ramen för EU-samarbetet. Det är där vi bäst kan påverka detta just nu.

När det gäller spårbarhetsfrågan finns det två delar. Vi har nu ett arbete på gång inom EU som betyder att man kommer att skärpa den kontrollföreläggelse för spårbarhet som finns. Där har Sverige drivit flera frågor. En av dem handlar om det som jag redogjorde för i mitt svar, nämligen hur vi ser på processade produkter. Den frågan driver vi fortfarande. Vi försöker att skapa majoritet för vårt synsätt i denna fråga, och jag hoppas att vi kommer hela vägen i hamn.

Andra frågor har vi lyckats med, till exempel registreringen av fritidsbåtar, som var en annan del i denna förordning som skulle ha skapat mycket stora problem för Sverige om det hade blivit som i ursprungsförslaget. Den har vi nu fått bort.

Jag får återkomma till övriga frågor, för där tog min tid slut.

Anf. 129 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Ministern får gärna fortsätta att tala om att regeringen själv har låtit införa ett obligatoriskt spårbarhetskrav. Ministern får gärna utveckla det. Det är ju väldigt bra att ministern nu har låtit se till att en utredning ska ske; det är väldigt positivt.

Sillfisket är ju otroligt viktigt för många kustkommuner, exempelvis Sölvesborg, vars kommunledning är här i dag, Simrishamn och Karlskrona. Varje år fiskas det tonvis med sill från Östersjön. Detta är ett viktigt livsmedel för konsumenter; bara i Sverige äter vi sill för 800 miljoner kronor. Sill äts heller inte bara i Sverige utan också utomlands.

Dessutom handlar det om många arbetstillfällen. Det är positivt att regeringen faktiskt har fått till det här med undantag för kustnära sillfiske under torskostoppet. Det är nog ingen överdrift att säga att detta faktiskt har räddat östra Skånes och Blekinges blå näring från fullskalig katastrof.

Men i stället för att nu luta sig tillbaka och säga att allting är bra tycker jag att det är dags att regeringen funderar på vad det är som hindrar att den blå, kustnära näringen blir ännu viktigare, också med tanke på livsmedelsstrategin.

En viktig sak är detta med långsiktighet. Jag tror att det är viktigt att vi nu faktiskt kan få långsiktighet i besluten som fattas för de fiskare och för de företag som jobbar med näringen, så att de vet vad som gäller framåt. Det är oerhört viktigt. De säger själva: Vi måste ha en långsiktighet. Vi har dyra båtar, dyra fabriker och många anställda. Vi måste veta vad som händer framåt.

En annan sak som jag också tycker är viktig är att Sverige har den lägsta andelen fiske för humankonsumtion av alla Östersjöländer, trots att sill och skarpsill är både klimatsmart och nyttigt.

Det är faktiskt väldigt glädjande, herr talman, att vi nu har de lägsta dioxinnivåerna i östra Östersjön. Vi har legat långt under gränsvärdena för dioxin i flera år. Det som dock kan bekymra är att man inte talar så mycket om det, utan man hör alltid att sillen är full av dioxin. Men det är ju inte så längre, så jag tycker att det är viktigt att man tar upp att sillen är mycket positiv på det sättet.

En annan sak är kvoterna. Ett bekymmer är att kvoterna som går till humankonsumtion är under 10 procent. Resten går till fiskmjöl. Humankonsumtionen är viktig för förädlingsindustrin, för kustsamhällena och för konsumenten.

Kvoterna för humankonsumtionen är nu nere under 10 procent, vilket kan ses i ljuset av livsmedelsstrategin, som vi förresten beslutade om för tre år sedan vilket kan vara bra att veta. Grundstenen för livsmedelsstrategin är ju att det ska bli bättre lönsamhet och mer konkurrenskraftigt. En bärande sten är också att självförsörjningen av livsmedel ska öka.

Anf. 130 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Jag vill haka på interpellanten och understryka detta med långsiktighet. Det har varit rätt hattigt, bland annat när det gäller stilleståndsersättningen. Jag hoppas att statsrådet svarar på hur man i det korta perspektivet avser att hantera frågan under sillstoppet detta år och vad man svarar fiskarna i bland annat Sölvesborgs kommun. Det gör ont i hjärtat att det efter ett långt yrkesliv i branschen var spiken i kistan eller botten ur för Lennart Arvidsson, som är en fiskeikon nere i Nordersund.

Med tanke på alla de utmaningar som finns framöver behövs det ett helhetsgrepp över hela näringen.

Problematiken, som jag tror att statsrådet är väldigt medveten om, är att när man 2011 lade ned Fiskeriverket och startade Havs- och vattenmyndigheten tappade man näringsperspektivet. Detta är en näring med företagare som har kostnader när fartygen ligger stilla. De rostar faktiskt när de ligger i vattnet, och det kostar oerhört mycket i underhåll.

Vad gör man på kort sikt, och vad gör man på längre sikt? Att vi kommer att få se fler stillestånd framöver är jag helt övertygad om.

När vi har frågan uppe om just avtalen med andra EU-länder, framför allt de gränsande till Östersjön, måste vi förstås också ta upp den heta frågan om bottentråling. Vi är alla överens om fördelarna och nyttan med det hållbara fiske som det kustnära yrkesfisket utgör. Men det blir ju helt futilt när man har trålare som ger sig in i Östersjön och fullkomligt botten-skrapar allt som finns där.

Hur ser statsrådet på den frågan?

Anf. 131 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Nu blev det ju inte lättare, för nu kom det några frågor till. Jag ska försöka svara så gott jag kan på den begränsade tid jag har.

Jag börjar återigen med interpellantens frågor, vilket jag tycker är rimligt, och svarar då på den som jag inte riktigt hann med i första rundan, nämligen om spårbarheten. Kort kan jag säga att det är Havs- och vattenmyndigheten som varit ansvarig för hur vi ska tillämpa regelverket.

Det sägs i debatten, och det sa också interpellanten, att bara Sverige har gjort på det här viset och att alla andra länder har gjort på ett annat sätt. Det indikerar att alla andra EU-länder skulle ha gjort på samma sätt och att Sverige är avvikande. Det är både sant och falskt. De flesta länder har ju anpassat regelverket utifrån hur det fungerar i respektive land, så jag skulle säga att alla har gjort olika. Sverige är i vanlig ordning väldigt bokstavstroget och har tolkat det som att man ska följa spårbarheten noggrannare än livsmedelskontrollen, för den följer linjärt. Här ska man då backtracka och framtracka.

Jag har noterat samma kritik från näringen om hur pass proportionerligt det här är och vilken effekt det får vid en jämförelse med hur andra länder gör.

Detta är en ny förordning; den har bara funnits på plats i lite mer än ett år. Vi ger nu ett uppdrag till en oberoende myndighet, Statskontoret, att utvärdera systemet och titta på hur andra länder har gjort och föreslå, om man anser det lämpligt, förändringar utifrån proportionalitet och utifrån hur andra länder har gjort. Det visar att vi tar det här på väldigt stort allvar och att det är en viktig fråga. Vi vill inte belasta en i övrigt redan hårt drabbad näring med kontroller och system som vi inte behöver. Det är ett tydligt svar på din fråga.

Sedan fick jag många frågor kring kvoter och kvotförhandlingar utöver den som handlar om stater, alltså den förhandling som EU gör internt om fördelningen av kvoterna mellan oss. Dessa förhandlingar genomförs alltid i oktober.

I oktober förra året hade vi god framgång i förhandlingarna, givet att Sverige driver att allting ska grunda sig på vetenskapliga råd. Det innebär att vi vill ha kvoter som ligger så nära den vetenskapliga rådgivningen som bara är möjligt. Vi tycker oftast lika som kommissionen, så vi brukar förespråka kvoter som ligger så nära kommissionens förslag som möjligt – hög eller låg kvot beroende på hur statusen för fisket eller beståndet ser ut.

Förra året var vår enda oro inför förhandlingarna att kommissionen föreslog en förändrad utformning av hur man skulle få till ett lekstängningsstopp, alltså förbjuda allt fiske när torsken leker. Vi fick inget gehör från något annat land. Vi hävdade att man inte följde vetenskaplig rådgivning, att man tog till för många försiktighetsprinciper och stängde områden med djupt vatten där torsken inte leker. Vi ansåg också att man inte tog hänsyn

till huruvida det var proportionerligt eller inte, detta utan att få gehör från något annat land eller från kommissionen.

Direkt när vi åkte hem från Bryssel förra året började vi ett arbete för att säkerställa hur vi skulle kunna förändra det här för nästkommande år. Det var ingen överraskning för någon att resultatet skulle bli dåligt. Jag delar heller inte bilden att det var en överraskning för alla andra partier och för näringen. Före förhandlingarna hade vi dialogmöten där vi tog upp hela den svenska förhandlingspositionen med både näringen och riksdagens partier, så de får ta ansvar för att de lyssnar och läser.

Däremot har vi arbetat intensivt med att informera berörda aktörer, både i kommissionen och i andra länder, om vad vetenskapen säger och hur man skulle kunna hitta en alternativ utformning så att detta inte får oproportionerliga resultat. Det arbetet gav frukt när vi förhandlade i början av denna vecka i Bryssel. Vi fick där till en ny utformning som jag menar innebär bättre förutsättningar både för det kustnära sillfisket och för det småskaliga fisket efter exempelvis plattfisk.

Anf. 132 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern! Jag måste säga att jag gläder mig storligen över det tydliga svar som ministern gav. Jag skönjer också en viss självkritik i detta att man nu ser över det här, och det tycker jag är väldigt positivt.

Sillstoppet som infördes under förra året var faktiskt helt katastrofalt för hela fiskenäringen. Med sillstopp ett år till hade med största sannolikhet hela näringen gått i graven. Därför är det arbete som riksdagen har gjort positivt, att det inte blir ett sillstopp 2021. Däremot är det ytterst beklagligt att regeringen fastslagit att det inte finns någon ersättning alls till fiskare som inte fick fiska sill under året.

Många fiskare fick hopp under den interpellationsdebatt som ministern och jag hade i slutet av maj i år. Där sa ministern så här: ”Man har nu öppnat möjligheter för ett snabbspår att göra programändringar, vilket innebär att Sverige skulle kunna införa ett stillaliggandestöd. Det är en fråga som vi nu bereder så fort vi kan. Här handlar det om att hitta svensk medfinansiering till förslaget och att kunna implementera det på ett bra sätt så snabbt som möjligt.”

Vidare sa ministern: ”Min ambition är att komma tillbaka så fort som möjligt. Vi snabbereder frågan att leverera på den sista delen, det vill säga ett stillaliggandestöd.”

Min fråga till ministern är: Vad hände från interpellationsdebatten den 29 maj med de positiva ordalagen om att se möjligheter, som gav fiskarna en hel del hopp, till i dag då man upplever att dörren till att ge stillaliggandestöd är helt stängd?

Tack för debatten!

Anf. 133 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Magnus Oscarsson.

Det som hände var att vi gjorde precis det jag sa i debatten.

Ledamöterna i denna kammare behöver sätta sig in lite i frågorna. Jag tror i och för sig att Magnus Oscarsson vet att den möjlighet som EU gav att förändra programmen, och det var alla program inklusive EHFF, som reglerar dessa frågor, gavs med anledning av covid. Sverige införde i juni

stillaliggandeersättning med anledning av covid och med de kriterier som kommissionen ställde upp, och det gällde från juni.

Den diskussion som nu har blossat upp är ganska oseriös till sin karaktär såtillvida att den blandar och bortser från fakta. Det är ganska ohederligt mot dem som är berörda, alltså yrkesfiskarna, som ges hopp där det egentligen inte finns något skäl för det man säger i debatten. Det är bekymmersamt.

Dörren för stillaliggandestöd i övrigt stängdes före 2014 när Sverige antog programmet för den perioden och valde bort stillaliggande som ett alternativ. Man kan göra en programändring, men det tar upp till ett och ett halvt år och måste godkännas av kommissionen.

Det är ett år kvar på programperioden. Därför är Annicka Engbloms fråga betydligt mer relevant i sammanhanget: Vad gör vi inför nästa programperiod? Det arbetet håller vi på att förbereda just nu, och då behöver vi åter bestämma oss för vilka olika verktyg som ska finnas i det svenska programmet. Det är inte fråga om pengar.

Om man inte kan ge stillaliggandestöd, kan man då inte ge nationellt stöd? Svaret är tyvärr nej. Vi har undersökt det noga, för vi hade alla velat det. Men detta säger statsstödsreglerna nej till. Alla takbelopp det hänvisas till är inte heller svenska regler, utan det är EU-regler kopplade till programperioden.

Vill man på riktigt skapa långsiktiga förutsättningar måste man först och främst se till att det finns något att fiska. Då blir utformningen av lekstängningsperioderna kanske det viktigaste verktyget.

Vi får jobba med verktygen vi har i systemet. Kan vi ersätta på något annat sätt? Det nämndes i debatten att man ska kunna få ersättning för annat, såsom att fånga spöknät och hjälpa till i forskningssyfte. Detta har vi öppnat för.

I övrigt måste vi hjälpas åt att hitta alla konstruktiva vägar för att lösa detta på ett bra sätt, för fiskarna förtjänar absolut det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2020/21:28 om yrkesfisket och dess beredningsindustri

Anf. 134 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Johan Hultberg har frågat mig om jag är beredd att ge Havs- och vattenmyndigheten, genom ett tillägg i instruktionen till myndigheten, i uppdrag att främja ett konkurrenskraftigt svenskt yrkesfiske och vattenbruk och om jag delar Fiskekommunernas uppfattning att större beredningsanläggningar för fisk och skaldjur liksom landningshamnar bör ses som nationella snarare än kommunala intressen.

Vidare har Johan Hultberg fråga mig om jag kommer att ta några initiativ för ett ökat nationellt ansvarstagande för till exempel landningshamnar och beredningsindustri, som är viktiga för svenskt yrkesfiske och vattenbruk.

Havs- och vattenmyndigheten arbetar på regeringens uppdrag för bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag, hav och fiskresurser. Myndigheten har uppdraget att förvalta fiskeresurser sedan Fiskeriverket upphörde 2011. Statens jordbruksverk fick 2011 i uppdrag att främja yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen och är även förvaltande myndighet för havs- och fiskeriprogrammet.

Jag delar Johans Hultbergs inställning att det är viktigt att de berörda myndigheterna arbetar aktivt för att bidra till ett konkurrenskraftigt yrkesfiske och vattenbruk. Regelförenklingar och att försöka minska den administrativa bördan är en viktig del i detta arbete.

Det är viktigt att regelverk utformas på ett enkelt och lättförståeligt sätt och är ändamålsenliga oavsett om de tas fram på nationell nivå eller EU-nivå. Alla myndigheter som i sin verksamhet kan påverka företagens administrativa kostnader behöver därför arbeta med att förenkla regler som medför en börda. Detta är ett pågående arbete som jag följer mycket noga.

Myndigheterna har påbörjat ett arbete med en gemensam strategi för svenskt fiske och vattenbruk. Regeringen har tydliggjort i myndigheternas respektive regleringsbrev att strategin och de sektorsspecifika handlingsplanerna ska utgå från ekosystemansats och bidra till att stärka måluppfyllnaden i maritima strategin, inklusive hållbar blå ekonomi, och i *En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet*.

Strategin ska bidra till en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, särskilt genom att beakta kompetensförsörjning, diversifiering och lönsamhet, samt minska arbetsplatsolyckor och dödsolyckor. I arbetet ingår även att beakta forskning och innovation samt besöksnäringens möjligheter. Gemensamma mål och ett samarbete mellan Statens jordbruksverk och Havs- och vattenmyndigheten, tillsammans med andra berörda myndigheter och organisationer, möjliggör samordning mellan främjande och förvaltning. Vi avvaktar återrapporteringen av detta uppdrag.

Jag delar även Johan Hultbergs inställning att landningshamnar och beredningsindustri är mycket viktiga för svenskt yrkesfiske och vattenbruk. Därför verkar regeringen för att vi ska ha långsiktigt hållbara kvoter samt att vi via handelsavtal och autonoma tullkvoter ser till att beredningsindustrin får tillgång till den råvara som behövs. I de förhandlingar som nu pågår om autonoma tullkvoter för vissa fiskeriprodukter driver vi på för att beredningsindustrins behov säkras så att vi får en tillförlitlig försörjning av råvaror av rätt kvalitet och kvantitet till konkurrensmässiga priser.

Sveriges kommuner ska ge invånarna i sin kommun service som finns där invånarna bor. Ett av kommunernas samhällsuppdrag är att tillhandahålla vattentjänster. Vid tillståndsprövning av anläggningar för livsmedelsproduktion och rening av avloppsvatten gäller miljöbalkens krav på bästa tillgängliga teknik och efterlevnad av gällande normer för miljökvalitet i recipienten oavsett vilken aktör som söker tillstånd för anläggningen.

Det är viktigt med ett fortsatt gott samarbete mellan staten och kommunerna för att adressera de utmaningar och realisera den potential som finns för en hållbar blå utveckling längs hela vår kust. Detta kan dock inte ske på bekostnad av fiskbeståndens status eller försämrad miljö, inte minst eftersom det har negativa effekter på både fiskerinäring och andra samhällsintressen.

Det är för mig och regeringen viktigt att det även i framtiden finns förutsättningar för en stark fiskerinäring som levererar och bereder fiskeriprodukter i Sverige.

Anf. 135 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret.

Låt mig börja med en positiv iakttagelse. Jag tycker ofta att fiskerifrågorna debatteras alldeles för lite i kammaren och att det är för få ledamöter som är engagerade i dessa frågor. Nu kan jag glatt konstatera att det var flera frågor om detta på frågestunden tidigare i eftermiddag och att det precis före denna debatt var en annan debatt om yrkesfiskets förutsättningar och då mer specifikt sillfisket, som också denna interpellation till stora delar berör.

En annan positiv iakttagelse, som egentligen är grunden för min interpellation, är att jag ser en enorm potential i svenskt yrkesfiske och dess tillhörande beredningsindustri. Jag är övertygad om att vårt yrkesfiske har möjlighet att utvecklas och leverera fler jobb, ökad tillväxt, nyttigheter för såväl lokalsamhället som för andra närliggande näringar och näringar som drar nytta av vad yrkesfisket gör, till exempel besöksnäringen.

Jag ser också en enorm potential för ett växande vattenbruk, både landbaserat, till havs och i sjöar.

Om vi ska lyckas ta vara på potentialen skulle det få stora positiva effekter för Sveriges bruttonationalprodukt. Inte minst skulle det betyda oerhört mycket lokalt i de områden och på de platser där yrkesfisket och dess industri och nu också det växande vattenbruket utgör en viktig del av det lokala näringslivet och kulturen, som hemma i Bohuslän där jag bor.

Bakgrunden till min interpellation är också att det finns allvarliga problem för yrkesfisket och för beredningsindustrin som jag tycker att vi behöver adressera och diskutera vad vi kan göra åt. Vi ser att antalet yrkesfiskare och fiskefartyg i Sverige har minskat drastiskt. Vi ser samtidigt att genomsnittsåldern hos dagens yrkesfiskare är hög och stigande. Vi ser att Sverige har brist på landningshamnar och att vi har ett stort investeringsbehov runt om i Sverige när det gäller fiskets infrastruktur. Vi ser också att vi bara har ett fåtal större beredningsindustrier kvar och att endast omkring 15 procent av den svenska sillen och skarpsillen förädlas i Sverige.

Detta, herr talman, är bara några exempel på sådant som får i alla fall mig och, hoppas jag, också landsbygdsministern att fundera över vad vi kan göra politiskt för att skapa bättre förutsättningar för det svenska yrkesfisket och dess beredningsindustri.

För mig som moderat är det alldeles glasklart att oavsett bransch måste företagen inom en näring kunna stå på egna ben. Alla näringar genomgår strukturomvandlingar, och företag måste alltid av egen kraft kunna möta förändringar och konkurrens. Som politiker har vi ett stort ansvar för att ge företagare goda förutsättningar att verka och utvecklas. Det är här jag tycker att regeringen har en hel del kvar att göra. Regeringen gör för lite, herr talman, tar för få initiativ och vidtar för få konkreta åtgärder.

Jag hoppas att ministern kan bli lite mer konkret kring hur regeringen till exempel vill stödja infrastrukturen och säkerställa tillgången till landningshamnar, vilket ministern klart och tydligt uttryckte är viktigt, och inte minst kring frågan om långsiktighet och hur regeringen agerar för att säkerställa att vi kanske får på plats fler fleråriga förvaltningsplaner så att

yrkesfisket får bättre förutsättningar att veta under en viss överskådlig framtid vilket yrkesfiske som kan bedrivas.

Prot. 2020/21:26
22 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 136 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Tack, Johan Hultberg, för frågan! Tack också för den konstruktiva ansatsen i frågeställningarna och att interpellanten ser att det görs mycket och att det händer bra saker! Jag saknar på riktigt människor som lyfter fram potentialen hos denna bransch.

Det är helt rätt som Johan Hultberg säger att detta är en yrkeskår som står inför enormt stora utmaningar. Man ska inte blunda för utmaningar. Man ska diskutera dem och söka konstruktiva sätt att lösa dem på, men om man vill utveckla en potential behöver man klara saker som exempelvis generationsskifte. Det är en åldrad yrkeskår till stora delar – jag delar den bilden. Om man vill få unga människor och nya generationer att stiga in där behöver man skapa en berättelse om varför det är viktigt, varför det är bra jobb och hur företag utvecklas där, samtidigt som man hanterar två bilder på en och samma gång. Det är alltid en stor utmaning.

För att i någon mening beröra lite vad det är som görs så är det flera saker i nuläget kopplat till yrkesfisket och de utmaningar som finns. Om man pratar om Östersjön i detta sammanhang, vilket jag uppfattade lite grann kopplat till frågeställningen, kan man konstatera att havsmiljön är den största utmaningen för framtidens yrkesfiske. Trots att vi givetvis ska göra vad vi kan när det gäller kvoter och andra saker kommer situationen där inte att bli tillfredsställande bättre om man inte också adresserar miljöproblemen i havet. Därför avsätter regeringen 240 miljoner extra under innevarande år för att kunna jobba med att bevara havsmiljön och göra den bättre.

Vi gör också en annan viktig sak i sammanhanget kopplat till när kvoter och annat gör att man inte kan fiska på det sätt man vill. Det gäller det här med att skapa långsiktighet, inte minst i inkomsterna, för en fiskare. I förordningsändringen inför detta år gjorde vi, samtidigt som vi sköt till mer pengar, en förändring som innebar att fiskare nu aktivt kan vara en del i och få ersättning för att exempelvis städa havet från plaster och redskap eller delta i forskningsprojekt kopplat till miljösituationen eller ta fram selektiva redskap. Det är en åtgärd som fungerar att koppla ihop med det som ligger i EHFF för Sverige och det som vi faktiskt har i vårt program. Vi pratade i den förra interpellationsdebatten om saker och ting som vi inte har, till exempel stillaliggandestöd och skrotningspremier.

Detta har varit ett sätt att skapa medfinansiering och förutsättningar för att jobba med verktyg som öppnar och är möjliga. Utöver detta jobbar vi med förenklingsfrågor. Jag beskrev tidigare exempelvis den åtgärd vi nu vidtar när vi ser över implementeringen av spårbarhetssystemen utifrån kritik från näringen. Vi försöker att i dialog med näringen vara lyhörda för både de problem och de möjligheter de ser. Trots att detta är en yrkeskår som har det jäkligt tufft just nu, för att uttrycka det milt, uppfattar jag att de ändå är villiga att vara med i konstruktiva diskussioner om hur man löser utmaningar och problem.

Utöver detta handlar det givetvis om att man måste få hela kedjan att fungera. Ett exempel som nämndes är landningshamnar och vad regeringen är beredd att göra där. Det är en del, skulle man kunna säga, av infrastrukturen för att fisket och framför allt förädlingen av fiskeråvaror ska

fungera. Därför är det en jätteviktig fråga, men det kanske allra viktigaste för den är att säkra tillgången på råvaror. Då är vi tillbaka vid kvoterna, men det får jag återkomma till i mitt nästa inlägg.

Anf. 137 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, återkom gärna till frågan om infrastruktur!

Som jag lyfte upp i min interpellation är förutsättningen för att vi långsiktigt ska ha ett livskraftigt och konkurrenskraftigt yrkesfiske som utvecklas att det finns rätt förutsättningar både i havet och i våra sjöar, för de yrkesfiskare som fiskar där. Vi behöver också rätt förutsättningar i form av att vi har konkurrenskraftiga skatter, ett konkurrenskraftigt regelverk, myndigheter som är konstruktiva och förstår näringens behov och, inte minst, en fungerande infrastruktur.

En av kärnfrågorna i denna interpellationsdebatt är att vi har en utmaning i att mycket av yrkesfiskets och beredningsindustrins infrastruktur ägs och drivs av småkommuner. Det är kommuner som Sölvesborg, som togs upp i den föregående interpellationsdebatten, min egen kommun Tanum men också kommuner som Sotenäs och små kommuner som Orust, som nu har den största beredningsindustrin för humankonsumtion i Sverige, nämligen Scandic Pelagic i Ellös, som hotas av nedläggning om man inte kan finna en lösning på hur man ska klara de skärpta reningskraven för dess beredningsindustri.

Jag tycker att det verkligen är angeläget att få igång denna diskussion. Jag är helt enig där: Den är inte enkel. Det är inte självklart var gränserna ska gå för vad som är kommunens ansvar, vad som ska vara industrins eget ansvar och vad som ska vara statens ansvar, men precis som vi har en levande och ständig diskussion om infrastruktur när det gäller vägar och järnvägar och vad som ska ligga på respektive aktör tycker jag att vi behöver få igång denna diskussion också för yrkesfisket. Det blir väldigt tufft för små kommuner att klara av att göra de investeringar som krävs. Det är också väldigt svårt, inte minst för det lokala, kustnära yrkesfisket, att bära dessa kostnader. För det större, pelagiska fisket finns det många gånger större möjligheter att axla en del investeringar, men för det kustnära yrkesfisket är det ofta väldigt svårt.

En annan konkret fråga jag hade i min interpellation rörde uppdraget till Havs- och vattenmyndigheten. Vi ser i till exempel livsmedelsstrategin och den marina strategin att man lyfter fram hur viktigt det är med myndigheter som agerar främjande och att de har en viktig roll i att skapa förutsättningar för näringarna. Jordbruksverket har en tydlig instruktion, att de ska ha ett främjande uppdrag. Det uppdraget finns inte till Havs- och vattenmyndigheten. Jag tycker att ministern har en chans här att på ett enkelt och tydligt sätt skicka en tydlig signal till näringen att man nu ger Havs- och vattenmyndigheten en klar instruktion – att den faktiskt har ett uppdrag att agera främjande.

Sedan kom det upp andra diskussioner och problemområden, till exempel den åldrande kåren och att vi har problem med rekrytering av nya yrkesfiskare.

Jag har för egen del föreslagit att regeringen ska ge Havs- och vattenmyndigheten ett uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur man kan underlätta generationsskiften och hur man kan öka och underlätta rekryter-

ingen av nya yrkesfiskare. Är ministern och regeringen beredda att göra det?

Yrkesfisket tyngs av regler och byråkrati. Jag har föreslagit en regel-förenklingskommission. Är regeringen beredd att göra det? Jag vill se tydliga åtgärder, herr talman, som leder till att vi stärker konkurrenskraften för svenskt yrkesfiske och dess beredningsindustri. Då räcker det inte att vi bara diskuterar och tittar på kvoterna och hur vi ska säkra dem, även om det såklart är grunden för såväl yrkesfisket som beredningsindustrin.

Anf. 138 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Johan Hultberg för att han utvecklade sina tankegångar. Jag delar hans slutsats att det inte räcker att titta på kvoter och att titta på fråga för fråga. Det handlar väldigt mycket om att förmå att ta så stora och samlade grepp som möjligt, med respekt för att det är komplicerat och ibland svårt, inte minst eftersom vi många gånger inte själva äger många av dessa beslut. Exempelvis kvoterna förhandlas både inom ramen för EU och med EU och andra länder. Det är mycket långa processer och många storheter som står på spel. Med storheter som står på spel menar jag exempelvis att mycket av brexitdiskussionen, huruvida vi får ett avtal eller inte, faktiskt kanske kokar ned till fisk och fiskemöjligheter. Det är alltså storpolitik i detta också.

Med detta sagt ska vi som nation givetvis göra allt vi kan för att skapa de bästa förutsättningarna för fisket i Sverige.

Jag ska försöka att inte upprepa det som jag redan har sagt utan i någon mening utvidga min tankegång.

Jag tror att det var Johan Hultberg som sa att det är klädsamt att vara självkritisk. Det gäller väl oss alla. Jag kan konstatera att Fiskeriverket utvecklades 2011. Då hade vi en alliansregering. Jag tror inte ens att det var fel. Men man bör inte använda det som ett slagträ eller indikera någonting i debatten i så fall.

Det som jag tror är viktigt är att man konstaterar och accepterar att Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten har två olika uppdrag. Jordbruksverket har främjandeuppdraget. Havs- och vattenmyndigheten har hand om kontroll och reglering.

Det som vi har gjort i detta sammanhang är att ge dem ett gemensamt uppdrag att ta fram en strategi för hur de ska verka tillsammans. Detta uppdrag finns redan och ska slutredovisas senast i mars till oss. Syftet är att komma åt precis det som jag tror att Johan Hultberg vill att vi ska komma åt, nämligen att dessa myndigheter ska jobba för att skapa de bästa möjliga förutsättningarna. Då ska vi givetvis ha en bra kontrollfunktion och bra regler och leva upp till det som vi behöver göra för att kunna säkerställa vår trovärdighet i förhandlingar och annat, men vi ska också hitta system som innebär att vi inte oproportionerligt krånglar till det för dem som ska utföra själva hantverket, alltså fiskarna. Vi behöver också titta på och skapa förutsättningar för det.

Vi talar väldigt mycket om fisket just nu, och det är ganska naturligt. Men, som jag sa, handlar det också om infrastrukturen. Jag uppfattade att interpellanten också tryckte på den och hur viktigt det är att detta hänger ihop.

Återigen är det absolut viktigaste att man säkrar råvarubasen, och då är kvoterna viktiga. Man behöver också titta på hur staten då kan hjälpa

Prot. 2020/21:26
22 oktober

Svar på
interpellationer

till när det gäller att investera i denna typ av verksamheter. Jag delar nämligen problembilden. För de små segmenten inom fiskerinäringen och för de små kommunerna innebär detta givetvis tunga investeringar. Då behöver vi titta på hur det är möjligt att skapa bra strukturer för att kunna få investeringsstöd och annat till detta inom ramen för det som är möjligt.

Inom ramen för exempelvis EHFF, alltså Havs- och fiskerifonden, finns det investeringsmöjligheter för både fartyg och infrastruktur, om jag kommer ihåg rätt. Detta kanske man kan utveckla, och det är något man behöver titta på för nästa programperiod.

Men jag tycker inte att vi ska begränsa oss till detta, eftersom detta är en näring som många andra näringar. Vi har lagt ganska mycket krut på att skapa investeringsmöjligheter på totalen, där Tillväxtverket har ett övergripande ansvar att jobba både med att få bort regelfrågor för hela näringen och fördela investeringspengar som ska skapa regional tillväxt. Även här behöver vi säkerställa att också denna näring är med och får del av de möjligheter som ges i det bredare perspektivet.

Anf. 139 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Ministern lyfte i sitt senaste anförande fram den gemensamma strategin som Havs- och vattenmyndigheten, HaV, tillsammans med Jordbruksverket nu arbetar med att ta fram. Jag tycker att det är ett utmärkt initiativ. Det är mycket bra att vi förhoppningsvis får på plats en strategi som tar ett brett grepp och som samlar både yrkesfisket och vattenbruket. Jag ser stora synergier däremellan. Det är också näringar som ibland behöver samsas om gemensamma resurser. Därför är det bra. Det är också bra att dessa två myndigheter arbetar tillsammans då man har lite olika ingångsvärden och perspektiv på frågeställningarna.

Det finns jättemånga bra mål beskrivna i det utkast som har jobbat fram. Strategin innehåller många bra delar. Men det finns också väldigt mycket som jag saknar i strategin. Den tar inte hela greppet om hela livsmedelskedjan. Det finns inte ett ord om hur rekryteringen till yrkesfisket ska underlättas. Den lyfter över huvud taget inte fram frågan om infrastruktur, om bristen på landningshamnar och hur det ska kunna åtgärdas. Den berör inte hur beredningsindustrin kan stärkas och de problem som jag lyfter fram i interpellationen om att små kommuner har mycket svårt att axla det stora investeringsbehov som finns i fråga om landningshamnar, kajer och annan infrastruktur som är nödvändig.

Därför kan inte hela svaret vara denna strategi. Så som det i alla fall ser ut just nu kommer denna strategi inte att adressera dessa problem. Men jag tar det som ett löfte från ministern att regeringen kommer att jobba vidare med frågorna om just infrastrukturen. Det är någonting som jag tror är strategiskt viktigt här och som jag lyfter fram i min interpellation. Fiskekommunerna är en samarbetsorganisation för kommuner där yrkesfisket är aktivt och har tryckt på att staten behöver ta ett ökat ansvar och behöver i större utsträckning se en del av dessa anläggningar som nationellt viktiga för yrkesfisket och för beredningsindustrin.

Anf. 140 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Johan Hultberg för detta.

Jag tror att jag och Johan Hultberg är överens om väldigt mycket kring vad vi vill när det gäller förutsättningarna för denna näring. Jag är också

mycket glad över att jag tror att vi är överens om att det finns en stor potential här som ska tas till vara. Det bådar ändå gott.

När det gäller de frågor som lyfts fram här hänvisas det till att strategin inte innehåller allt. Det gör den säkert inte. Strategin är inte heller redovisad än. Den ska redovisas i slutet av mars. Jag har stora förhoppningar om hur man löser frågor som handlar om hur man ska hitta bra sätt att jobba i harmoni och skapa synergier när det gäller att utveckla företag och ha bra regelverk och annat.

Däremot är uppdraget inte att ta fram en fullständig marin strategi. Det finns en marin strategi som tar större helhetsgrepp. Jag tror att vi behöver uppdatera den, utveckla den och kanske lägga till handlingsplaner till den på samma sätt som vi har jobbat med livsmedelsstrategin.

Men vi ska också komma ihåg att fiskerinäringen är en del av livsmedelsstrategin. Här kommer satsningen via livsmedelsstrategin, exempelvis när det gäller att utveckla förutsättningar för det landbaserade fisket, alltså vattenbruken och så vidare. Jag tror att mycket av investeringsbehoven och investeringsmöjligheterna i denna sektor behöver kanaliseras den vägen och kanske på ett tydligare sätt inom ramen för det som är EHFF, alltså att vi använder de verktyg som finns och att vi ser till att de kan förstärka varandra. De är många gånger lite för små för att man ska kunna göra det man vill. Men om man däremot kan använda dem för att förstärka synergier framåt tror jag att man skulle kunna få ut mer av detta. Då behöver man tänka på helheten, tänka konstruktivt och tänka framåt.

Jag välkomnar denna typ av diskussioner. Jag önskar alltid att man hade haft mer tid. Jag har 15 punkter här som jag inte har hunnit med, och jag tror att det kan vara likadant för interpellanten. Men detta är vår tredje fiskedebatt, och jag tänker att vi kommer att ha fler.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2020/21:29 Pausad BNP-indexering för drivmedel

2020/21:41 Förlängning av de tillfälliga åtgärderna för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor

EU-dokument

COM(2020) 577 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1139 vad gäller förmågan hos Europeiska unionens byrå för luftfartssäkerhet att agera som organ för prestationsgranskning för det gemensamma europeiska luftrummet

COM(2020) 579 Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om genomförandet av det gemensamma europeiska luftrummet (omarbetning)

Prot. 2020/21:26

22 oktober

Svar på

interpellationer

§ 15 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 21 oktober

2020/21:72 Stöd till näringslivet

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:73 Beskattningen av företag

av *Kjell Jansson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:74 Undantag för förmånsbeskattning av transport till och från arbetet

av *Helena Bouveng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 21 oktober

2020/21:252 Stödinsatser till kommunerna vid valet 2022

av *Mikael Strandman* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:253 Prioriteringsordning vid vaccinering mot covid-19

av *Karin Rågsjö* (V)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:254 Taiwan i WHO

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:255 Skydd av föreningslivet mot angrepp och infiltration

av *Christer Nylander* (L)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:256 Utrikesministerns besök i Turkiet och frågan om armeniska/assyriska folkmordet seyfo

av *Robert Hannah* (L)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:257 ANDT-strategi

av *Michael Anefur* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:258 Intyg vid läs- och skrivsvårigheter

av *Fredrik Christensson* (C)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:259 Försöksverksamhet med farmaceutiska tjänster

av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 21 oktober

2020/21:181 Krav på vattenfelsbrytare

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:182 Undantag från riskskatt för offentliga utvecklingskreditinstitut

av *Jakob Forssmed* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:185 Coronareglerna för arenor och events

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:206 Förändrade regler för motionslopp

av *David Josefsson* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:207 Ordningslagen och motionslopp

av *David Josefsson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:184 Rysslands arresteringsorder mot Svetlana Tichanovskaja

av *Hans Wallmark* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:183 Bekämpning av råttor inom lantbruket

av *Mikael Larsson* (C)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:186 Kriminell infiltrering av Arbetsförmedlingen

av *Ludvig Aspling* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:195 Tullens befogenheter att ingripa mot organiserad brottslighet

av *Anders Åkesson* (C)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:190 Den kritiserade klädskatten

av *Tobias Andersson* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:188 Sanktioner mot regimen i Belarus

av *Margareta Cederfelt* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:191 En trafiksäker hantering av elsparkcyklar

av *Margareta Cederfelt* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:193 Förslaget till stärkt äganderätt

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:194 Uppgifter kring Nordkoreas ambassad i Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:201 Uppgifter om illegala vapenförhandlingar på Nordkoreas ambassad

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:189 Mediefrihet och Ryssland under det svenska OSSE-ordförandeskapet

av *Margareta Cederfelt* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:202 Norges gränstängningar

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:198 Bidrag till föräldrar till barn med funktionsnedsättning

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:208 Sänkta bidrag för familjer till barn med funktionsnedsättning

av *Linda Lindberg* (SD)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:209 Omvårdnadsbidraget

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:223 Omsättningsstöd till enskilda firmor

av *John Weinerhall* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:197 Godstransportstrategin

av *Anders Åkesson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:196 Tillstånd att starta friskolor

av *Mikael Larsson* (C)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:200 Konflikten i Nagorno-Karabach

av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:212 Bistånd till Belarus

av *Fredrik Malm* (L)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2020/21:205 Bidrag till organisationer som förmedlar internationella adoptioner

av *Linda Lindberg* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:216 Litiumjonbatterier vid bilolyckor

av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:204 Lantmäteriets roll vid uppförande av laddmöjligheter inom samfälligheter

av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:214 Övergödningsutredningens konsekvenser för Häst-sverige

av *Cecilia Widegren* (M)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:218 Drift och underhåll av järnvägar

av *Åsa Coenraads* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:213 Swedavias rapport om en förtida nedläggning av Bromma flygplats

av *Åsa Coenraads* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:222 Information om Swedavias konsekvensanalys avseende Bromma flygplats

av *Lars Hjälmered* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:199 Övergreppen mot mänskliga fri- och rättigheter i Vietnam

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:203 Skademinimering gällande tobak

av *John Weinerhall* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:215 Gränsdragning för att söka pengar ur Industriklivet

av *Åsa Coenraads* (M)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:211 Gripandet av Sherwan Sherwani och hans journalistkollegor i irakiska Kurdistan

av *Amineh Kakabaveh* (-)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:226 Reformering av strandskyddet

av *Sten Bergheden* (M)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:224 Översyn av reglerna för biotopskyddet

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:217 En tryggare skola

av *Alexander Christiansson* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:220 Trakasserier, förföljelser och hot mot bönder

av *Björn Söder* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:225 Tillsättning av utredning om gårdsförsäljning av alkoholtunga drycker

av *Sten Bergheden* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:219 Återuppbyggnad av kraftsystemet efter ett nätsammanbrott

av *Arman Teimouri* (L)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:221 Styrningen av Skatteverket

av *Hampus Hagman* (KD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

Prot. 2020/21:26
22 oktober

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.49.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med § 7 anf. 19 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.55,
av andre vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 127 (delvis) och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 5 Svar på interpellation 2020/21:40 om de nya uppgifterna	
om Estonia	1
Anf. 1 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	1
Anf. 2 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	2
Anf. 3 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	3
Anf. 4 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	4
Anf. 5 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	5
Anf. 6 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	6
Anf. 7 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	7
§ 6 Svar på interpellation 2020/21:43 om polisers trygghet	
och ekonomiska villkor	8
Anf. 8 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	8
Anf. 9 KATJA NYBERG (SD).....	9
Anf. 10 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	10
Anf. 11 KATJA NYBERG (SD).....	11
Anf. 12 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	12
Anf. 13 KATJA NYBERG (SD).....	13
Anf. 14 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	13
§ 7 Svar på interpellation 2020/21:46 om vardagsbrottslighet	
och otrygghet.....	14
Anf. 15 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	14
Anf. 16 LARS BECKMAN (M).....	15
Anf. 17 KJELL JANSSON (M).....	16
Anf. 18 SOFIA WESTERGREN (M).....	16
Anf. 19 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	16
Anf. 20 LARS BECKMAN (M).....	17
Anf. 21 SOFIA WESTERGREN (M).....	18
Anf. 22 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	19
Anf. 23 LARS BECKMAN (M).....	19
Anf. 24 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	20
§ 8 Svar på interpellation 2020/21:34 om fusk inom	
näringslivet	20
Anf. 25 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	20
Anf. 26 THOMAS MORELL (SD).....	21
Anf. 27 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	22
Anf. 28 THOMAS MORELL (SD).....	23
Anf. 29 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	24
Anf. 30 THOMAS MORELL (SD).....	25
Anf. 31 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	25
§ 9 Svar på interpellation 2020/21:35 om åtgärder mot	
vålds- och sexualbrott	26
Anf. 32 Justitie- och migrationsminister MORGAN	
JOHANSSON (S).....	26

Anf. 33 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	27
Anf. 34 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	28
Anf. 35 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	29
Anf. 36 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	29
Anf. 37 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	30
Anf. 38 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	31
Ajournering	32
Återupptaget sammanträde	32
§ 10 Frågestund	32
Anf. 39 ANDRE VICE TALMANNEN	32
<i>Växande vårdköer</i>	32
Anf. 40 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	32
Anf. 41 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	32
Anf. 42 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	33
Anf. 43 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	33
<i>Utvisning av våldsbejakande islamister</i>	33
Anf. 44 ADAM MARTTINEN (SD)	33
Anf. 45 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	33
Anf. 46 ADAM MARTTINEN (SD)	34
Anf. 47 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	34
<i>Tillgången till det nationella telekomnätet</i>	34
Anf. 48 ANDERS ÅKESSON (C).....	34
Anf. 49 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	35
Anf. 50 ANDERS ÅKESSON (C).....	35
Anf. 51 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	35
<i>Ny tidsfrist för personer som omfattas av gymnasielagen</i>	35
Anf. 52 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	35
Anf. 53 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	36
Anf. 54 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	36
Anf. 55 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	36
<i>Villkoren för ersättning till riskgrupper</i>	37
Anf. 56 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	37
Anf. 57 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	37
Anf. 58 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	37
Anf. 59 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	37
<i>Koncentrationen av högspecialiserad vård</i>	38
Anf. 60 LINA NORDQUIST (L).....	38
Anf. 61 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	38
Anf. 62 LINA NORDQUIST (L).....	38
Anf. 63 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	39
<i>Mäns våld mot kvinnor</i>	39
Anf. 64 SERKAN KÖSE (S)	39

Anf. 65 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	39
Anf. 66 SERKAN KÖSE (S).....	40
Anf. 67 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	40
<i>Verktyg för minskad smittspridning</i>	40
Anf. 68 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	40
Anf. 69 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	40
Anf. 70 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	41
Anf. 71 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	41
<i>Regelverket för kvotflyktingar</i>	41
Anf. 72 ARIN KARAPET (M).....	41
Anf. 73 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	42
<i>Missförhållanden på LSS-boenden</i>	42
Anf. 74 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD).....	42
Anf. 75 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	42
<i>Utredning om adoptioner från Chile</i>	43
Anf. 76 JON THORBJÖRNSSON (V).....	43
Anf. 77 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	43
<i>Lönsamheten i jordbruket</i>	43
Anf. 78 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	43
Anf. 79 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	44
<i>Satsning på kvaliteten i äldreomsorgen</i>	44
Anf. 80 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	44
Anf. 81 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	44
<i>Häktningstider och gängbrottslighet bland unga</i>	45
Anf. 82 ELLEN JUNTTI (M).....	45
Anf. 83 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	45
<i>Kommunalt veto mot uppförande av vindkraft</i>	45
Anf. 84 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	45
Anf. 85 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	46
<i>Jämlik vård</i>	46
Anf. 86 KARIN RÅGSJÖ (V).....	46
Anf. 87 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	46
<i>Förändring av LSS</i>	47
Anf. 88 PIA STEENSLAND (KD).....	47
Anf. 89 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	47
<i>Det vetenskapliga underlaget för EU:s fiskekvoter</i>	48
Anf. 90 MARKUS SELIN (S).....	48
Anf. 91 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	48
<i>Det digitala utanförskapet</i>	48
Anf. 92 JOHAN HULTBERG (M).....	48
Anf. 93 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	49
<i>Tillämpningen av hälso- och sjukvårdslagen under pandemin</i>	49
Anf. 94 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	49
Anf. 95 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	49
<i>EU:s fiskekvoter och det kustnära fisket</i>	50
Anf. 96 HELÉNE BJÖRKLUND (S).....	50

Anf. 97 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	50
<i>Arbetet mot barnfetma</i>	50
Anf. 98 ULRIKA JÖRGENSEN (M).....	50
Anf. 99 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	51
<i>Tidsplan för införandet av 5G-nätet</i>	51
Anf. 100 DENIS BEGIC (S).....	51
Anf. 101 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	51
<i>Tryggheten för svenska lantbrukare</i>	52
Anf. 102 SOFIA WESTERGREN (M)	52
Anf. 103 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	52
<i>Läkarmedverkan i äldreomsorgen</i>	52
Anf. 104 KRISTINA NILSSON (S)	52
Anf. 105 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	53
<i>Konsekvenserna av skärpta vapenlagar</i>	53
Anf. 106 HELENA ANTONI (M)	53
Anf. 107 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	53
<i>Brottskod för djurrättsaktivism</i>	54
Anf. 108 ÅSA COENRAADS (M)	54
Anf. 109 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	54
<i>Åtgärder mot gängkriminaliteten</i>	54
Anf. 110 MARGARETA CEDERFELT (M).....	54
Anf. 111 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	55
<i>Stöd till Taiwans deltagande i WHO</i>	55
Anf. 112 BORIANA ÅBERG (M).....	55
Anf. 113 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	55
§ 11 Svar på interpellation 2020/21:48 om äganderätten	56
Anf. 114 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	56
Anf. 115 KJELL JANSSON (M)	57
Anf. 116 SOFIA WESTERGREN (M)	58
Anf. 117 LARS BECKMAN (M)	58
Anf. 118 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	59
Anf. 119 KJELL JANSSON (M)	60
Anf. 120 SOFIA WESTERGREN (M)	61
Anf. 121 LARS BECKMAN (M)	61
Anf. 122 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	62
Anf. 123 KJELL JANSSON (M)	63
Anf. 124 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	63
§ 12 Svar på interpellation 2020/21:16 om sillfisket i Sverige	64
Anf. 125 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	64
Anf. 126 MAGNUS OSCARSSON (KD)	66
Anf. 127 ANNICKA ENGBLOM (M)	66
Anf. 128 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	67

Anf. 129	MAGNUS OSCARSSON (KD)	68	Prot. 2020/21:26
Anf. 130	ANNICKA ENGBLOM (M)	69	22 oktober
Anf. 131	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	70	-----
Anf. 132	MAGNUS OSCARSSON (KD)	71	
Anf. 133	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	71	
§ 13	Svar på interpellation 2020/21:28 om yrkesfisket och		
	dess beredningsindustri	72	
Anf. 134	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	72	
Anf. 135	JOHAN HULTBERG (M)	74	
Anf. 136	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	75	
Anf. 137	JOHAN HULTBERG (M)	76	
Anf. 138	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	77	
Anf. 139	JOHAN HULTBERG (M)	78	
Anf. 140	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	78	
§ 14	Bordläggning	79	
§ 15	Anmälan om interpellationer	80	
§ 16	Anmälan om frågor för skriftliga svar	80	
§ 17	Anmälan om skriftliga svar på frågor	81	
§ 18	Kammaren åtskildes kl. 16.49	84	